

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL DÖNÜŞÜM BOYUTLARI
BARCELONA'DA RAVAL BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Hilal KÜÇÜK

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

OCAK 2014

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL DÖNÜŞÜM BOYUTLARI
BARCELONA'DA RAVAL BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ayşe Hilal KÜÇÜK
(502071053)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

Tez Danışmanı: Y. Doç. Dr. Hülya ARI

OCAK 2014

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502071053 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Hilal Ayşe KÜÇÜK**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**KENTSEL DÖNÜŞÜM BOYUTLARI-BARCELONA'DA RAVAL BÖLGESİ ÖRNEĞİ**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Y. Doç. Dr. Hülya ARI**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Yurdanur DÜLGEROĞLU**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Nur ESİN
Okan Üniversitesi

Teslim Tarihi : **16 Aralık 2013**
Savunma Tarihi : **22 Ocak 2014**

Hayatımı beraber inşa ettiğim iki değerli aileye: Küçük & Brusadin Ailesi'ne,

ÖNSÖZ

Yaşadığım iki sene boyunca deneyimlediğim dinamikleri ile mimari anlayışımı geliştiren ve hayranlığımı kazanan Barselona Kenti ve Raval Bölgesi hakkında bu çalışmayı yapmak en büyük motivasyonum olmuştur.

Bu uzun süreçte beni hep destekleyen, fikirlerimi geliştiren ve amacıma ulaştıran değerli Hocam Yrd. Doç. Dr. Hülya ARI'ya; eğitim hayatımın rotasını çizen annem ve babam, Mübeşşer ve Nedim KÜÇÜK'e; tüm sıkıntılı dönemlerimin baş yardımcısı ablam, Burcu KÜÇÜK ÖZTUNA'ya ve hep yanıbaşımdayken sevgisi ve disipliniyle bana destek olan eşim, Santiago BRUSADIN'e teşekkürlerim sonsuzdur. Bu çalışmanın diğer kentsel dönüşüm çalışmalarına ilham olması ve bu çalışmaların gelecekteki kentsel dönüşüm uygulamalarına katkısı olması dileğiyle...

Ocak 2014

Ayşe Hilal Küçük
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMALAR	xi
KURUM İSİMLERİNİN ÇEVİRİLERİ.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xviii
SUMMARY	xx
1.GİRİŞ	24
2.KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN TEMELLERİ VE KAVRAMLARIN	
OLUŞUMU.....	28
2.1 Kentsel Dönüşümün İlk Evreleri ve Tarihsel Süreci.....	28
2.2 Kente Müdahale Yöntemleri ve Kentsel Dönüşüm Kavramına Doğru Evrimi	29
2.2.1 Kentsel temizleme-tasfiye (Urban clearance).....	30
2.2.2 Yeniden canlandırma (Revitalization).....	32
2.2.3 Soylulaştırma (Gentrification).....	32
2.2.4 Kentsel iyileştirme - Rehabilitasyon (Urban improvement -	
Rehabilitation).....	34
2.2.5 Kentsel yenileme (Renovation - Renewal).....	35
2.2.6 Yeniden geliştirme (Redevelopment).....	36
2.2.7 Kentsel dönüşüm – Yeniden oluşum (Regeneration – Transformation)....	37
3. KENTSEL DÖNÜŞÜM	42
3.1 Kentsel Dönüşüm Tanımı.....	42
3.2 Kentsel Dönüşümün Amaçları	43
3.3 Kentsel Dönüşüm Sürecinde İzlenmesi Gereken Temel İlkeler	44
3.4 Katılım Tanımı ve Modelleri.....	46
3.4.1 İki katılımlı model	47
3.4.2 Üç katılımlı model	48
3.5 Kentsel Dönüşüm Projeleri Hazırlık Aşamasında Yapılması Gerekenler.....	52
3.6 Kentsel Dönüşüm Projeleri Uygulama Aşamasında Yapılması Gerekenler	52
4. BARCELONA > CIUTAT VELLA > RAVAL BÖLGESİ.....	55
4.1 Barselona Kenti’nin Tarihi (Geçmiş).....	55
4.2 Ciutat Vella Bölgesi > Raval Bölgesi’nin Tarihi (Geçmiş)	56
4.2.1 Ciutat Vella Bölgesi’nin fiziki mahalle sınırları.....	56
4.2.2 Tarihte Raval Bölgesi’ni çöküşe sürükleyen ve kentsel dönüşümü gerekli	
kılan etkenler.....	58
4.3 Barselona Kenti’nin Güncel Değişim Süreci (Bugün)	59
4.3.1 1992 Olimpiyat Oyunları: ‘Yeniden geliştirme’ yöntemi	60
4.4 Ciutat Vella Bölgesi > Raval Bölgesi’nin Güncel Değişim Süreci (Bugün) ...	61
5. RAVAL BÖLGESİ KENTSEL DÖNÜŞÜM ÖRNEĞİ.....	67
5.1 Çalışmanın Amacı	67

5.2 Çalışmanın Kapsamı.....	68
5.3 Çalışmanın Yöntemi.....	69
5.4 Politik Boyut.....	70
5.4.1 Raval Bölgesi bozulma süreci	70
5.4.2 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nin doğuşu	71
5.4.3 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nin program ve planı	72
5.4.4 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nin katılım modeli, katılımcıların rolü.....	74
5.4.5 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nin finansman paydaları	75
5.5 Mimari Boyut	77
5.5.1 Raval Bölgesi’nde dönüşüm geçiren binaların listesi: Dönüşüm yöntemi ve hizmet sınıfına göre	80
5.5.2 Raval Bölgesi’nde dönüşüm gerçekleştirilmiş bina örnekleri incelemesi ...	92
5.3 Kullanıcı Boyutu	125
5.3.1 Kullanıcı ile anket çalışması	126
6. BULGULAR VE DEĞERLENDİRMELER.....	147
6.1 Raval Bölgesi Dönüşüm Projesi’nin Sonuçları: Yeni Olanaklar /Sorunlar....	147
6.2 Sonuç Yönetimi	153
7. SONUÇLAR	154
KAYNAKLAR.....	158
EKLER.....	164
ÖZGEÇMİŞ.....	180

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği
BCN : Barselona
BIMSA : Barcelona d’Infraestructures Municipals, S.A.
CV : Ciutat Vella (Tarihi Şehir) Bölgesi
UB : Universidad de Barcelona
UPC : Universidad de Catalunya

KURUM İSİMLERİNİN ÇEVİRİLERİ

Ajuntament de Barcelona: Barselona Büyükşehir Belediyesi
Barcelona d’Infraestructures Municipals: Barselona Belediyesi Altyapı Birimi, AŞ
Diputació de Barcelona: Barselona İl Konseyi
Foment de Ciutat Vella: Ciutat Vella (Tarihi Şehir) Tanıtım ve Teşvik Şirketi
Generalitat de Catalunya: Katalonya Hükümeti
Patronat Municipal del Habitatge de Barcelona: Barselona Belediye Kurulu Konut Vakfı
Promoció de Ciutat Vella: Ciutat Vella Tanıtım Ofisi
Universidad de Barcelona: Barselona Üniversitesi
Universidad de Catalunya: Katalonya Teknik Üniversitesi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Kentsel dönüşümde müdahale biçimleri ve etkileri, (Uzun).	40
Çizelge 4.1: Barselona Kenti'nde yaşanan önemli tarihi gelişmelerin listesi.	59
Çizelge 5.1: Ciutat Vella Bölgesi Dönüşümü için sosyal politika adına alınan kararlar, (Subirats ve Rius, 2008).	73
Çizelge 5.2: Ciutat Vella Bölgesi Dönüşümü için kararlaştırılan müdahale dönemlerinin planı, (Gomà ve Rosetti, 1998).....	74
Çizelge 5.3: Foment Ciutat Vella'nın ortakları ve payları, (Gomà ve Rosetti, 1998)....	76
Çizelge 5.4: Raval Bölgesi'nde gerçekleşen bina rehabilitasyonları sayısı ve bölgelere göre yüzdesi, (Subirats ve Rius, 2008)..	78
Çizelge 5.5: Ciutat Vella'da kazanılan yeni alanlar ve fonksiyonları (Subirats ve Rius, 2008).....	79
Çizelge 5.6: Raval Bölgesi alan çalışması ve araştırması, (Gomà ve Rosetti, 2008).90	

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Tarihteki kentsel müdahale yöntemleri.	39
Şekil 2.2: Roberts'in Kentsel Dönüşümün Evrimi perspektifi, (Gümüşboğa, 2009).41	41
Şekil 3.1:Stocker'ın iki katılımlı modeli.	48
Şekil 3.2:Stea'nın üç katılımlı modelinin aktörleri ve ilişkisi.	48
Şekil 3.3: Stea'nın üç katılımlı modelinin kapsamı, (Özden).	51
Şekil 4.1: Barselona Kenti'nin tarihteki gelişimi, (Url-1).	56
Şekil 4.2: Ciutat Vella Bölgesi'ni oluşturan mahalleler, (Url-1).	57
Şekil 4.3:Raval Bölgesi'nin sınırları,	57
Şekil 4.4:Raval Bölgesi'nde 1990-92 yıllarında çekilen fotoğraflar, (Villar, 1996). 58	58
Şekil 4.5:Barselona kuşbakışı görünüş, (Url-4).	59
Şekil 4.6:Barselona'da yeniden geliştirilen ve yenilenen bölgeleri.	61
Şekil 4.7:Ciutat Vella'dan güncel fotoğraf kareleri, (Url-5).	63
Şekil 4.8:Denizden kuş bakışı Ciutat Vella Bölgesi'nin görünüşü, (Url-6).	63
Şekil 4.9:Barselona ve Ciutat Vella Bölgesi'nin nüfus oranlarının karşılaştırması, (Url-5).	66
Şekil 5.1: Dönüşümün katılımcıları ve mekansal hiyerarşi.	69
Şekil 5.2: Foment Ciutat Vella'nın organizasyon şeması, (Url-5).	74
Şekil 5.3: Foment Ciutat Vella'nın internet sayfası, (Url-5).	75
Şekil 5.4: Ciutat Vella için harcanan sermayenin taraf yüzdeleri, (Url-5).	76
Şekil 5.5: Ciutat Vella'da geliştirilen tipoloji yüzdeleri, (Url-5).	79
Şekil 5.6: Barselona Belediyesi'nin Nisan 2010 kayıtlarına göre Raval Bölgesi'nde binaların gerçekleştirilen dönüşüm yöntemlerine göre haritalanması ve hizmetlerine göre sınıflandırılması, (Url-7).	82
Şekil 5.7: Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların fonksiyonlarına göre sınıflandırılması.	85
Şekil 5.8: Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların fonksiyonlarına göre sınıflandırılması.	86
Şekil 5.9: Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların hizmet-dönüşüm yöntemine göre karşılaştırması.	88
Şekil 5.10: Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların hizmetlerine göre Kuzey ve Güney Raval Bölgeleri'ne dağılım oranları...	88
Şekil 5.11: Raval Bölgesi'nde incelenecek dönüşüm gerçekleştirilmiş bina örneklerinin dönüşüm tarihine ve Kuzey Raval/Güney Raval Bölgeleri'ne göre dağılım listesi.	91
Şekil 5.12: Sant Josep Boqueria Marketi Haritası.	93
Şekil 5.13: Sant Josep Boqueria Marketi Fotoğrafları Kolajı, (Url-8).	94
Şekil 5.14: Eski Santa Creu Hastanesi Haritası.	95
Şekil 5.15: Eski Santa Creu Hastanesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-10).	96
Şekil 5.16: CCCB Kültür Merkezi Haritası.	97
Şekil 5.17: CCCB Kültür Merkezi Fotoğrafları Kolajı, (Url-12).	98

Şekil 5.18: MACBA Müzesi Haritası.....	99
Şekil 5.19: MACBA Müzesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-13).	100
Şekil 5.20: Raval Meydan Yolu Haritası, (Url-15).....	101
Şekil 5.21: Raval Meydan Yolu Fotoğrafları Kolajı, (Url-15).	103
Şekil 5.22: Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu Haritası.	104
Şekil 5.23: Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu Fotoğrafları Kolajı, (Url-16).....	105
Şekil 5.24: Liceu Tiyatrosu Haritası.	105
Şekil 5.25: Liceu Tiyatrosu Fotoğrafları Kolajı, (Url-17).	106
Şekil 5.26: FAD Haritası.	107
Şekil 5.27: FAD Fotoğrafları Kolajı, (URL-18).	108
Şekil 5.28: Barselona Üniversitesi (UB) Coğrafya ve Tarih Fakültesi Haritası.	108
Şekil 5.29: Barselona Üniversitesi (UB) Coğrafya ve Tarih Fakültesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-21).....	110
Şekil 5.30: Barcelo Raval Otel Haritası.....	110
Şekil 5.31: Barcelo Raval Otel Fotoğrafları Kolajı, (Url-22).	112
Şekil 5.32: Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi Haritası.	113
Şekil 5.33: Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-23).....	114
Şekil 5.34: Güell Sarayı Müzesi Haritası.....	114
Şekil 5.35: Güell Sarayı Müzesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-25).....	115
Şekil 5.36: Katalonya Film Arşivi Haritası.	116
Şekil 5.37: Katalonya Film Arşivi Fotoğrafları Kolajı, (URL-26).	117
Şekil 5.38: Salvador Segui Meydanı Fotoğrafları Kolajı, (Url-27).	118
Şekil 5.39: Josep Trueta Huzurevi - Folch ve Torres Merkezi Haritası.	119
Şekil 5.40: Josep Trueta Huzurevi - Folch ve Torres Merkezi Fotoğrafları Kolajı, (Url-30).	121
Şekil 5.41: Tesorería Sosyal Güvenlik Merkez Binası Haritası.	122
Şekil 5.42: Tesorería Sosyal Güvenlik Merkez Binası Fotoğrafları Kolajı, (Url-31).	123
Şekil 5.43: Gardunya Meydanı Haritası.	124
Şekil 5.44: Gardunya Meydanı Fotoğrafları Kolajı, (Url-32).	125
Şekil 5.45: Anket çalışması yapılan kullanıcı tiplerinin gruplara göre dağılımı ve kategoriler için kullanılan kodlar.	127
Şekil 5.46: Anketteki Soru 1 için cevap oranları.	128
Şekil 5.47: Anketteki Soru 2 için cevap oranları.	130
Şekil 5.48: Anketteki Soru 3 için cevap oranları.	131
Şekil 5.49: Anketteki Soru 4 için cevap oranları.	135
Şekil 5.50: Anketteki Soru 5 için cevap oranları.	137
Şekil 5.51: Anketteki Soru 6 için cevap oranları.	138
Şekil 5.52: Anketteki Soru 7 için cevap oranları.	139
Şekil 5.53: Anketteki Soru 7 için cevap oranlarının haritaya işlenmiş grafikleri... 146	
Şekil 6.1: Raval Bölgesi'nde kentsel dönüşüm ile artan konut fiyatları, (Subirats ve Rius, 2008).....	150
Şekil B.1: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Barselona Çağdaş Sanat Müzesi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi	169
Şekil B.2: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Raval Meydan Yolu için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.....	170

Şekil B.3: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.....	171
Şekil B.4: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Eski Santa Creu Hastanesi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.....	172
Şekil B.5: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.....	173
Şekil C.1: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Barselona Çağdaş Sanat Müzesi için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.....	174
Şekil C.2: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Raval Meydan Yolu için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.....	175
Şekil C.3: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.....	176
Şekil C.4: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.....	177
Şekil C.5: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Blanquerna V.k İle. Fak. için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.....	178

KENTSEL DÖNÜŞÜM BOYUTLARI BARCELONA'DA RAVAL BÖLGESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Kentlerde değişime ayak uyduramayan bölgelerde planlama, yapılaşma, alt yapı hizmetleri, sağlık hizmetleri, dengeli ekonomi ve sosyal sınıflandırmada bozulmalar ortaya çıkmakta; sağlıksızlaşma, çevre kirliliği, çöküntüler, sosyal ve ekonomik açıdan dışlanmışlıklar ile karşı karşıya olan bir bölge haline gelmeye başlamaktadır. “Kentsel dönüşüm”, özgün kimliğini ve değerini kaybeden bu gibi bölgelere fiziki, ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarda müdahalede bulunarak iyileştirme, canlandırma ve geliştirme ile ilgilenen bir kavramdır. Amaçlarda çevreyi düzenlemek, bölgenin çevresinden kopuk kalmasını engelleyici düzenlemeleri yapmak, ulaşım ağlarını güçlendirmek, konutları ve yerleşim koşullarını iyileştirmek, eğitim, sağlık ve iş olanaklarını artırmak, toplumsal ve bireysel katılımın sağlanması gibi öncelikler yer almaktadır. Böylelikle mahalleler arası fiziki, sosyal ve ekonomik farklılıkların azaltılması ile toplumsal bütünleşmenin sağlanması, yapı yoğunluğunun azaltılması ile çevresel kalitenin artırılması sağlanmaktadır.

Tarihi mekanlar, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve zamanla çöküntü sürecine girmişlerdir. Günümüzde bu tarihi mekanlarda nasıl geri kazanım sağlanacağı hakkında çalışmalar yapılmaktadır. Barcelona’da bulunan Raval Bölgesi’nin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Tarihten miras kalan ana halterlerin çevrelediği dar sokak dokusu, konut binaları, yönetim binaları ve meydanları, dini ve sosyal tesisler, bölgeyi çevreleyen tarihi surlar bölgenin günümüzdeki mimari dokusunu belirlemektedir. Ancak bölge zaman içinde şehrin içinde bulunduğu ekonomik etkenler, aldığı göçün etkisi ve şehrin gelişme ivmesi kuzeydeki yeni kısmında arttığından dolayı bu tarihi dokuda bozulmalar meydana gelmiştir.

Kentsel dönüşüm sürecinin en önemli farklılığı ve özelliklerinden birisi katılım modelinin çok aktörlü olmasıdır. Sürece önderlik yapan siyasi birimler ve yatırımlara destek olan özel sektörün yanı sıra projeleri gerçekleştiren mimarlar ve plancıların, aynı zamanda yerel halkın da katılımcı olarak söz sahibi olması önemlidir.

Çalışma dört bölüme ayrılmıştır: İlk bölümde kentsel dönüşüm kavramının temellerini oluşturmuş kente müdahaleye dair ilk yöntemlerin içeriği, tarihsel süreci ve örnekleri yer almaktadır. Böylelikle kentsel dönüşüm kavramının doğuşuna kadar olan gelişim anlatılmış olur. İkinci bölümde ise kentsel dönüşüm kavramı yakından incelenmiştir; tanımı, amaçları, süreçte izlenmesi gereken ilkeler, katılım modelleri, hazırlık aşamasında yapılması gerekenler, uygulama aşamasında yapılması gerekenler. Üçüncü bölümde ise Barcelona Kenti’nin, kentteki tarihi alanı kapsayan Ciutat Vella Bölgesi ve bölgenin en sorunlu bölümü Raval Bölgesi’nin tarihini, kentsel çöküşe sürükleyen etkenlerini ve bugünü araştırılmıştır. Dördüncü bölümde Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi Politik Boyut, Mimari Boyut ve Kullanıcı Boyutu grupları altında incelenmiş, analizleri yapılmıştır. Son bölümde ise dönüşüm

projesinin sonuçları ortaya çıkarılmış, her boyut kendi bağlamında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dönüşüm, Kentsel Temizleme, Yeniden Canlandırma ve Yeniden Üretim, Barselona, Ciutat Vella, Raval Bölgesi

ASPECTS OF URBAN REGENERATION: CASE STUDY OF EL RAVAL DISTRICT IN BARCELONA

SUMMARY

Cities in different geographies are the containers of social relationships and economic, political and cultural systems. These containers are reshaped and changed by its own society whose history, religion, race, culture, architecture and life styles are common and at the same particular to each specific container. Cities are in a continuous process of evolution through the factors that influence them: wars, economic crisis, epidemics, economic and technological developments, revolutions and reforms. The transformation of cities according to its evolution cycle can have some regions that lose their urban value. These areas are deprived of proper infrastructure and health services, organized planning, healthy environment, balanced economy and equal social strata.

The urban areas which are not able to adapt to the changes produced by the city dynamics undergo deteriorations in the built-up areas and in the infrastructure and facilities. These areas are faced with social and economic collapse and a process of exclusion and marginality. The society has evolving social, cultural and economic dimensions of the physical structure. The city has to respond to these demands and become a new kind of entity that can respond to these changes.

Throughout history, the urban intervention methods such as Urban Clearance, Revitalization, Gentrification, Urban Improvement/Rehabilitation, Urban Renewal/Renovation, Redevelopment and, finally nowadays, Urban Regeneration have emerged as concepts and developed. The first foundations of the concept of urban transformation started in the early 19th century. "Urban regeneration" is a concept that deals with the rehabilitation, revitalization and redevelopment of this kind of areas which lost its original identity and value. This process affects their physical, economical, social and environmental dimensions.

The physical structure and infrastructure conditions of historical parts of a city are generally neglected due to the rapid development of the contemporary cities. However, these areas have often a very valuable central location in the city, as they have usually grown around the ancient borders or walls of the city. The Raval District in Barcelona is a great exponent of this process. This area is located in the center of this Mediterranean city inside the remains of the Roman walls. It has a narrow streets pattern, historical residential buildings, public administration buildings, squares, religious and social facilities that still define today's urban network. However, as time went on this historical region suffered from urban decay, a process whereby this part of the city fell into disrepair and decrepitude as a result of a combination of inter-related socio-economic conditions.

The application of an urban transformation to the Raval District, which was known as one of the city's most closed, marginal and dangerous areas throughout history, aimed to re-organize the area, increase the public spaces, and provide the necessary arrangements in order to prevent the disconnection between this area and its surrounding. The steps taken involved, among others, strengthening transport networks, improving the housing stock and the conditions of the buildings, and bring social housing, and cultural facilities. Thus, this was intended to be achieved by reducing the density of the structure and augment the public cohesion between neighborhoods to reduce physical, social, and economic disparities.

One of the features of the urban transformation process and the most important difference from other methods is that is a model that involves multiple actors that contribute to it. In this process several voices participate: the political units engaged in leadership, the private sector with its investment, the architects and planners designing the projects, as well as the local community are important actors in the regeneration process.

The urban transformation as an urban planning tool, should meet accurate analysis, organization, planning, implementation, monitoring and management skills in order to be able to achieve this comprehensive action plan.

This study is divided into seven chapters:

After an introduction to the main subject in the first chapter, the second chapter features examples of previous urban intervention methods with their historical process. This content is the base for this particular urban regeneration concept. The description of the development of the former methods until the emergence of a new urban regeneration method its key to understand the application of this method.

In the third chapter, the concept of "urban regeneration" is closely examined: definition, objectives, participation models, preparation phase, implementation phase, and principles to be followed in the process.

In the fourth chapter, the Barcelona's historic district known as Ciutat Vella and its most problematic area, the Raval District, is investigated through its history, and the factors that led to its urban collapse and pre-regeneration state.

In the fifth chapter, the Raval District Urban Regeneration Project is examined within three aspects: the Political Aspect, the Architectural Aspect and the Users Aspect and an analysis of how they were conducted.

The sixth chapter features the findings for each aspect of the regeneration project in the Raval District and its evaluation according to each scale in its context.

The last chapter discusses the final results of the thesis case study.

Among the actors of this process, the leading participant of the urban regeneration process is: "the local municipality voted by the society".

This is the kind of participant that starts the process of the regeneration, organizes, finances and controls it, and will be examined under "Political Scale". In the political scale; with the help of literature survey, the urban transformation project, the political strategies, plans, programs and content; enacted laws, social and cultural services which are required; the model of participation and participants and financing denominators are examined.

As the second participant: " Architects and planners that shape the city " :

This is the kind of participant that carry through the decisions taken at the "Political Scale" to real physical entities and give shape and life to society's expectations. It is examined under "Architectural Scale": buildings that are designed by architects and urban planners within the regeneration project will be discussed.

According to the data obtained from official sources, regenerated public buildings are shown on the map according to the used urbanistic methods: Urban Clearance, Revitalization and Redevelopment and also according to its new service area.

The location of the buildings are shown on the city map, where regeneration methods and distributions of the service facilities and their percentages are compared. From the list, 16 of the most important buildings are chosen and examined as architectural project landmarks.

“Users, public”:

The residents of the area that experience the physical change in social and cultural terms, are not only the users but also the participants in the process of urban transformation. In the "User Scale", participants who make an assessment of the results are examined. In the ideal urban regeneration scenario, participants should be involved in the whole process. By achieving this, the regeneration in the area won't force the previous residents to leave the area.

In the Raval District Urban Regeneration Project, the participation of current residents, the situation at the end of the process, the new residents drawn to the area or the other residents unexpectedly emigrated is examined.

Due to the nature of multiple actors, a fieldwork was conducted in order to determine whether the local people participated enough in the process of planning and implementation in the urban regeneration.

This questionnaire refers to the degrees that will enable us to group the levels of building's old-new awareness, reasons and frequency of use of the buildings and its surroundings, the feeling of security in the neighborhood, usage habits or difficulties and changes that they observed in the region. Thus, it can be measured how much the user is integrated to the change and responds to it whether determining if such regeneration was a social success or not.

To sum up, it will be examined what are the advantages or problems that raises the changing dynamics that have emerged within the urban regeneration project. In this case study an examination of the methods to manage the operation of the urban regeneration process, parameters and dynamics analysis is conducted. This analysis helps to develop and explore the depth of this urban regeneration process. Studying the benefits of the samples can be a reference to improve the new global urban transformation projects of the next generations.

1.GİRİŞ

Kentsel dönüşüm kavramının ilk temelleri 19. yüzyıl başlarında oluşmaya başlamıştır. Kentlerin farklılaşan sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları ve fiziksel yapının getirdiği ihtiyaçlar kentleri değişime itmiştir. Bu değişime ayak uyduramayan bölgelerde yapılaşma, alt yapı hizmetleri, sağlık hizmetleri, çevre temizliği, planlama, dengeli ekonomik ve sosyal sınıflandırmada bozulmalar, sağlıksızlaşma ve çöküntüler meydana gelmeye başlamıştır. Bunu takiben köhneleşen bölgelere kentsel müdahaleler yapılması zorunlu hale gelmektedir. Durgunluk ve sonrasında çöküş sürecine giren kentlerin dönüşüp yeniden gelişim gösterebilmeleri için, günümüze kadar birçok farklı müdahale biçimleri izlenmiştir. Kentlerde yapılan müdahale yöntemleri olarak tarih boyunca; Kentsel temizleme-tasfiye (Urban clearance), Yeniden canlandırma (Revitalization), Soylulaştırma (Gentrification), Kentsel iyileştirme-Rehabilitasyon (Urban improvement-Rehabilitation), Kentsel yenileme (Renovation-Renewal), Yeniden geliştirme (Redevelopment) ve son olarak günümüzde Kentsel dönüşüm-Yeniden oluşum (Regeneration-Transformation) gibi kavramlar ortaya çıkmıştır ve gelişmiştir.

“Kentsel dönüşüm” kavramı, Endüstri Devrimi sonucunda yaşanabilir planlı kentlerin yaratılması genel hedefi ile ortaya çıkmıştır. Kentsel dönüşüm 1950’lerde önem kazanmış ve 1970’li yıllar da dahil dönüşümün içeriği ve metoduyla ilgili arayışlar sürmüştür. Yapılanma politikaları merkezi ya da yerel yönetimler tarafından kontrol altına alınmıştır. 1980’lerden bu yana ise, kentsel dönüşüm teorik bazda özümsemiş ve bu yöndeki uygulamalarla kendini geliştirmeye devam etmektedir.

1960’lı yıllara gelirken planlama hızla artan kentleşmeye bazı noktalarda cevap veremez duruma gelmiş ve kentlerde, toplumsal eşitsizliklerden kaynaklanan birçok sorun yaşanmaya başlamıştır. Kentsel alanların çöküntü haline gelmesindeki en önemli nedenlerden birisi temeldeki toplumsal bozulmalardır. Kentsel dönüşüm projeleri, bozulmanın nedenlerini araştırmakta, çözüm bulmayı amaçlamaktadır.

90'lar sonrasında ise kentsel dönüşüm yaklaşımları değişmiş; öncesinde mekanın sadece fiziksel ve ekonomik boyutlarına vurgu yapılırken; 90'lardan itibaren mekanın fiziki, ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarına vurgu yapılmaya başlanarak, bütünlük yaklaşımlarla daha sağlıklı yerleşimler planlamasına yönelik uygulanan strateji ve eylemlerin bütünü ifade etmeye başlamıştır. Amaç; yeni nüfus çekmek amacıyla çevreyi düzenlemek, bölgenin çevresinden kopuk kalmasını engelleyici düzenlemeleri yapmak, ulaşım ağlarını güçlendirmek, konutların ve yerleşim koşullarını iyileştirmek, eğitim, sağlık ve iş olanaklarını artırmak, toplumsal ve bireysel katılımın sağlanması gibi öncelikler yer almaktadır.

Günümüzde sürdürülebilirlik hedefi ile bağlantılı olarak, kentlerde daha önce kullanılmış ve atıl olan alanların tekrar kullanımını sağlayan ve kentsel büyümenin ve yayılmanın sınırlandırılmasına yönelik kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesidir.

Kentsel dönüşümde, kamu ve özel sektörün yanında ilk defa çok aktörlü katılım modeliyle beraber, yerel yönetimler, merkezi yönetim, gönüllü kuruluşlar, dernekler, sivil toplum örgütleri, özel ve sivil kuruluşları, farklı toplumsal kesimler ve diğer uzman birimler ile birlikte ortaklıklar geliştirilmiştir. Dönüşümün yaşandığı yerlerde, kaçınılmaz olarak en fazla değişikliği yaşayan söz konusu yerin yerel halkıdır. Merkezi ve yerel yönetimin, politika oluşturmada uygulama aşamasına kadar halkın istek ve beklentileri konusunda bilgi sahibi olmasını sağlayacak olan katılımcılık ilkesi kentsel dönüşüm kavramında kilit farklılıktır.

Çok aktörlü katılım modelinde; halkın seçtiği “yerel yönetim”, kente şekil verenler olarak “mimarlar ve plancılar”, dönüşüm projelerinin kullanıcısı olan “halk” ana katılımcılardır. Modelde, koşullandırıcılar da belediyeye bağlı özel sektör veya serbest sektör kuruluşlarıdır. Ayrıca, bütün sivil toplum kuruluşları, toplumsal hak savunucuları “halk” olarak katılımcı olarak yer alır.

Tez çalışmasında, Barselona Kenti'nin tarihi alanını kapsayan Ciutat Vella Bölgesi'nde ve bir mahallesi olan Raval Bölgesi'ndeki kentsel dönüşüm, katılım modelinde yer alan aktörlere göre değerlendirilecektir.

“Halkın seçtiği yerel yönetim”: Dönüşüm sürecini başlatan, öncü olan, organize ve kontrol eden bu katılımcı tipi “Politik Boyut” kapsamında incelenecektir. Politik boyutta yapılan literatür araştırmaları ile kentsel dönüşüm projesi kararının alınışı;

plan, program ve içeriği; çıkarılan yasalar; verilmesi gerekli bulunan sosyal ve kültürel hizmet kararları; katılım modeli, katılımcıların kim olacağı; rolleri; finansman paydaları gibi bilgiler elde edilmiştir.

“Kente şekil verenler, mimarlar ve plancılar”: Politik boyutta alınan kararları, planları fiziksel olarak pratiğe taşıyan, beklentilere form ve yaşam veren katılımcı tipi “Mimari Boyut” kapsamında incelenecektir. Mimari boyutta; proje kapsamında mimarlar ve kent plancıları tarafından dönüşüm gerçekleştirilmiş binalar ele alınmıştır. Resmi kaynaklardan alınan verilere göre dönüşüm gerçekleştirilmiş kamu binalarının, kentsel dönüşümde kente müdahale yöntemlerinden olan Kentsel Temizleme (Urban Clearance), Yeniden Canlandırma (Revitalization) ve Yeniden Üretim (Redevelopment) yöntemlerinden hangisi ile dönüştürüldüğü ve yeni hizmet alanı kategorilere ayrılmıştır. Kent haritası üzerinde gösterilen binaların lokasyonu, dönüştürme yöntemi ve hizmet alanlarına göre dağılımları ve yüzdeleri karşılaştırılmıştır. Listedeki en önemli 16 adet bina seçilmiş ve örnek mimari noktalar olarak incelemeye alınmıştır.

“Halk, kullanıcılar”: Bu fiziksel değişimi sosyal ve kültürel olarak deneyimleyen bölgenin sakinleri kentsel dönüşüm yönteminde sadece kullanıcı değil katılımcıdır. Çıkan sonuçların değerlendirmesini yapacak olan katılımcı tipi “Kullanıcı Boyutu” kapsamında incelenecektir. Kullanıcı boyutunda: İdeal olan kentsel dönüşüm senaryosunda kullanıcıların katılımcı rolünde de olması gerekmektedir. Bu sayede bölgede olacak dönüşüm bölge sakinlerini sistem dışında bırakmamalıdır. Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nde mevcut sakinlerin katılımı, süreç sonundaki durumları, bölgeye çekilen yeni sakinler ya da bölgeye beklenmedik şekilde göç eden sakinler incelenecektir.

Çok aktörlü doğası gereği, kentsel dönüşümün planlama ve uygulama sürecinde yerel halkın katılımının sağlanıp sağlanmadığını tespit edebilmek amacıyla saha çalışması yapılacaktır. Bu anket, her binanın kullanıcı tarafından kazanmış olduğu eski-yeni farkındalığı, bina ve çevresini kullanım nedenleri ve sıklığını, verdiği güvenlik hissini sınıflandırabilmeyi sağlayacak derecelere işaret etmektedir. Ayrıca her kullanıcının binalar hakkındaki güvenlik hissi, kullanım alışkanlıkları ya da zorlukları, bölgede gözlemledikleri değişim gibi konularda yorumları da alınmıştır. Böylelikle kullanıcı tarafından değişimin ne derece benimsenip entegre olabildiği veya tepki gösterildiği ölçülecektir.

2.KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN TEMELLERİ VE KAVRAMLARIN OLUŞUMU

2.1 Kentsel Dönüşümün İlk Evreleri ve Tarihsel Süreci

İnsanlık tarihinde barınma kavramının ilk yerleşkelerden köylere, köylerden kentlere doğru gelişen medeniyet yolunda kentler farklı mekanlarda sürekli bir değişim ve dönüşüm sürecinin içinde olmuşlardır. Bu ise kenti oluşturan yapıların somut madde olarak fiziksel koşulların ve de bu fiziksel mekanın içinde süregiden soyut yaşam akışının getirdiği sosyal koşulların devingenliğinin neden olduğu bir evrimdir.

Kentsel dönüşüm kavramının ilk temelleri 19. yüzyıl başlarında oluşmaya başlamıştır. Kentlerin farklılaşan coğrafyaları, sosyal ve ekonomik yapıları, kültürel özelliklerinin getirdiği ihtiyaçlar zaman içinde değişiklik göstermiş ve böylelikle kente yapılması gereken müdahale biçimleri de farklı şekillerde ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. Zamanla kavramın içeriği genişletilmiş, fiziksel değişimin yanı sıra sosyal gelişime de önem verilmeye başlanmış, yeni modeller oluşturulmuş, gerektiği zaman ise müdahale sadeleştirilmiştir. Böylelikle günümüzde kentsel dönüşüm olarak adlandırdığımız modele kadar geliştirilmiştir.

1850’li yıllarda Avrupa’da ve Kuzey Amerika’da kentlerin kırsal bölgelerden aldığı yoğun göç sebebiyle kent bölgesi kavramını doğurmuştur. Bu sanayi kentlerinde yapılaşma, alt yapı hizmetleri, sağlık hizmetleri, çevre temizliği, planlama, dengeli bir ekonomik ve sosyal sınıflandırmada çöküntüler meydana gelmeye başlamıştır. Çözüm olarak 1870-1880 arasında Avrupa’daki tüm büyük şehirlerde geniş kapsamlı kent planları ile modern merkezler yaratılmaya başlanmıştır. Böylelikle Sanayi Devrimi işçi kentlerin oluşmasına sebep olmuştur. Sonrasındaki II. Dünya Savaşı ise Avrupa kentlerinin dokularını ve tarihi yapılarını büyük ölçüde harap etmiştir. Savaştan sonraki 1940’larda bu yıkıntıların yeniden inşa edilmesi, ıslah edilmesi, canlandırılması zorunluluğu ortaya çıkmış ve kent ölçeğinde planlamalar yapılmıştır (Kocamemi, 2006: 10-11).

Kent planlarının öneminin artması kentleri daha temiz, düzenli ve daha yaşanabilir kılmak amacına sahip yeni kent hareketlerini beraberinde getirmiştir. 19. yy.'ın ikinci yarısında 'Park Hareketi' kent merkezlerinde geniş park, bulvar ve caddelerin açılmasını sağlayan planlar ile desteklenmiştir. 20. yy.'ın ilk yarısında İngiltere'deki 'Bahçe Kent Hareketi' ve 'Yeni Kentler Hareketi'ni 'Modernist Hareket' izlemiştir. Bu hareket kentlerdeki yenileme projelerine ön ayak olmuştur. Kentlerdeki sağlıklı kesimler kaldırılıp daha fazla yeşil alan oluşturulmuş yüksek kitlelerle yeniden planlanmıştır. (Ünlü, 2010)

Endüstriyel kent yani modern dünyaya geçiş sürecinde kentlerinyeniden kurulma sürecinde mevcut strüktüre müdahale etme ve onu başkalaştırma anlamını taşıırken, bu süreçte en dikkat çekici olan ise, eskiye ait olanın yıkılması, yerine yeninin yapılmasıdır (Thorns, 2004). 'Modernist Hareket' sürecinde, modernin temelinde yatan yıkım ve yeniden yaratma anlayışı ile kentin bazı bölgelerinin yıkılması ve yeniden yapılması kentin morfolojik değişimini ve dönüşümünü getirmiş, kentin canlı organizmalardan oluştuğunu göstermiştir.

Kentsel dönüşümün ilk pratiklerinde Amerika, Almanya, İngiltere ve Fransa'da bilinçli çalışmaların yapıldığı ülkeler olmuştur. Amerika, "New Heaven" kentini yenilemek için, Almanya, II. Dünya Savaşı'nın ve Hitlerin izlerini silmek için, İngiltere Sanayi Devrimi'nin etkisi ile oluşan işçi kentlerini yaşanabilir kentlere dönüştürmek için, Fransa ülkesindeki isyanları önlemek ve kontrol altına almak için projeler oluşturmuşlardır (Eren, 2006).

Böylelikle Amerika ve Avrupa ülkelerinde kentsel dönüşüm 1950'lerde önem kazanmış ve 1970'li yıllar da dahil dönüşümün içeriği ve metoduyla ilgili arayışlar sürmüştür. Yapılanma politikaları merkezi ya da yerel yönetimler tarafından kontrol altına alınmıştır.1980'lerden bu yana ise, kentsel dönüşüm teorikbazdaözümsemiş ve bu yöndeki uygulamalarla kendini geliştirmeye devam etmektedir (Kara, 2007).

2.2 KenteMüdahale Yöntemleri ve Kentsel Dönüşüm Kavramına Doğru Evrimi

Durgunluk ve sonrasında çöküş sürecine giren kentlerin dönüşüp yeniden gelişim gösterebilmeleri için, günümüze kadar birçok farklı müdahale biçimleri izlenmiştir. Kentlerin bulunduğu fiziksel, sosyal ve ekonomik duruma göre hangi yöntemin uygulandığını incelemek günümüzde yapılan müdahale yönteminin içeriğine karar

vermek ve geliştirmek amacıyla önemlidir. Günümüze kadar gelişen kente müdahale biçimlerini oluştuğu yıllara göre sıralanırsa;

2.2.1 Kentsel temizleme-tasfiye (Urban clearance)

Kent içinde harap olmuş, bozulmuş ve korunacak değeri olmayan bir dokunun tümüyle yıkılıp temizlenmesidir. Yerine tamamen yeni bir doku oluşturulur. Amaç yıkılan, eskiyen kentsel alanları yaşanabilir alanlara dönüştürmektir. İlk yapılan bu kentsel dönüşüm çalışmalarında fiziksel boyut ön planda olmuştur.

Bu projeler tamamen devlet bütçesi kullanılarak yapılmış ve kentsel dönüşüm ile ilgili kararların tamamı yerel yönetimler tarafından alınmıştır. Yerel yönetim birimleri belediye başkanının liderliğinde, bazı bürokratlar, bilim adamları ve planlama uzmanları ile kentsel dönüşüm konusunda tek yetkili olmuşlardır (Eren,2006).

Yasal olarak kentsel temizlemeyi gerçekleştirmek için daha çok arazinin ve yapıların kamusallaştırılması yöntemi kullanılmaktadır. Kamulaştırmadan sonra bölgedeki tüm yapıları yıkıp mümkün olduğu kadar kısa bir sürede araziye yeniden geliştirmek ya da yeniden geliştirmeyi yapmak üzere özel sektöre satmak ya da kiralamak yerel yönetimin sorumluluğudur (zden,2002).

Yerel yönetimler, özel sektör ve halk; bu yöntem ile arazinin taban ve yükseklikte maksimum kullanımı sağlamakta ve rantı yükseltmektedir. Böylelikle bu alana daha yüksek gelir grupları gelmeye başlar ve beraberinde de sosyal ve kültürel alışkanlıklarını da getirerek bölgenin seviyesini yükseltmiş olmaktadır (İlkme, 2002).

LeGates ve Stout (1998); Madanipour (2000);  ve Tiesdell (1997)'in belirttiği gibi Endüstri Devrimi sonrasında, sanayi kentlerinde hızla artan nüfus sebebiyle sanayi alanlarında düzensiz yapılaşmalar oluşmuştur. Bu yapılaşmalar yetersiz altyapı hizmetleri olan yoğun ve yaşam standartları düşük konutlardan oluşmaktadır ve sağlıksız kentler gelişmesine neden olmuştur (Akkar, 2006).

LeGates ve Stout (1998), 19. yy'ın ikinci yarısında kenti bu sağlıksız ve yoğun halinden kurtarmak amacıyla 'Park Hareketi'nin kente doğayı getirmeyi amaçladığını açıklamıştır. Bunun sonucunda 1844'te Liverpool'da Birkenhead Parkı, 1845'te Londra'da Victoria Parkı ve 1863'te de New York'ta Central Park yapılmıştır. Park Hareketi'ni, kent merkezlerinde geniş bulvar ve caddelerin

açılmasını kapsayan kentsel yenileme projeleri izlemiştir. Bu tür projelerin başında, Paris'te 1850-1860 yılları arasında Paris valisi Baron Haussmann öncülüğünde Paris'te büyük alanlar yıkarak yeni meydanlar, bulvarlar, yollar açarak ve kente park alanları, çeşmeler ve heykeller kazandırarak kentsel temizleme gerçekleştirilmiş olan proje gelir (Akkar, 2006).

Carr ve diğerleri (1992) tanımladığı gibi bu dönemdeki yenileme projeleri, hem çevrenin hem de trafiğin iyileştirilmesini sağlamakla kalmamış; aynı zamanda, kent merkezi ve çevresindeki aşırı kalabalığı azaltmıştır. Avrupa'da bu dönemdeki kentsel yenileme projelerine paralel olarak, Kuzey Amerika'da 'Güzel Kent Hareketi' ile kentlerde geniş bulvar ve caddeler açılmış ve bulvar ve caddeler boyunca belediye ve mahkeme binaları, kütüphane, müze gibi önemli kamusal kullanımlar yerleştirilerek kent merkezlerinin yenilenmesi sağlanmıştır (Akkar, 2006).

Jacobs ve Appleyard (1987); LeGates ve Stout (1998); Madanipour (2000); Öç ve Tiesdell (1997), kentlerdeki yenileme stratejilerine öncülük eden diğer bir gelişmenin 20. yy'ın ilk yarısında, İngiltere'deki 'Bahçe Kent Hareketi' ve 'Yeni Kentler Hareketi'ne paralel olarak gelişen 'Modernist Hareket' olduğunu belirtmişlerdir. Modernist harekete göre kent temiz, sağlıklı ve yeşil olmalıdır. Kentlerin sağlıksız alanları yıkılmalı; bu alanlar tekrar yapılaşırken geniş yeşil alanlar üzerine yüksek yapılardan oluşan bir kentsel doku geliştirilmelidir (Akkar, 2006).

Modernist hareket Avrupa'da birçok kentte etkili olmuş, birçok yıkımlar gerçekleştirilmiştir. İngiltere'de 1930'lı yıllarda işçilerin konakladığı ve "slum" denilen sefalet yuvaları 'Brighton Borough Gecekondu Temizleme' hareketiyle tamamen yıkılmıştır (Şişmanyazıcı, 2009). 1950'li yıllarda II. Dünya Savaşı'ndan sonra hasar gören konutlar yıkılıp yerine modern mimaride yeni bölgeler planlanmış ve yapılar yapılmıştır.

Öç ve Tiesdell (1997), yapılan planlar sonucunda, kent içi alanlarda, öncelik kenar mahallelerin temizlenmesine verilmiş; büyük yıkımlar yapılarak, bu alanlara çok katlı konut blokları inşa edildiğini anlatmaktadır. Geleneksel kent merkezlerinde de büyük yıkımlar yapılmış; yeni kent merkezleri, tamamen ofis ve ticaret işlevleri taşıyan alanlar haline getirilmiştir (Akkar, 2006).

Böylelikle bölgenin eski halindeki sorunlar ve sorunlu kesim ortadan kalkarak bölge temizlenmiş olur. Görünen bu yüz kentsel temizleme yönteminin olumlu olarak

görülen tarafıdır. Ancak diğer yandan burada yaşayan kesimin burayı terk etmesine zorlanır ve nüfus şehrin başka bir bölgesine kaydırılarak yeni gecekondu bölgelerinin oluşmasına sebebiyet vermiş olur. Fiziksel olarak da belki de kurtarılabilecek olan tarihi bölge kaybedilmiş olur. Sosyal olarak da hem göçe zorlanmış nüfus, hem bölgeye yeni entegre olacak olan nüfus, hem de yeni gelen nüfus kesimini benimsemesi gereken çevredeki mevcut nüfus için sorunlara yol açmaktadır. Giden nüfus, evi olarak alıştığı mekandan koparılmaktadır. Sosyal konut bloklarında yeni bir yaşama başlarken tanımadığı yeni sorunlar ile karşı karşıya kalır. Yeni gelen nüfus ise bundan sonra yaşayacağı bu bölgenin yeni oluşumu hakkında karar verme sürecine hiç katılmamış olur. Toplumdaki fiziksel ve sosyal dokuyu bozduğu için bu yöntem gelişmiş ülkelerde artık kullanılmamaktadır. Avrupa ülkelerinde son çare olarak, ancak rehabilitasyonun mümkün olmadığı durumlarda başvurulmaktadır. Ancak gelişmekte olan ülkelerin kentlerindeki önemli merkezlerde hala bu gibi bölgeler olduğu için, bölgenin koşullarını iyileştirmek ve çevresine uyumlu hale getirmek adına hala kullanılmaktadır. Halbuki kamulaştırma ücretleri, alt yapının yenilenmesi, yapılanma için gerekli olan bütçe oldukça masraflıdır. (Özge Ünlü, 2010)

2.2.2 Yeniden canlandırma (Revitalization)

Kentte fiziksel, sosyal ve ekonomik durum üçgeninde kötüleşmiş, sağlıksızlaşmış ve bu sebeplerle terk edilmiş bir bölgenin çöküntü yaşamasının kaynağı olan faktörlerin kaldırılması ya da değiştirilmesi ile tekrar hayata döndürülmesi anlamına gelmektedir (Özden, 2002).

1950’li yılların devamında kenar yerleşmeler ve banliyöler büyümüştür. Banliyölerin gelişiminin yanı sıra yerleşik alanların yeniden canlandırılması gündeme gelmiştir. Böylelikle rehabilitasyonda ilk adımlar atılmıştır.

Ekonomik boyutta kamu, maliyeti daha kolay karşılayabilmek için özel sektörle birlikte çalışmaya başlamış, dengeyi tutturmaya çabalamıştır. Her ne kadar özel sektörün yatırım payı artsa da kamunun önüne geçememiştir.

2.2.3 Soylulaştırma (Gentrification)

Soylulaştırma, sosyal-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, bunu takiben fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle kentin tarihi bölgelerinde sosyal

yapının ıslah edilmesi şeklinde açıklanabilir (Özden, 2002). Bu da bu bölgelere orta gelirli kesimin artan bir ilgiyle yerleşmesiyle olmaktadır. Öncelikle sanatçı, ressam, yazar, mimar gibi entelektüel ve alternatif kesimin keşfettiği bu gibi bölgeler zamanla popüler olduğunda daha geniş ve yüksek gelirli bir kitlenin dikkatini çeker ve bölgedeki eski yapılar yeni sakinler tarafından konut, ofis, butik dükkanlar ve kafeler olarak onarılır ve böylelikle mülkiyet değerleri artış gösterir. Yeni oluşan bu üst sınıf ile alt sınıf arasındaki hem sosyal hem de mekansal tezatlıklar, yükselen ekonomik değerler buradaki mevcut sınıfı bölgeyi terk etmeye zorlar.

Aslında kent parçasında yer alan toprak sabit kalmış ancak kullanıcı değişiklik göstermiştir. Bu da soylulaştırma yönteminin öncelikle sosyal daha sonra ekonomik ve fiziksel boyutta bir değişim olduğunun göstergesidir.

Soylulaştırma, bazı kesimler tarafından olumsuz olarak silici ve sosyal coğrafyayı değiştirici, yerinden etme olarak tanımlanırken, bazı kesimler tarafından ise kent bölgelerinin geri dönüşümü, canlandırılması, Rönesans'ı olarak değerlendirilmektedir (Smith, 1996). Bu da etkinin hangi sosyal sınıf grubunun penceresinden baktığına göre değiştiğine işaret eder. Ekonomik olarak da gayrimenkul borsasını, hızlı bir ivmede toprak değerlenmesini, kentte hareketli bir para döngüsünü beraberinde getirdiği de ayrı bir bakış açısidir.

Soylulaştırma sürecinde kimin rol oynadığı ve süresi belki de etkinin olumsuz ya da olumlu olması için önemlidir. Bazı soylulaştırma örneklerinde olduğu gibi aktörler birey merkezli ise süreç bireylerin yapıları teker teker almaları ile gelişme göstermektedir. Bu durumda yavaş gelişen değişim mevcuttaki sakinlerin belki de bu doğal süreç içinde yeni gelen kesim ile kendine bir ekonomik ya da sosyal-kültürel gelişme anlamında kazanç sağlamasına yardımcı olabilir, her halükarda sonuç terk etmeye zorlanma olsa bile. Öte yandan, devlet ya da müteahhit eliyle başlanan soylulaştırma süreçleri daha hızlı ve keskin olduğu için mevcut kesim bölgeyi toplu olarak kısa zaman içinde terk etmesi gerekmekte olduğu için olumsuz etkileri daha da fazlalaştırmaktadır.

İlk kez 1964 yılında Ruth Glass, 'gentrification' kavramını, o dönemde Londra'daki işçi sınıfının ikamet ettiği mahallelerdeki konutları orta ve üst sınıfların alması ve bu sıra evleri lüksleştirmeleri ile ortaya koymuştur. Sonuç olarak, tüm işçi sınıfı bölgeden uzaklaştırılmış ve bölgenin sosyal karakteri tamamen değişmiştir. İlk

olarak İngiltere’de gözlemlenen bu hareket, başlangıçta toprak sahibi soyluların kırsal alandan kent merkezine dönüşü olarak da değerlendirilmektedir (Palen ve London, 1984).

1960’lı yıllarda ilk olarak Londra ve New York’ta görülen bu yöntem, günümüze kadar farklı modellerde devam etmiştir ve günümüzde de sürmektedir.

2.2.4 Kentsel iyileştirme - Rehabilitasyon (Urban improvement - Rehabilitation)

Sözlükte anlamında eski haline döndürmek, itibarını iade etmek, tedavi ederek sağlığına kavuşturmak olarak tanımlanan rehabilitasyon; mimaride, korunacak bir değere sahip ancak bozulmalara maruz kalmış olan yapıların tamir edilerek özgün sağlıklı haline getirilmesi olarak kullanılır ve aynı zamanda kentsel iyileştirme olarak da adlandırılmaktadır.

Kentsel iyileştirme, bir yerleşim bölgesindeki yapıların fiziksel niteliği bozulmuş, konut, kamu ya da ticari hizmetleri sunamayarak işlevliğini yitirmiş hallerinden kurtarıp niteliklerini daha iyi iş görürseviyeye geri döndürmek olarak tanımlanmaktadır (Demirsoy, 2006).

Keleş’e göre kentsel iyileştirmenin amacı, deformasyonun başladığı ancak kentte özgün niteliğini tamamen kaybetmemiş olan bölgelerin aykırı tüm oluşumlardan ayıklanması ve eski hallerine kavuşturulmasıdır (Keleş, 2002).

1960’lı yıllara gelindiğinde kentsel temizleme müdahalesi yöntem değiştirmeye başlamıştır. Bir dokunun tamamen kaldırılıp yerine yeni bir doku oluşturmanın maliyeti çok yüksek olduğundan kentsel iyileştirme - rehabilitasyon yöntemine doğru bir yönelim doğmuştur.

1960-1980 arasındaki dönemde kentsel dönüşüm müdahalelerinin ekonomik boyutu değişmeye başlamıştır. Kentve mahalle boyutunun dışına çıkılarak bölgesel boyutta yapılanmalar gerçekleştirilmiş ve özel sektör ile işbirliği yapılmaya başlanmıştır (Eren, 2006).

Yeniden canlandırma yöntemi ile başlayan kamu-özel sektör işbirlikleri bu dönemlerde biraz daha artmıştır. Ancak yine de kamunun yaptırımı henüz özel sektöre göre daha kuvvetlidir.

Ekonomik boyutun yanı sıra toplum açısından kentsel temizleme müdahaleleri yine tepki toplamış ve bu sebeple bundan sonraki müdahalelerde bölge sakinlerini sürece dahil etmeye ve katılımcı olarak rol oynamalarına özen gösterilmiştir.

Bu dönemde politik ortam içinde bireylerin eşitliğine dayanan ve bireylerin bir şekilde kararlara katılım hakkının olması gerektiğini savunan görüşler ağırlık kazanmaya başlamıştır. Kamu tarafından tepeden gelen bir planlama değil, kullanıcının da katıldığı aşağıdan yukarıya doğru bir süreç geliştirme oluşmuştur.

Couch ve Fraser (2003), bu dönemde aynı zamanda fiziksel bozulma ile toplumsal bozulma arasındaki doğrudan bağlantı kabul edilmiş; daha çok toplumsal sorunlara duyarlı ve alan odaklı kentsel iyileştirme ve yenileme projeleriningeliştirilmiş olduğunu ifade etmişlerdir (Akkar, 2006).

Örnek olarak Almanya'nın Kreuzberg Bölgesi'nde bölgesel bir yıkım yapıp yeni bir fiziksel doku oluşturmak yerine kentsel yenileme yöntemine gidilmiştir. Bölgedeki fiziksel durumu fazlasıyla önemsemek yerine bölge sakinlerinin sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve yapısını geliştirebilecek şekilde planlama yapılmıştır (Url-1). Böylelikle planlama pratiğinde 1960'larla gelen en önemli farkındalık; fiziksel ve sosyal alanlar arasındaki karşılıklı etkileşimin gücüdür.

2.2.5 Kentsel yenileme (Renovation - Renewal)

Renovation sözlük anlamı ile “yenileme, tazeleme, bakım-onarım” olarak ifade edilmekteyken, renewal “yenileme, yeniden yapma, canlanma” anlamına; urban renewal ise “kent düzenlemesi, kenti yeniden oturulabilir şekle koyma” anlamına gelmektedir.

Türkçe’de kentsel yenileme olarak kullanılan kavram benzer ancak biraz farklı içerikleri olan ‘renewal’ ve ‘renovation’ın birleşimlerinin karşılığıdır. ‘Renewal’, kentin zamanla bozulmuş, köhneleşmiş bölgelerinin yıkılıp yeniden yapılma, yenilenme; ‘Renovation’ ise yine kentteki çöküntü haline gelmiş bölgelerde mevcut dokunun iyileştirilmesi, yenilenmesi veya yeni bir dokunun yaratılması ile bölgenin kente yeniden kazandırılma eylemlerini içerir (Genç, 2003).

Bu tanımlamalardan anlaşıldığı üzere kentsel iyileştirmeyi oluşturan renewal kavramı bundan önceki dönemlerde kullanılan kentsel temizleme; renovation ise hem

kentsel temizleme hem de kentsel iyileştirme yöntemlerinin harmanlanmış ve günün şartlarına ve koşullarına göre dengelenmişhalidir.

Özden'e göre yenileme kavramı müdahalenin daha fiziksel bir boyutta olduğunu düşündürmektedir. Ancak iyileştirilen fiziksel durum sosyal ve dolayısıyla ekonomik boyutta da yerleşkenin kalitesini yükseltmektedir. Örnek olarak açık alandaki kamusal hizmetlerin sağlığına kavuşturulması, ulaşım ve altyapı düzenlemelerinin iyileştirilmesi de bu yenileme kavramının içerisinde yer almaktadır (Özden 2008).

Kentsel yenilemenin uygulama alanları kentlerin köhnemiş alanlarının daha kapsamlı olarak yenilenmesini sağlamıştır. Daha fazla mahalle projelendirilmiş, banliyölerde gelişme sağlanmıştır.

1970'lerde baş gösteren ekonomik durgunluk, kamunun kaynaklarının kısıtlanmasına ve etkisinin azalmasına; bunu takiben özel sektörün yatırımlarının artması ve yetkisinin güçlenmesine neden olmuştur.

Öte yandan, planlama sürecinde bölge sakinleri ile birlikte sağlanması tutumuna sahip çıkmıştır (Erden, 2003).

2.2.6 Yeniden geliştirme (Redevelopment)

Redevelopment, sözlükte 'yeniden yapılandırma', 'yeni baştan inşa etme' anlamlarını tanımlar.

Kentteeski geçerli nazım planı çerçevesinde, o dönemin arazi kullanışı ve nüfus politikalarına göre planlanmış olmasına rağmen günümüze gelindiğinde ihtiyaçlara cevap verememesi sebebiyle terk edilmiş, döküntü haline gelmişve fiziksel durumu iyileştirme ile kurtarılamayacak ölçüde kötüleşmiş olan yapıların oluşturduğu bölgelerde yeniden geliştirme uygulanmıştır. Bu bölgelerin yeni bir projelendirme ile fiziksel ve demografik yapıları yenilenmiştir.

Çetiner, kentsel geliştirmede; bölgenin temizlenmesi ve yeniden yapımı sırasında mevcut arazi kullanımının ve nüfus dağılım şeklininelden geçirilip değiştirildiğineparmak basar(Çetiner, 1981).

1980'lere gelindiğinde yenileme uygulamaları değişen politik ve ekonomik koşullara bağlı olarak oldukça farklı bir yapılanma içerisine girmiştir. 1980'lerin başında artan

ekonomik durgunluk, yaşanan işsizlik ve buna bağlı olarak artan sosyal güvenlik harcamaları kamunun gücünü düşürmüş ve bütçe ayıramadığı için yoğun bir özelleştirme sürecine girmiştir. Yenileme uygulamalarının piyasa süreçleri altında şekillenmesine sebep olmuştur. Asıl önemli olan konu kentlerin küresel talepleri karşılayacak şekilde yeniden yapılandırılarak yarışabilirliklerini artırmak olmuştur. Bu nedenle dönüşümün kapsamı ekonomik yenilemeye doğru kaymıştır.

Hubbard (1995); Hall ve Hubbard (1996); Noon ve diğerleri (2000), İngiltere’de önemli fazlalıkta olmak üzere, Avrupa’da ve Kuzey Amerika’da kentsel dönüşümün adına örnek teşkil edecek projeler yapıldığını anlatmış ve Birmingham’da Senfoni Sarayı ve Kültür Merkezi, Londra’da Canary Wharf, Liverpool’da Albert Docks, Rotterdam’da Rotterdam Waterstad ve The Cultural Triangle, New York’ta Battery Park City ve South Street Seaport’ı 1980’lerin öncü projelerine örnek vermiştir. Bu tür projeler, geniş alanları kapsayan, kentsel işlev çeşitliliği içeren, kamuyararından çok yatırımcısının karını ön plana çıkaran projelerdir (Akkar, 2006).

Paddison (1993); Loftman ve Nevin (1996); Jeffrey ve Pounder (2000), bu projelerin önemli farklılığının bölgesi için yeni bir imaj yaratarak bu alanlara ve kente hem potansiyel ulusal ve uluslararası yatırımcı ve müşteri hem de turist çekmek olduğuna parmak basmıştır. Başka bir deyişle, 1980’lerin öncü projelerinin yarattığı yeni imajlar, bulundukları kentlerin pazarlanmasında da sıklıkla kullanılmıştır (Akkar, 2006).

2.2.7 Kentsel dönüşüm – Yeniden oluşum (Regeneration – Transformation)

Canlandırma, yeniden büyüme, yenileme, yeniden doğma, ıslah olma olarak ifade edilen regeneration tümüyle çöküntüye uğramış olan bir bölgenin yeni bir doku yaratılarak ve/veya mevcutta ıslah edilebilecek alanların iyileştirilmesi sürecine denilir (Özden 2008). Amaç; yeni nüfus çekmek amacıyla çevreyi düzenlemek, bölgenin çevresinden kopuk kalmasını engelleyici düzenlemeleri yapmak, ulaşım ağlarını güçlendirmek, konutların ve yerleşim koşullarını iyileştirmek, eğitim, sağlık ve iş olanaklarını artırmak, toplumsal ve bireysel katılımın sağlanması gibi öncelikler yer almaktadır.

Jeffrey ve Pounder (2000), 1990 sonrası, kentsel dönüşümün içeriğinin genişletildiğini ve müdahalelerin daha kapsamlı organize edilmeye başlandığını açıklamışlardır. 1980’lerde kentsel dönüşümde bölgenin genellikle fiziksel ve

ekonomik boyutları ile ilgilenilirken 1990’lardan itibaren bölgenin fiziki, ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutlarına dikkat eden ve aynı zamanda kentsel dönüşümün yasal, kurumsal, örgütlenme, izleme-değerlendirme süreçlerini holistik olarak ele alan bir sistem geliştirilmiştir. Böylelikle kamu yararının en üst düzeye ulaştırılması istenmiştir (Akkar, 2006).

Kentsel dönüşüm projeleri için yapılan bu kapsamlı programlar çok-aktörlü işbirlikleri ile gerçekleştirilmiştir. Devlet eskiden olduğu gibi kentsel dönüşümleri kendi eliyle ve kamu kaynaklarıyla bölgeyi kapsamlı, fiziki ve kamu yararını gözetecek anlamda gerçekleştirmek yerine, etkili bir katalizör olan özel sektör ile ortaklık kurarak işini kolaylaştırmaktadır ve yatırım maliyetlerini indirgemektedir. Ancak bu ortaklık özel sektörün ticari yüzü sayesinde parçacı ve rant sağlamaya güdümlü uygulamaları gündeme getirmektedir. Böylelikle kentsel dönüşüm kavramı artık proje kavramı ile birlikte anılmaya başlamıştır. Bu parçacı yaklaşımla yerel yönetimler hizmet sektörüne yaklaşarak, hizmet sektörünün itici gücünü kullanarak kentsel dönüşümü sağlama amacına girmiş, kentsel dönüşümün amacını kamu yararı kavramından ticarileşmeye ve kara doğru kaydırmıştır (Url-1).

Gibson ve Langstaff, 1982 yılında İngiltere’deki kentsel dönüşümü incelerken bu uygulamanın kökeninin Amerika’ya dayandığını, eski kent ve kasabaların yeniden yapılandırılmasını içerdiğini analiz etmişlerdir. Genellikle bölgede yaşayan düşük gelirli sakinlerin yerinden edilmesi ve yerine daha karlı olan ofis, ticari ve lüks konut yapılaşmaları veya ulaşım altyapısının sağlanması örnekleri görülmüştür (Gibson ve Langstaff, 1982).

Kentsel dönüşümde, kamu ve özel sektörün yanında ilk defa çok aktörlü ve çok sektörlü katılım modelleriyle beraber, özel sektör kuruluşları, yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar, dernekler, sivil toplum örgütleri, farklı toplumsal kesimler ve diğer uzman birimlerle birlikte ortaklıklar geliştirilmiştir. Bu projelendirmede beraber rol almışlardır ve buna yönelik yeni yasal düzenlemeler ve kentsel dönüşüm programları getirilmiştir. Bu yeni ortaklıklar kentsel geliştirme limitetşirketleri ile resmiyet kazanmıştır. İngiltere’de kentsel çöküntü alanlarının dönüşümünde ortaklıkların kurulmasına öncülük eden, finansal kaynak sağlayan ve bölgesel boyutta çalışan ‘kentsel dönüşüm ajansları’ bu türden kuruluşlardır. Diğer taraftan, özellikle 1990’ların sonlarına doğru, kentsel dönüşümde özel sektör danışmanlığı ön plana çıkartılmıştır (Akkar, 2006). Bu danışmanlık şirketleri,

İngiltere’de çöküntü alanlarında dönüşüm projelerinin hazırlanmasından hayata geçirilmesine, çok paydaşlı ortaklıkların kurulmasından yürütülmesine, finansal kaynak bulunmasına kadar kentsel dönüşümün birçok etabında öncü rol oynamaktadırlar.

2000’li yıllarda ise kentsel dönüşüm projeleri her alanda ve her boyutta hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bu ortaklık oluşumunun ilk adımlarının atılmış olması önemlidir çünkü günümüzdeki kentsel dönüşüm projeleri bu gibi ortaklıklar, proje odaklı özel olarak kurulmuş kamu-özel-sivil tabanlı şirketler tarafından yürütülmektedir. Tezin örnek çalışması olan Barselona’daki Raval Bölgesi’nin kentsel dönüşümünden Foment de Ciutat Vella (Ciutat Vella Tarihi Şehir Tanıtım ve Teşvik Şirketi) adlı benzer yapıdaki şirket sorumludur. Kamu, yerel yönetimin, özel sektörün ve derneklerin ortak olduğu bu ortaklık projeyi yürüten ve denetleyen beyindir.

Kentsel müdahale hareketlerinin doğduğu 19. yy.’dan günümüzde kentsel dönüşüm olarak adlandırılan yöntemlere kadar gelen süreçte yöntemler, isimleri ve içerikleri aşağıdaki Şekil2.1’de sıralandırıldığı gibi farklılaşmıştır.

Şekil 2.1: Tarihteki kentsel müdahale yöntemleri.

Tüm bu tanımlamaların ardından, Uzun (2006), kentsel dönüşümde müdahale biçimlerini ve etkilerini Çizelge 2.1’de olduğu gibi sınıflandırmıştır.

Çizelge 2.1: Kentsel dönüşümde müdahale biçimleri ve etkileri, (Uzun).

	Mevcut Fiziksel Özelliklerin Korunması	Mevcut Kullanımın Fonksiyonun ve Aktivitelerin Korunması	Mevcut Yapının Tamamen Değiştirilmesi
Temizleme			+
Canlandırma			+
İyileştirme	+		
Temizleme			
Yenileme		+	+
Yeniden Yapılandırma	+	+	
Yeniden Geliştirme			+
Dönüşüm			+
Islah	+	+	
Koruma	+		
Onarım	+	+	
Bezeme		+	

Roberts (2000), kentsel dönüşümü dönemlere ayıran yazarlardan bir diğeridir. “Kentsel Dönüşümün Evrimi” adı altında Batı’da kentsel politikaların evrilmesine ilişkin tarihsel perspektifi anlatan Şekil 2.2’de kitabloyu oluşturmuştur.

DÖNEM	1950'ler	1960'lar	1970'ler	1980'ler	1990'lar
POLİTİKA TÜRÜ	Yeniden İnşa Etme	Yeniden Canlandırma	Yenileme	Yeniden Geliştirme	Yeniden Oluşum
Genel Strateji ve Yöneliş	Çöküntü alanlarının genellikle master plana dayalı olarak yeniden inşası ve genişletilmesi, banliyölerin büyümesi	1950'lerin anlayışının devam etmesi, kenar yerleşmelerin ve banliyölerin büyümesi, rehabilitasyonda ilk adımların atılması	Yenileme ve mahalle projelerinde yoğunlaşma, banliyölerde gelişme sağlanması	Gelişme ve yeniden gelişim projelerinin yapılması, donanma ve şehir dışı projeleri	Daha kapsamlı politika ve uygulamanın olduğu daha hassas planlar
Anahtar Aktörler	Merkezi ve yerel idare, özel sektördeki girişimci ve müteahhitler	Özel sektör ve kamu arasında denge arayışı	Özel sektörün rolünün artması ve yerel idarenin etkisinin azaltılması	Özel sektör ve uzman birimlere önem verilmesi, ortaklıkların geliştirilmesi	Baskın yaklaşımla işbirliği
Uygulama Düzeyi	Yerel ve arsa ölçeği üzerinde durma	Uygulamada bölgesel düzeyin ortaya çıkışı	Başlangıçta bölgesel ve yerel düzey, sonra yerel etkinin öne çıkışı	Alan üzerinde yoğunlaşma ardından yerel ölçek üzerinde durma	Stratejik perspektifin yeniden tanımı, bölgesel eylemlerin gelişimi
Ekonomik Düzey	Özel sektörlerin az da olsa içinde bulunduğu kamu yatırımları	1950'lerin devamında özel sektörün büyüyen ilgisi	Kamuda kaynak kısıtlaması ve özel sektör yatırımlarının artışı	Seçilen kamu fonları ile özel sektörün hakimiyeti	Kamu, özel sektör ve gönüllü fonlar arasında giderek artan denge
Sosyal İçerik	Konut ve yaşam standartlarının geliştirilmesi	Sosyal koşulların ve refahın geliştirilmesi	Toplumsal temelli eylemler ve artan yetkiler	Seçici devlet desteği ile toplumun kendi çözümlerini üretmesi	Toplumun rolünün önem kazanması
Fiziksel Durum	Merkez ve banliyölerdeki alanların yer değiştirilmesi	Mevcut alanların rehabilitasyonun 1950'li yıllara paralel olarak devam etmesi	Şehirlerin köhnemiş alanlarının daha kapsamlı olarak yenilenmesi	Yer değiştirme ve yeniden gelişme ana planlarının yapılması	1980'lerden daha mütevazî
Çevresel Yaklaşım	Peyzaj düzenlemeleri ve yeşillendirme	Seçilmiş Gelişmeler	Yeni buluşlarla çevresel gelişimin sağlanması	Daha geniş kapsamlı çevresel yaklaşımlar	Çevresel sürdürülebilirlik açısından daha geniş kapsamlı bir bakış açısı

Şekil 2.2: Roberts'in Kentsel Dönüşümün Evrimi perspektifi, (Gümüşboğa, 2009).

3. KENTSEL DÖNÜŞÜM

3.1 Kentsel Dönüşüm Tanımı

‘Urban Regeneration’ ya da ‘Urban Transformation’ kavramları Türkçe’de ‘Kentsel Dönüşüm’ kavramında karşılık bulmaktadır.

Kentsel dönüşüm, kent içindeki çöküntüye uğramış, fiziksel ve çevresel yönlerden sağlıksız ve değerini yitirmiş, sosyal ve ekonomik açıdan dışlanmışlıklara karşı karşıya olan bir bölgeyi kurtarmak için bir plan çerçevesinde, belli sosyal ve ekonomik programlarla bölgenin yenilenmesi, bölgeye yeni fonksiyonlar yüklenmesi, doğal afetlerden etkilenecek yapıların farklı kullanım alanlarına dönüştürülmesi ve kentsel alt yapısının yenilenmesidir(Kocamemi, 2006: 3-4).

Roberts ve Sykes (2000), dönüşümü; tıpkı kentte olduğu gibi aslında yaşamın her alanında, ve her anında var olan, pek çok etmene dayalı olarak süregiden bir olgu olarak tanımlamıştır. Kentte ise doğal olarak gelişen dönüşümün yanı sıra bir müdahale yöntemi olarak uygulanan kentsel dönüşüm “mahalleler arası fiziki, sosyal ve ekonomik farklılıkların azaltılması ile toplumsal bütünleşmenin sağlanması, yapı yoğunluğunun azaltılması ile çevresel kalitenin artırılması, deprem zarar riskinin azaltılması, kentsel standartların yeniden ele alınması, iş potansiyellerinin yaratılması” gibi kent sorunlarına kalıcı çözümler üretme anlamında olumlu bir süreci de temsil etmektedir (Sökmen, 2006).

Yaşanabilir planlı kentlerin yaratılması genel hedefiyle birlikte; kentlerdeki yasadışı yapılaşma nedeniyle oluşan sağlıksız alanların, tarihi yapı stokunun ve koruma alanlarının yoğun olduğu yerlerde bakımsızlık nedeni ile eskiyen alanların, işlevini yitiren kent merkezlerinin, doğal afetlerden doğrudan etkilenecek alanların dönüştürülmesini, ve terk edilmiş ya da boşaltılmış fabrika, liman gibi alanların kente yeniden kazandırılmasını kapsar (Özden, 2004).

Kentsel dönüşüm; güvenli, nitelikli ve kentsel kaliteyi tesis eden, tarihi, kültürel, doğal değerlere önem ve öncelik veren bir transformasyon planlaması, projelendirmesi ve uygulamasıdır (Erginöz, 2009). Aslında yapılan bu uygulama, mikro yapıdaki dönüşümle makro yapıya da etki edebilmektedir. Bölgenin mevcut fiziksel, sosyal ve ekonomik yapısına yapılan müdahale ile bu bölgenin geleceğini ve bununla beraber tüm kentin yapısını değiştirebilmektedir. Bu nedenle, bütün planlama çalışmalarında sosyologlar, ekonomistler, mühendisler, mimarlar, planlılar ve peyzaj mimarları gibi farklı disiplinlerin birlikte çalışması gerekmektedir (Karadağ, 2008). Bununla birlikte, bütün yenileme kavramlarını eş zamanlı olarak kapsayan, sürekliliği olan ve her aşamada toplumun bütün katmanlarını içeren çok boyutlu bir süreç olmalıdır (Yüksel ve Özdemir, 2007).

Dönüşüm, kentsel yenileme gibi yöntemleri de içine alarak zamanla daha kapsamlı bir müdahale biçimi olarak karşımıza çıkmıştır. Bölgeye sadece fiziksel bir olgu olarak bakmak yerine, bu olgunun sosyal, ekonomik ve ekolojik boyutlarını da ele almıştır. Planlama ve program çeşitli gruplar tarafından kurulan komitelerce fikir birliğiyle uzlaşarak çizilmiş, amacından ve niteliğinden ödün vermeyecek şekilde finansman ihtiyacını da kendi içindeki üyelerle karşılayacak bir sistemde ve mutlaka etkisi nedeniyle bütüncül olarak ele alınması gerekmektedir (Kılıç, 2006).

3.2 Kentsel Dönüşümün Amaçları

Kentsel dönüşüm eylemlerinin başlıca amaçları, kent planlamasının da temel amaçlarıyla örtüşen bir şekilde tanımlanabilir (Roberts, 2000:10-15):

- Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki kurularak, kentsel çöküntü ve bozulma problemine çözüm bulmak,
- Kent dokusunu oluşturan birçok öğenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermek,
- Kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı ekonomik kalkınma yaklaşımını ortaya koymak,
- Kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejileri ortaya koymak,

- Toplumsal koşullar ve politik güçlerin ürünü olarak kentsel politikanın şekillendirilme ihtiyacını karşılamak.

3.3 Kentsel Dönüşüm Sürecinde İzlenmesi Gereken Temel İlkeler

1. Öncelikle kentsel dönüşüm uygulamasının içeriği yalnızca fiziksel bağlamda mekanın iyileştirilmesi olmamalıdır. Müdahalenin yapılacağı bölgedeki sosyal ve ekonomik problemler de belirlenmeli ve dönüşüm programı içerisinde bu sorunlara da çözümler üretilmelidir. Bu nedenle çok bileşenli bir çözüm yapılaşması kurgulanmalı ve uygulanmalıdır. Yeni iş alanları oluşturacak, toplumsal ve iktisadi kapasiteyi geliştirecek, etkin ve sürdürülebilir sosyal-ekonomik programlar kentsel dönüşüm sürecinin temel unsurları olmalıdır.
2. Dönüşümün yapılması planlanan bölgedeki halkın sosyal, ekonomik, kültürel seviyeleri dönüşümün kapsamı içinde göz ardı edilmemelidir. Halkın müdahale sürecine katılması sağlanmalıdır (Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 2004). Süreç, sakinler ile birlikte kararlaştırılmalı, geliştirilmeli, planlanmalı ve yönetilmelidir. Süreçten herhangi bir kesimin herhangi bir gerekçeye sığınarak dışlanmaması gerekir (Url-2).
3. Uygulama sonuçlarının etkin ve olumlu olabilmesinin kilit noktası sürecin başında yani sağlam bir kentsel politika ve stratejik planlama ile kurgulanmasında yatar. Kamunun önder olduğu, görev ve sorumluluklarını yerine getirdiği, yerel halkın katılım sağladığı, özel sektörün etkin bir şekilde dahil edildiği kentsel politikalar geliştirilmelidir (Özden, 2004).
4. Projenin önderi kamu adına yerel yönetici olarak belediyeler olmalıdır. Çalışma sürecini planlayan, ortaklıkları kuran ve organize eden, alt yapıyı hazırlayan ve projeyi başlatan güç olmalıdır (Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 2004).
5. Kamu ve özel sektör ortaklığı finansal riskleri azaltmaya yardımcı olmaktadır. Ancak uygulamanın kapsamı ve ölçeği doğrultusunda ortaklar, beklentileri ve yatırımlarının miktarı kararlaştırılmalıdır. Tüm bunlar projeye başlanmadan belirlenmelidir (Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 2004).

6. Küçük ölçekte ve az ortaklı olan projeler ile ilk deneyimler edinilmeli ve tecrübe seviyesi artırılmalıdır. Proje ortakları mümkünse tüzel bir kişiliğe sahip olmalı ve haklar olabildiğince karşılıklı olarak korunmalıdır(Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 2004).

7. Süreç şeffaf olmalıdır. Atılan adımlar izlenebilir, hesap sorulabilir şekilde programlanmalı ve gösterilmelidir. Dönüşümün uygulayıcılarına olan güven sarsılmamalıdır. Kentsel dönüşüm süreçleri bilgi, birikim ve deneyim sahibi uzmanlar tarafından yönetilmelidir.

8. Kentsel dönüşüm müdahalesinin yapılacağı bölge katılımcı bir yaklaşımla seçilmelidir. Sınırların saptanması, modellerin belirlenmesi için bilimsel ve teknik ölçütler kullanılmalıdır. İlgili bölgelerin sorunlarını yansıtan veriler temel alınmalıdır.

9. Süreç, bu bölgelerin özgün karakterine ve gereksinimlerine uygun olarak planlanmalı ve yönetilmelidir. Kentsel dönüşüm, kentlerin özgün kimliğini yok edip, zarar vermemelidir. Aksine özgün kimliğin ortaya çıkmasına yardımcı olmalıdır. Buna bağlı olarak, dönüşüm alanlarına verilecek yeni işlevler, özgün kimlikle tezat olmamalıdır, o alana özgü proje geliştirilmelidir (Özden, 2004).

10. Yerel yönetimler projelerin tamamlanmasından sonraki süreci de düzenli olarak izlemeli, gerekli hallerde projelerin hedeflerine uygun olarak ya da katılımcı bir yaklaşımla proje hedeflerini revize ederek sürece müdahale etmelidir. Proje ortaya çıkabilecek değişikliklere uyum sağlayabilecek nitelikte olmalıdır. Projenin gidişatını kamuoyu ile paylaşmalıdır(Url-2).

11. Kentsel dönüşüm, toplumlara kendi içlerindeki bozulmaları onarma olanağı tanır. Ama bu süreçte, bir taraftan bozulma hala devam ederse, başarı sağlanamaz. Yani bir taraftan kaçak yapılaşma devam ederse, kaçak yapıları yıkıp yerine yenilerini yapmanın bir anlamı yoktur(Özden, 2004).

Kentsel dönüşümün başarılı etkin ve olumlu sonuçlara ulaşabilmesi, yukarıdaki maddelere uyulması ile mümkün olabilir.

3.4 Katılım Tanımı ve Modelleri

1960'lı yıllara gelirken planlama hızla artan kentleşmeye bazı noktalarda cevap veremez duruma gelmiş ve kentlerde, toplumsal eşitsizliklerden kaynaklanan birçok sorun yaşanmaya başlamıştır. Bunların yansımaları kentlerde ayaklanmalar, suç oranlarının artması, gettoların yaygınlaşması şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu durum, dünyanın tümünde toplumsal muhalefet hareketlerinin yayılmasını sağlamıştır. Bu dönemin yansımaları sonucunda, planlamanın odağı, halkın savunulması, çevre korunması ve büyüme yönetimi gibi yeni alanlara kaymıştır. 1960'larda planlamada sistem yaklaşımının benimsendiği görülmektedir. Bu dönemde, planlama sürecinin dışında bırakılan kesimlerin planlama sürecinde yer alması gerektiğini ortaya koyan 'Savunucu Planlama' anlayışıyla birçok planıcı, bu kesimlerin sözcüsü ve temsilcisi olmaya yönelmiş, özellikle yoksul kesimlerin yaşadığı alanlara yönelerek onların çıkarlarını savunan stratejilerin geliştirilmesi çabasına girmişlerdir. 1960'lı yılların ortalarından başlayarak, 1970 ve 1980'li yıllara kadar etkisini sürdüren ve politik vurguyu öne çıkaran savunucu planlama anlayışı, Amerikalı hukukçu ve şehir plancısı Paul Davidoff tarafından geliştirilmiştir. Kapsamlı planlama anlayışının oluşturduğu yukarıdan aşağı kurguyu eleştiren savunucu planlama anlayışı, toplumun dışlanan kesimlerine öncelik vermesiyle bu kurguyu yıkmayı amaçlamıştır. Ancak planlamanın siyasal bir süreç olduğunu vurgulamasına rağmen siyasetten kaynaklanan sorunlara müdahale etmediği için bu konuda çok başarılı olamamıştır (Şengül, 2002).

“Temelde toplumsal bozulmanın nedenlerinin araştırılarak, bunun ortadan kaldırılmasıyla kentsel alanların çöküntü hale gelmesini önlenmesidir”. Kentsel alanların çöküntü haline gelmesindeki en önemli nedenlerden birisi toplumsal çökme yada bozulmalardır. Kentsel dönüşüm projeleri, temelde toplumsal bozulmanın nedenlerini araştırır; ve bu bozulmayı önleyecek önerilerde bulunarak, kentsel çöküntü ve bozulma problemlerine çözüm bulmayı amaçlamaktadır.

“Kent dokusunu oluşturan bir çok ögenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermektir”. Bir başka deyişle, kentsel dönüşüm projeleri kentin hızla büyüyen, değişen ve bozulan dokusunda ortaya çıkan yeni fiziksel, toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapısal ihtiyaçlarına göre, kent parçalarının yeniden geliştirilmesi amacını taşır.

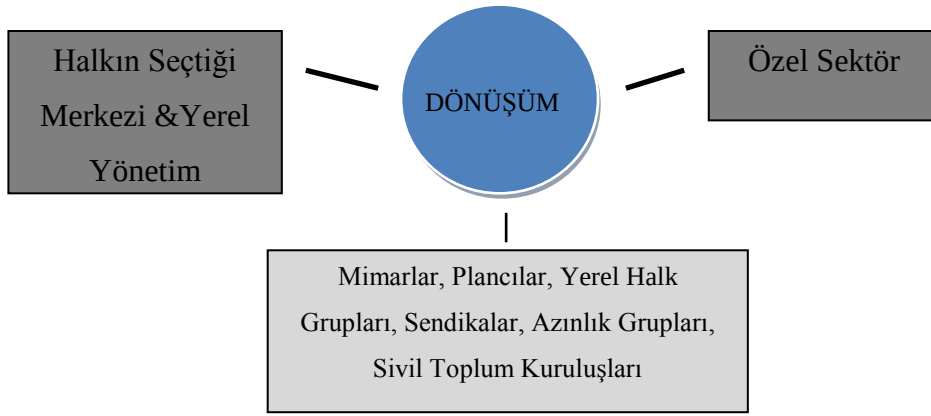
“Kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı başarılı bir ekonomik kalkınma modeli ortaya koymaktır”. Fiziksel ve toplumsal bozulmanın yanı sıra, kentsel alanların çöküntü bölgeleri haline gelmelerinin en önemli nedenlerinden birisi, bu alanların ekonomik canlılıklarını yitirmesidir. Kentsel dönüşüm projeleri fiziksel ve toplumsal çöküntü alanları haline gelen kent parçalarında ekonomik canlılığı yeniden getirecek stratejileri geliştirmeyi ve böylece kentsel refah ve yaşam kalitesini artırmayı amaçlamaktadır.

“Kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejiler belirlemektir”. Günümüzde sürdürülebilirlik hedefi ile bağlantılı olarak, kentlerde daha önce kullanılmış ve atıl olan alanların tekrar kullanımını sağlayan ve kentsel büyümenin ve yayılmanın sınırlandırılmasına yönelik kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesidir.

“Toplumsal koşullar ve politik güçlerin ürünü olarak kentsel politikaların şekillendirmeye ihtiyacını karşılamak üzere sivil toplum örgütleri ve toplum farklı kesimlerinin planlamaya katılımını sağlamaktır”. Günümüzde kentsel alanların üretilmesi ya da yeniden geliştirilmesi çok paydaşlı bir planlama ve tasarım süreciyle gerçekleştirilmektedir.

3.4.1 İki katılımlı model

Stoker (1995), ABD’deki rejim araştırmalarının sonucunda, birincisi seçimle işbaşına gelen yöneticiler yani merkezi ve yerel yönetim, ikincisi ise özel sektör olmak üzere **iki anahtar katılımcı** belirlendiğini belirtmektedir. Bunlardan başka rejimlere yerel halk grupları, sendikalar, azınlık grupları, sivil toplum kuruluşları, mimarlar ve plancılar gibi farklı kesimlerden katılımların da olabileceğine değinilmektedir. Diğer bir önemli katılımcı grubunu ise resmi ya da resmi olmayan çeşitli kurumlarda çalışan teknik ve profesyonel elemanlar oluşturmaktadır (Ünlü, 2010). Şekil 3.1 iki katılımlı kentsel dönüşüm modelini göstermektedir.

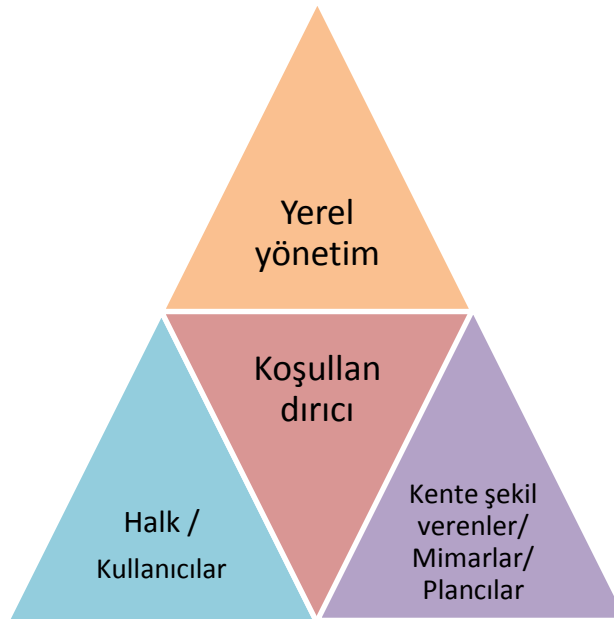

Şekil 3.1:Stocker'ın iki katılımlı modeli.

3.4.2 Üç katılımlı model

Kentsel dönüşüme katılım modellerinden Stea'nın (1987) katılım modelinde yer alan aktörler **üç ana katılımcı** şeklindedir. Ana katılımcılar, halkın seçtiği yerel yönetim, halk ve kente şekil verenler olarak mimarlar ve plancılarıdır. Bunlara bağlı olarak koşullandırıcılar, bunlar belediyeye bağlı özel sektör veya serbest sektör kuruluşları olabilir. Ayrıca, bütün sivil toplum, toplumsal hak savunucuları bu sürecin içerisinde yer alır (Ünlü, 2010).

Şekil 3.2'de Stea'nın demokratik olarak nitelendirdiği üç katılımlı modelinin aktörleri ve bağlantıları simgelenmiştir. Çizelge 3.1'de ise modelin kapsamını oluşturan ana bölümleri sıralarken nasıl olması gerektiği karşılaştırılmaktadır.

Şekil 3.2:Stea'nın üç katılımlı modelinin aktörleri ve ilişkisi.

Kent topraklarında yaşanan değişimler, ekonomik, politik ve sosyal-kültürel etkilerle ve müdahalelerle oluşurlar. Bu müdahaleleri şüphesiz ki, farklı rollerdeki farklı aktörler gerçekleştirir. Kentsel dönüşüm projelerinin, değişime/dönüşüme uğramış alanların ekonomik, politik (yönetmel) ve sosyokültürel boyutları içermesi nedeniyle kişi, kurum ve kuruluşlar eliyle gerçekleştirilmesi söz konusudur. Bu aktörleri ana hatlarıyla kamu sektörü, özel sektör, gönüllü kuruluşlar ve yerel halk olarak sıralayabiliriz.

Altay ve arkadaşları (2006:45), birçok boyutu olan kentsel dönüşüm süreçlerindeki aktörleri, yerel yönetim, merkezi yönetim, kitle örgütleri, özel ve sivil kuruluşları, sürecin tetikleyicisi ve sürükleyicisi olan kentsel aktörler olarak belirtirler. Bu aktörlerin etrafında hareket eden ve toplumsal yönelimler, beklentiler ile biçimlenen dinamikleri de sürecin işlemlerini sağlayan unsurlar olarak ifade eder.

Hemen hemen tüm dönüşüm girişimlerinde güçlü bir kamu sektörü katılımı bulunur ve bunların birçoğu ilgili kamu kurumları tarafından yönetilmektedir. İstenen hedeflere bağlı olarak yerel makamlardan (genellikle çeşitli birimlerin temsilcileri), ekonomik kalkınma kurumlarından, üniversite ve yüksekokullardan, bölgesel ve ulusal yönetim temsilcilerinden oluşurlar. Yerel halk arasında her zaman çok popüler olmasalar da, kesinlikle kullanabilecekleri çok yeterli güçlere, kaynaklara ve demokratik kontrol meşruyetine sahiptirler (Turok, 2004).

Beswick (2001), kamu sektörünün ortaklığa katkısını, arazi kullanımının planlaması ve tedariki, konut, belediye hizmetleri, altyapı çalışmaları konularındaki bilgi ve deneyimleri ile yapacağını ve en önemli rolünün ise özel sektör, halk ve gönüllü gruplar arasındaki iletişimi kurmak ve sürdürmek olduğunu ifade eder.

Eyleme yönelik olarak üzerinde durulması gereken bir başka nokta, kamunun, özel sektörü tek başına ya da ortaklık kurarak alana girmeye teşvik etmek üzere, belli alanlarda ilk adımı atmasıdır. Kamunun ilk adımı atacağı bu alanlar, genellikle özel sektörün başlangıçta girmeye cesaret edemeyeceği, sorunlu alanlar olmalıdır (Özden, 2008).

Özel sektör, farklı üyelerden oluşur. Bunların arasında yatırımcılar (bankalar, fonlar ve kredi kurumları), müteahhitler ve büyük-küçük firmalar bulunur (Beswick, 2001).Çarpıcı fiziksel ve ekonomik hedeflere sahip dönüşüm programlarının, özel sektör katılımı özelliğine sahip olması muhtemeldir.

Gönüllü gruplar, nitelik ve aktivite olarak geniş kapsamlıdırlar; menfaat gruplarını, kar amacı gütmeyen kuruluşları, dernekler gibi gönüllü organizasyonları ve topluma fon sağlayan grupları ihtiva ederler. Gönüllü gruplar önemli politika unsurlarıdır, bu da bölge ve bölgedeki yoksulluk düzeyi konusundaki bilgilerinden ve halkla karşılıklı bir güven ilişkisi oluşturmuş olmalarından kaynaklanmaktadır (Beswick, 2001).

Yerel halk, bölgede oturan ve projeden doğrudan etkilenecek olan sakinler, toplumsal grupların üyeleri ve büyük arazi sahipleri gibi şahıslardır. Bu bireyler bölge ile ilgili çok daha fazla tecrübeye, ferasete ve bilgiye sahip olmanın yanı sıra kişisel becerilere ve henüz üzerinde durulmamış fikirlere de sahiptirler (Beswick, 2001).

Dönüşümün yaşandığı yerlerde, kaçınılmaz olarak en fazla değişikliği yaşayan söz konusu yerin yerel halkıdır. Merkezi ve yerel yönetimin, politika oluşturmada uygulama aşamasına kadar halkın istek ve beklentileri konusunda bilgi sahibi olmasını sağlayacak olan katılımcılık ilkesi, aynı zamanda kamunun devlete güvenini tesis etmek ve demokratikleşme sürecinde sivil kapasiteyi artırabilme kapasitesini de taşımaktadır.

Halk katılımının zahmetli ve dikkat gerektiren bir süreç olduğuna dikkat çeken Atkinson (2004), katılımlı kentsel dönüşüm planlama sürecinin önceden tasarlanarak, mevcut halkın kapasitesine, yurttaşlık bilincine ve dönüşüm projesinin yapısına uygun yöntem ve tekniklerle uygulamaya konulmasını belirtir.

Bu bağlamda, Council of European Municipalities (1992)'ye göre çeşitli şekillerde sağlanacak olan katılımın metotları şöylesıralanabilir:

- Kamu örgütleriyle toplantılar
- Geçici işbirlikleri
- Bilgilendirici halk toplantıları
- Kamuoyuna duyurmak üzere ilanlar, broşürler vs.
- Oturumlar, seminerler
- Danışmanlık komiteleri
- Danışmanlık meclisleri

- Anketler
- Referandumlar (Özden,2008).

KATILIM SÜRECİ ELEMANI	GELENEKSEL OLAN SEÇENEK	ARZU EDİLEN SEÇENEK
Bilgi alış veriş	Sözel (uzmanlar tarafından idare edilen tartışma)	Grafik/Sözel (topluluk tarafından idare edilen tartışma)
Düşüncelerin gelişimi	Çizgisel	Çizgisel olmayan
İletişim	Öncelikle monolog	Öncelikle diyalog
Bilgi alış verişinin yönlendirilmesi	İnsanların gereksinimleri, arzuları; uzmanlar planlarlar ve tasarlarlar	İnsanlar plan ve tasarımlar yaparlar, sonra plan ve tasarımların içeriğindeki kültürel değeri; ihtiyaçları ve arzuları belirtirler
Sözel/Grafik arayüz	Yoruma dayalı	Yoruma dayalı olmayan
Topluluk girdisinin modu	Öncelikle bireyin ayrı tutulması	Küçük çalışma grupları
Tüm (atmosfer) ortam	Yarışmacı ve normatif (Ben bu işi doğru mu yapıyorum?)	Yardımlaşma
Karar verme	Öncelikle belli başlı kurala uyma	Her şekil (uyuşma, çoğunluğun kuralı, vs)
Topluluğa etki	Bazen bölünebilir	Öncelikle bütünleştirici
Değerlendirme	Geniş çaplı edilgin	Geniş çaplı etkin
Koşullandırma stratejisi	Uyumlu gruplarla ayrı ayrı karşılaşma. Çelişkiyi benimseme ve buna göre ortamı hazırlama	Tüm grupları genel bir forum alanına getirme. Gündemi oluşturan ve kamusal tavır alma ile karmaşıklığa anlaşılmasını artırma

Şekil 3.3: Stea'nın üç katımlı modelinin kapsamı, (Özden).

3.5 Kentsel Dönüşüm Projeleri Hazırlık Aşamasında Yapılması Gerekenler

Bir bölgede kentsel dönüşüm uygulanacağı zaman projeyi yapacak olan kurumlar arasında protokol imzalanır. Bu protokolde kurumlar arasında işbirliği içinde gerçekleştirilecek olan işler yer almaktadır. Dünyada yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak kentsel dönüşüm projelerinin hazırlık aşamasında yapılması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Kentsel dönüşüm alanının ilan edilmesi,
- Kentsel dönüşüm proje alanına uygun modelin belirlenmesi,
- Kentsel dönüşüm projesinin kapsamının belirlenmesi,
- Kentsel dönüşüm alanının mülkiyet yapısının tespit edilmesi,
- Kentsel dönüşüm alanının halihazırının güncellenmesi,
- Kentsel dönüşüm projesinde projeye özgü demografik, çevresel, ekonomik ve sosyolojik yapının incelenmesi,
- Finansman modellerinin belirlenmesi,
- Kentsel dönüşüm proje alanının kent planı ile bütünlüğünün sağlanmasıdır (Kara, 2007).

3.6 Kentsel Dönüşüm Projeleri Uygulama Aşamasında Yapılması Gerekenler

Kentsel dönüşüm alanında proje uygulama aşamasında yapılacak olan işler; kentsel dönüşüm projesi yapılacak olan bölgenin özelliklerine, mülkiyet yapısına göre değişiklik gösterir. Dünyada yapılan uygulamalar incelendiğinde proje ortaklarının üzerine düşen görevleri zamanında yapmaması uygulama aşamasında gecikmelere neden olmuştur. Bu nedenle aşağıda genel olarak sıralanan işlerin zamanında yapılması gerekmektedir.

- Taşınmaz değer tespit komisyonunun kurulması,
- Taşınmazların değer tespitlerinin yapılması,
- Kentsel dönüşüm alanındaki mülkiyet sahipleri ile uzlaşma sağlanması,

- Uzlaşma sağlanamaması durumunda kamulaştırma işlemlerinin yapılması,
- Mülkiyet devrinin yapılması,
- Kentsel dönüşüm alanının imar, jeolojik, altyapı ve çevre projelerinin hazırlanması,
- Kentsel dönüşüm alanının niteliğine göre (konut alanı, tarihi alan, zemin yapısı yapılaşmaya uygun olmayan alanlar) uygun projenin hazırlanması,
- Projenin uygulanmasında kentsel dönüşüm alanında yaşayan insanların beklentilerinin karşılanması,
- Sosyal farklılıklarınve mekansal eşitsizliklerin giderilmesi,
- Modern, gelişmiş, yaşanabilir ve güvenilir yaşama mekanlarının oluşturulması,
- Kentsel dönüşüm alanının kullanıma açılması (konut alanı, yeşil alan, tarihi alan vs.) (Kara, 2007).

Kapsamlı bir kentsel uygulama özelliğinden dolayı, kentsel dönüşüm projelerimutlak araçlara ihtiyaç duymaktadır (Beswick, 2001):

- Kanunlar-mevzuat
- Kurumsal çerçeve
- Finansal destek
- Programlar ve hedefler
- Ortaklıklar

Hazırlık ve uygulama aşamalarında maddelerin tezdeki örnek çalışma alanı olan Ciutat Vella Bölgesi ve Raval Bölgesi'ndeki kentsel dönüşüm uygulamasında ne derece tamamlandığının incelenmesi faydalı olacaktır. Yapılan ya da eksik kalan maddelerin olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurmasındaki rolü analizlerde incelenmelidir.

4. BARSELONA > CIUTAT VELLA >RAVAL BÖLGESİ

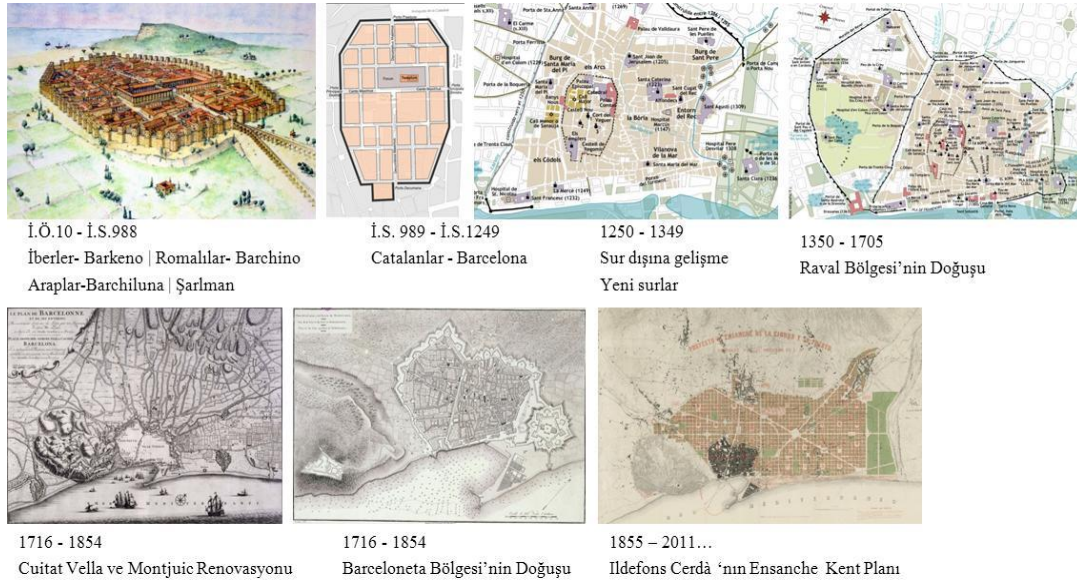
4.1 Barselona Kenti’nin Tarihi (Geçmiş)

Barselona Kenti’nin bilinen tarihi İ.Ö. 10 yılına kadar dayanır. Ortalama 1000 yıllık bir dönemde İberler, Romalılar, Araplar ve Şarلمانlar bölgeye yerleşmişlerdir. İ.S. 989’da ise Katalanlar bölgeye gelerek günümüze kadar devam edecek olan medeniyetlerini kurmuşlardır. Akdeniz’in kenarında ve Montjuic Dağı’nın eteklerinde yer alan yerleşimlerini surlarla çevrelemişlerdir.

1250 yılına gelindiğinde ise nüfus için yeterli olamayan bu alandan sur dışına doğru genişleme başlamış ve yeni surlar yapılmıştır. Günümüzdeki değişiminin detaylı olarak inceleneceği Raval Bölgesi ilk olarak 1350-1705 yılları arasındaki bu büyüme ile oluşmuştur. 1716-1854 yılları arasında kentte yenilemeler yapılmış ve ilk kez deniz kenarları boyunca kentleşme yayılmış ve sahil bölgeleri oluşturulmuştur. Tüm bu mahalleleri içeren tarihi dokuya sahip olan alan için ‘tarihi şehir’ anlamında “Ciutat Vella” ismi kullanılmaktadır.

1855 yılında ise Ciutat Vella sur sınırları dışında kontrollü kent büyümesini sağlamak için Ildefons Cerdá dünyadaki sayılı başarılı örneklerden biri olan “Ensanche Kent Planı”nı çizmiştir. Bu ileri görüşlü ve başarılı şehir planı ile kent günümüze kadar düzenli büyümüş ve modern ihtiyaçlarına karşılık bulabilmiştir (Url-3).

Barselona Kenti’nin tarihteki gelişimi Şekil 4.1’deki kent planları üzerinde yıllara göre karşılaştırılabilir.

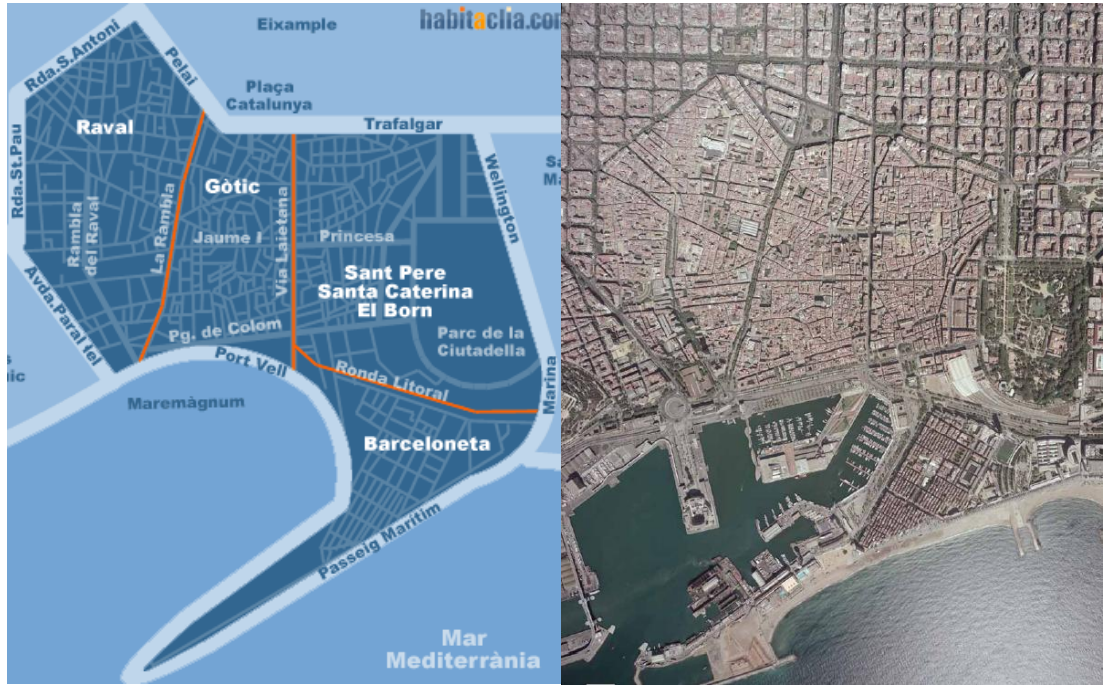

Şekil 4.1:Barselona Kenti'nin tarihteki gelişimi, (Url-1).

4.2 Ciutat Vella Bölgesi >Raval Bölgesi'nin Tarihi (Geçmiş)

4.2.1 Ciutat Vella Bölgesi'nin fiziki mahalle sınırları

Günümüzde batı kanadında “Raval”; orta kanadında “Gotic” ve kuzey-kuzeybatı kanadında “Sant Pere, Santa Caterina ve Ribera”; güney kanadında ise sahil boyunda “Barceloneta” mahallelerini kapsayan bu tarihi bölge için ‘tarihi şehir’ anlamında “Ciutat Vella” ismi kullanılmaktadır. Ciutat Vella Bölgesi'nin ana akslarından biri olan “La Rambla” Caddesi, İstanbul'daki Beyoğlu Caddesi'nin benzeri, doğu kısımda yer alan Raval Bölgesi'ni diğer mahallelerden ayırır. Şekil 4.2'de bölgeler, Şekil 4.3'de ise sınırlar görülmektedir.

BARCELONA	100'8 KM ²
CIUTAT VELLA	4'2 KM ²
RAVAL	1'07 KM ²
GÒTIC	0'80 KM ²
SANT PERE, SANTA CATERINA I RIBERA	1'09 KM ²
BARCELONETA	1'24 KM ²

Şekil 4.2: Ciutat Vella Bölgesi'ni oluşturan mahalleler, (Url-1).

Şekil 4.3: Raval Bölgesi'nin sınırları,

4.2.2 Tarihte Raval Bölgesi’ni çöküşe sürükleyen ve kentsel dönüşümü gerekli kılan etkenler

Raval Bölgesi tarihte gece hayatı, kabareler, fuhuş, uyuşturucu ve suçlarla anılan bir bölgedir. Deniz yolu ile Barselona'ya ulaşan denizcilerin, göçmenlerin, tüccarların, hayat kadınlarının ya da düşük gelirli insanların yerleştiği ya da kısa süreli kalanlar için eğlence mekanlarında vakit geçirdiği bir konuma sahip olmuştur.

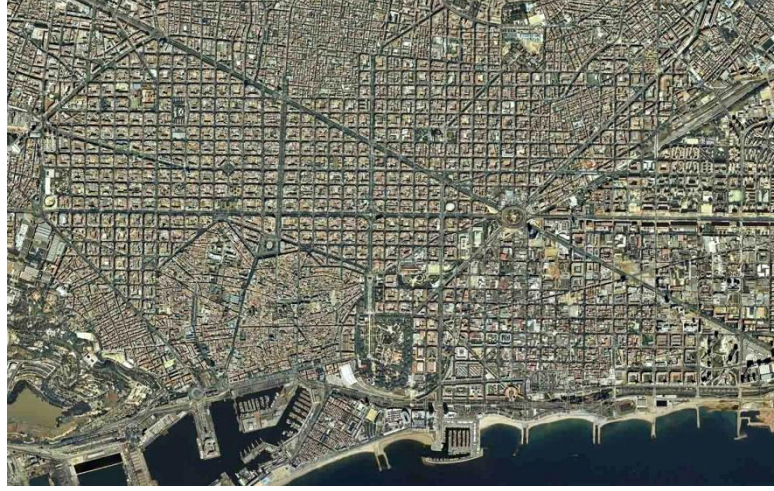

Şekil 4.4:Raval Bölgesi’nde 1990-92 yıllarında çekilen fotoğraflar, (Villar, 1996).

Aynı zamanda, Raval Bölgesi yoğun örgülü tarihi bir dokuya sahiptir. Dar ve güneş göremeyen sokaklarında yüksek ve ince tarihi binalar yer almaktadır. Bu yapılaşmanın karakteristiği m²'ye düşen nüfus yoğunluğunu artırmaktadır. Yapı adaları organik bir şekilde büyümüştür. Alt yapısı diğer yeni oluşan mahalleler kadar bakımlı, gelişmiş değildir. Bu nedenler bölgenin dışarıya daha kapalı ve kaotik havasını beslemiştir. Katalan halk bölgeye giriş yapmaktan korku duymuştur. Böylelikle kentin bu bölgesi zaman içerisinde çöküntüye uğramıştır. Fiziksel, sosyal,

ekonomik niteliklerini kaybetmeye başlamıştır. Bu sebepler bölgedeki iyileşmelerin, yenilemelerin ve modernleşmenin engellenmesine sebep olmuştur.

4.3 Barselona Kenti'nin Güncel Değişim Süreci (Bugün)

Şekil 4.5:Barselona kuşbakışı görünüş, (Url-4).

Çizelge 4.1: Barselona Kenti'nde yaşanan önemli tarihi gelişmelerin listesi.

Barselona Tarihi ve Önemli Olaylar
1923 I. Rivera Diktatörlüğü
1924 Barselona Metrosu Açılışı
1929 Yeni Uluslararası Fuar Meydanı; İspanya Meydanı (Plaza España) ve Montjuic Dağı'nın bir bölümünün kente katılması
1931 Monarşi sonu ve Cumhuriyet'in kuruluşu
1936 Katalonya'nın Cumhuriyetçilere desteği ile İç Savaş
1939 Franco Diktatörlüğü ve Cumhuriyet'e desteğinden dolayı
-1975 Katalonya'ya baskı göstermesi
1977 Demokrasi ve Katalan kurumların renovasyonu; Ör.:La Generalitat
1992 Olimpiyat Oyunları; Montjuic Dağı'nda yeni spor yapılarının inşaatı, meydanların yenilenmesi, plajların geri kazanımı, Olimpiyat Köyü gibi (Vila Olímpica) yeni bölgelerin yaratılması

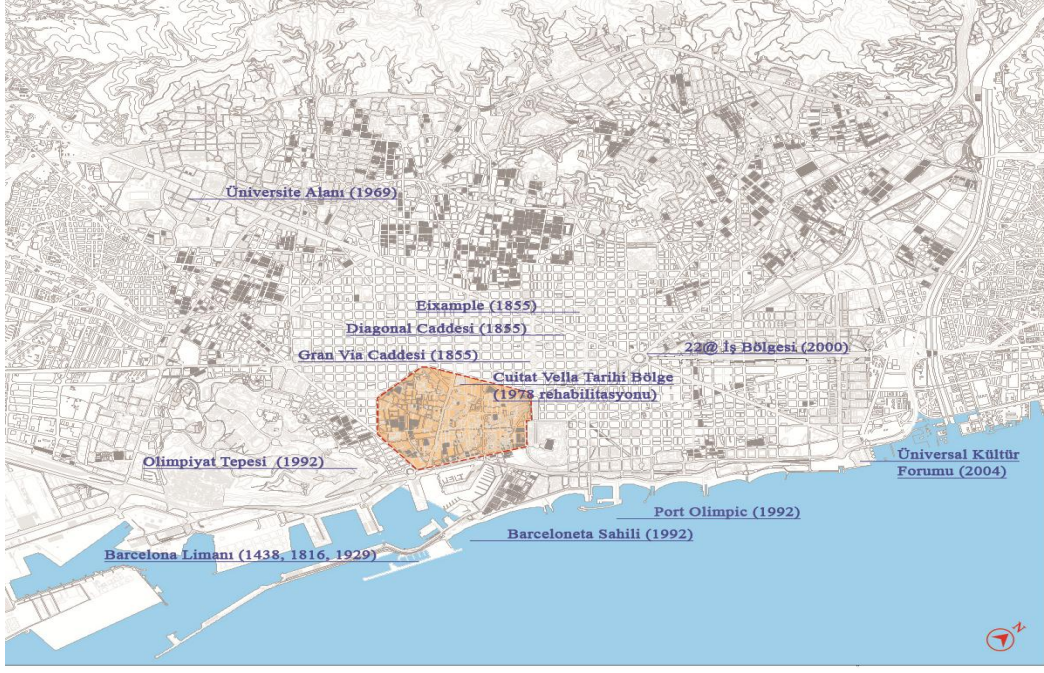
Barselona,Çizelge 4.1’de görüldüğü gibi birçok monarşi ve diktatör rejimlerin baskısı altında kalan, iç savaş yaşamış ve bunlardan derin darbeler almış bir kenttir. Barselona’nın başkenti olduğu Katalan Bölgesi İspanyollar dahil Fransızlar gibi ulusların istilasına uğramışlardır. Bu savaşlarda meydanları, binaları, altyapıları hasar görmüş, yok olmuştur. Ancak her yıkılışın ardından ayağa kalkışı onu daha gelişmiş, modern, bakımlı, ihtişamlı ve planlı bir kente dönüştürmüştür. Kente, kentteki yaşam kalitesine, mimariye oldukça önem veren politik ve kamusal kurumlar kentin değişiminde büyük rol oynamışlardır.

4.3.1 1992 Olimpiyat Oyunları: ‘Yeniden geliştirme’ yöntemi

Barselona’da gerçekleşen kentsel müdahalelerin en önemlisi 1992 yılında düzenlenen Olimpiyat Oyunları için yapılan yeni planlamadır. Montjuic Dağı’nda Olimpiyat Oyunları’nın gerçekleşeceği yeni inşa edilen stadyum ve diğer spor yapılarının yanı sıra planlamada kente de inilmiştir, kent ölçeğinde de büyük değişiklikler yapılmıştır.

Dünyanın birçok şehrinde gerçekleşmiş Olimpiyat Oyunları için yapılan düzenlemelerin kentle en verimli şekilde entegrasyonu sağlanmış, gelişimine katkıda bulunmuş önemli örneklerinden biri Barselona olarak gösterilmektedir. Deniz temizlenmiş, plajlar geri kazanılmıştır. Bu kıyı kesimine bağlı bölgelerde sporcu ve seyircilerin de kalabilecekleri konut, otel, sosyal ve spor tesisleri gibi yeni yapılaşmalar oluşmuştur. Merkezdeki tarihi binalar yenilenmiş, meydanlar açılmış ya da onarılmıştır.

Böylelikle “yeniden geliştirme” yönteminde olduğu gibi bu proje ile bölgenin fiziksel ve demografik yapısı yenilenmiştir. Bölge temizlenmiş, yeniden yapımı sırasında mevcut arazi kullanışı ve nüfus dağılım şekli elden geçirilip değiştirilmiştir. Asıl önemli olan konu kentin Olimpiyat Oyunları’nı ağırlayacak şekilde ulusal ve uluslararası talepleri karşılayacak şekilde yeniden yapılandırılması, kentin yarışabilirliğinin artması ve yeni imajını dünyaya pazarlayabilecek hale gelebilmiş olmasıdır.

Şekil 4.6:Barselona’da yeniden geliştirilen ve yenilenen bölgeleri.

4.4 Ciutat Vella Bölgesi >Raval Bölgesi’ nin Güncel Değişim Süreci (Bugün)

Ciutat Vella Bölgesi'nin değişimi için ilk temeller 1980'lerin başında atılmaya başlanmıştır ve bugün var olan bölgenin yeniden canlandırılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi bu uzun sürecin sonucudur. 19. yüzyılın ortasında Barselona'nın şehir surları yıkıldığı ve kent yeni Eixample düzeninde genişlemeye başladığında Ciutat Vella Bölgesi tarihi önemini ve merkezi konumunu yitirmiştir. Bu da fiziksel ve sosyal gerilemeye yol açmıştır.

Diktatörlükten sonra 1979 yılında demokratik yerel konseyler tarafından gerçekleştirilmeye başlanan restorasyonlar sonrasında, Barselona Kent Konseyi tarihi merkezi yeniden harekete geçirmeye karar vermiş ve iki hedefini belirlemiştir: Kentin önemli bir parçası olarak bu bölgeyi kurtarmak ve bölgenin konut doğasını korumak (Url-5).

Bunu yapmak için, BarselonaKent Konseyi projede yer almak üzere Katalan Hükümeti ve İspanyol Hükümeti'ne projede yer almaları için teklifte bulunmuştur: Kararlar içerdiği dört mahallenin (Raval, Gotik, Old Town ve Barceloneta) yerleşik dernekleri ve Barselona Ticaret Odası gibi mali kuruluşlar ile ortaklaşa kabul edilmiştir. 1980'lerin ilk yarısında, Raval-Gotic-Old Town ve Barceloneta İç Reform Özel Planları kaleme alınıp 1986 yılında ilçe, Entegre Rehabilitasyon Alanı yani SİT alanı ilan edilmiştir. Aynı yıl, Barselona 1992 Olimpiyat Oyunları'nın ev sahibi olarak seçilmiştir ki bu etkinlik, şehir merkezinde daha büyük ölçekli değişimler için harekete geçmeyi daha gerekli kılmıştır.

1988 yılında “Promoció de Ciutat Vella A.Ş.” adlı karma ekonomi şirketinin oluşturulması ilçe değişiminin teşvik edilmesini ve yönetilmesini mümkün kılmıştır. Şirketin kuruluşu sayesinde Ciutat Vella Bölgesi'nde toplum merkezleri, huzur evleri, kütüphaneler, aktivite merkezleri, kreşler gibi yerel halka hizmet veren altyapılar geliştirmenin yanı sıra tüm şehirlileri bölgeye taşıyabilecek çağdaş sanat müzeleri ve üniversite binaları gibi kurumlar ile bölge donatılmıştır.

O yıllarda, bölgedeki çoğu sokak rehabilite edilmiş ve farklı operasyonlarla kentsel alanlar geliştirilmiş, yeni kamusal alanlar yaratılmıştır. Yeni toplu konutlar inşa edilmiş ya da özel konut ve ticari bina rehabilitasyonları gerçekleştirilmiştir. Tarihi merkezin hizmet altyapıları ve ağları geliştirilmiştir.

Şekil 4.7:Ciutat Vella’den güncel fotoğraf kareleri, (Url-5).

"Promoció de Ciutat Vella A.Ş.", ondört yıllık yasal süresine uygun olarak 2001 yılında faaliyetlerini durdurmuştur. Neyse ki bundan üç yıl önce Barselona Kent Konseyi tarihi şehir merkezini dönüştüren ve canlandıran bu süreci yönetmeye devam etmesi için bu karma ekonomi şirket modelinin devamlılığını sağlama kararı almıştır. Bu karar ile "Foment Ciutat Vella A.Ş." yani “Ciutat Vella Geliştirme Şirketi” hayata geçmiştir. Bu şirket, doğrudan veya dolaylı olarak Barselona'nın tarihi merkezinin değişim ve canlandırma süreci ile ilgili tüm faaliyetleri kontrol etmeye devam etmektedir (Url-5).

Şekil 4.8:Denizden kuş bakışı Ciutat Vella Bölgesi’nin görünüşü, (Url-6).

Şekil 4.8’de görüldüğü gibi bölgedeki sahil kısmı tamamen iyileştirilmiştir. Böylelikle bölgede bulunan yerli yabancı ziyaretçileri tarihi alandan alıp rotalarını kesintiye uğratmadan denize kavuşturur. Kullanım alanlarını denize kadar ulaştırabilen bir eklem görevinde başarılı olabilmıştır. Yeni yapılan limanlar uluslararası tekneleri de buraya çekmiştir. Sahil kenarında yeni barlar, gece kulüpleri ve restoranlar açılmıştır. Tam burada büyük yarı-açık bir alışveriş merkezi yapılmıştır. Deniz kenarındaki tarihi fabrika müze haline getirilmiştir. Yol kenarları ağaçlandırılmış, bisiklet-koşu parkurları da düşünülmüştür. Tarihi dokudaki eski ticari halterler; La Rambla ve Via Laietana gibi caddeler yeniden yola açılmıştır. Bu yeni hatlar kendi aksını ve paralel caddelerini hareketlendirip odak noktaları haline getirmiştir. Çoğu tarihi bina restore edilmiş, harabelerin yerine ise modern mimariye sahip binalar mütevazı bir şekilde entegre edilmiştir. Bölgede yapılan yenilikler büyük ölçüde başarıya ulaşmıştır ve bölge bugünkü merkezi, sosyal ve turistik karakterini kazanmıştır.

Raval Bölgesi’nin gelişimi ise 1992 Olimpiyat Oyunları kapsamında La Rambla Caddesi’nin yenilenmesi ile ivme kazanmıştır. Caddenin yenilenmesi, cadde boyunca açılan restoran, kafe, otel, hediyelik eşya dükkanları, sokak sanatçıları gibi yeni fonksiyonlar getirmiş, burası sosyal ve ticari ilgi odağı olmuştur. Bu hareketlilik Raval Bölgesi’nin iç kısımlarına doğru da ilerlemiştir.

Devletin, derneklerin, özel kurumların sağladıkları işbirlikleri yeni yollar, müzeler, oteller, spor salonları, üniversiteler, yurtlar, konutlar, meydanlar, vb. inşa edilmesine destek olmuştur. Yeni oluşumlar bölgenin ürkün sınırlarını, kapılarını aralamış, halkın ve de turistlerin artık bölgeye daha fazla sızabilmelerine olanak vermiştir.

Sanatçılar, mimarlar, yazarlardan oluşan öncü kesim burada yaşamaya ilgi duymaya başlamıştır. Bölgenin ekonomik fiyatları, tarihi dokusu, yeni gelişen sosyal ve sanatsal fonksiyonlar daha fazla kitle için cazip hale gelmiştir. Gittikçe daha kalabalık bir nüfus yerleşim için Raval Bölgesi’ni tercih eder hale gelmiştir.

Bölgedeki bu canlanma, yeni ticari ihtiyaçlar ve dolayısıyla belli bir sosyal sınıf için yeni iş olanakları doğurmuştur. Bu ihtiyaçları karşılamak üzere açılan restoran, kafe, manav, süpermarket, hediyelik eşya dükkanı, çağrı merkezleri, internet kafe, pansiyonlar, bisiklet kiralama dükkanları, elektronik eşya ve teknoloji mağazaları gibi ticari birimler göçmenler için yeni geçim kapıları açmıştır.

Bu da yüksek oranda göçmenin buraya yerleşip kendi komünlerini kurmasına, kendi işlerini açmalarına ya da işverenleri için çalışmaya başlamalarına neden olmuştur. Bölgenin zaten sahip olduğu karışık nüfus yapısı gelen göçmenleri kendi içerisinde kolayca entegre olabilmelerine yardım etmiştir. Şekil 4.9'da görüldüğü gibi Raval Bölgesi'nin nüfusunun % 47.4'ü yabancı uyruklulardan oluşmaktadır. Özellikle Pakistan, Ekvator, Filipin, Romanya, Endonezya, Güney Amerika, vb. çeşitli ülkelerden gelen göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır.

4.2 km²'ye alana sahip olan Ciutat Vella Bölgesi'nin nüfusu 106.873'dir. Şekil 2.7'dem²'ye düşen nüfusun yani nüfus yoğunluğunun 25.446 olduğu görülmektedir ki Barselona'nın ortalama nüfus yoğunluğunun 16.175 olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu bölgenin yaklaşık iki kat daha yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında bölgenin merkezi ve turistik olması sebebiyle günlük ziyaretçi sayısının da bu oranı yükselttiği aşıkardır. Tüm yılın ortalaması hakkında yapılan tahminler, Ciutat Vella Bölgesi'nin işyerleri, kültür ve sanat merkezleri, müzeleri ve ticari birimleri sebebiyle aldığı günlük ziyaretçi sayısının yarım milyon insan kadar olduğu yönündedir. Ciutat Vella Bölgesi'nin içindeki dört mahalleden Raval Bölgesi en yoğun olanıdır. 106.873 nüfusun 48.767'si yani %6,5 oranının %3'ü Raval Bölgesi'ndedir.

Göçmen nüfus oranına bakıldığında ise yine Ciutat Bölgesi'ndeki yüksek oran göze çarpar. Tarihinde denizden kıyıya varan göçmenlerin ilk yerleşime geçtiği bölge olmakla tanınan Ciutat Vella Bölgesi kentsel dönüşüm müdahaleleri ile iyileşme sağlayınca yeni açılan ticari boşlukları doldurmak üzere birçok ülkeden göçmenler yaşamak için bu noktaya gelmiştir.

/ NÜFUS (No)

BARCELONA	1.630.494	100%
CIUTAT VELLA	106.873	6,5%
RAVAL	48.767	3%
GÖTIC	18.720	1,1%
SANT PERE, SANTA CATERINA I RIBERA	23.101	1,4%
BARCELONETA	16.261	1%

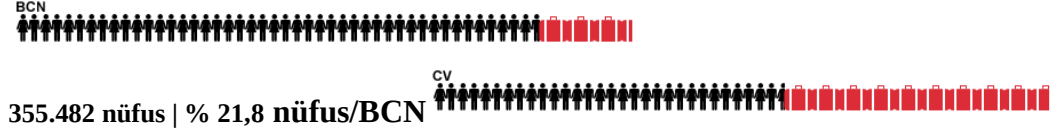
/ NÜFUS YOĞUNLUĞU (No/m²)

BCN CV

16.175 nüfus/km² 25.446 nüfus/km²

/GÖÇMEN NÜFUS

25.446 nüfus | % 47,3 nüfus/CV

BCN=BARCELONA, CV=CIUTAT VELLA

Şekil 4.9:Barcelona ve Ciutat Vella Bölgesi'nin nüfus oranlarının karşılaştırması, (Url-5).

5. RAVAL BÖLGESİ KENTSEL DÖNÜŞÜM ÖRNEĞİ

5.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç, Barselona Kenti'nin tarihi Raval Bölgesi'nde gerçekleştirilen yenileme, canlandırma, iyileştirme müdahalelerini mercek altına tutup yapılacak analiz ile bu kentsel dönüşüm projesini değerlendirmektir. İlk iki bölümde tanımlanan kentsel dönüşüm olgusunun fiziksel, ekonomik, sosyal, çevresel boyutlarını ve yasal, yönetsel dinamiklerini anlamak ve katılımcılık ilkesinin ne ölçüde hayata geçirildiğini incelemek amacındadır.

İkinci bölümde, günümüzde “Kentsel Dönüşüm” olarak adlandırılan müdahale yöntemini oluşturana kadar tarihsel sürecin nasıl geliştiği anlatılmaktadır. Bu süreçlerde birçok farklı yöntemin denendiği ve uygulanan her yöntemin faydalı ya da zararlı yönlerinden yola çıkılarak ve günün güncel şartlarına uyum sağlayarak müdahale biçimlerinin zaman içinde yeniden biçimlendiği bilinmektedir. Bu sebeple, günümüzdeki kentsel dönüşüm örneklerini incelemek ve bu yöntemin artı ve eksilerini ortaya çıkarmak; gelecek nesil için yeni müdahale yöntemini daha iyi geliştirebilmek adına önemlidir ve döngünün gerekli sorumluluğudur.

Örnek olarak kent içinde kendi sınırları çerçevesinde kendi güçlü tarihine, özgün karakterine sahip bir bölge olan Raval Bölgesi'nde uygulanmış olan dönüşüm sürecini incelemek ve değerlendirmek bu çalışmanın amacı olacaktır. Raval Bölgesi'ndeki dönüşüm planlamaları 1976 yılında başlamış ve günümüze kadar uygulamalar büyük bir yüzdede tamamlanmıştır. Proje alanı, kapsamı, katılımcıları önemli büyüklüktedir. Avrupa ülkeleri arasında önemli bir dönüşüm projesi olarak gösterilmektedir. Raval Bölgesi Dönüşüm Projesi'ni yürüten Ciutat Vella (Tarihi Şehir) Tanıtım ve Teşvik Şirketi, bugün İstanbul'da Avrupa Topluluğu ve Fatih Belediyesi'nin ortak bir çalışması olan Fener ve Balat Semtleri Rehabilitasyon Programı'nda konsorsiyumun liderliğini yapmaktadır (Tatlıcan, 2006).

5.2 Çalışmanın Kapsamı

Kentsel dönüşüm kavramı geniş kapsamlıdır. Bu müdahale biçimindeki iyileştirme, yeniden geliştirme ya da canlandırma sadece fiziksel olmayıp sosyal, kültürel ve ekonomik olguları da süreçte ele aldığı için, hatta sürecin işleyişi ve katılımcıların çeşitliliği bile başarılı sayılması, etkin ve olumlu sonuçlara ulaşabilmesi üzerinde etkili olduğu için yapılacak değerlendirme de geniş kapsamlı olmalıdır.

“Kentsel Dönüşüm”ün tanımlandığı ikinci ve üçüncü bölümde anlatılan süreçte izlenmesi gereken temel ilkeler, hazırlık aşamasında yapılması gerekenler, uygulama aşamasında yapılması gerekenler, projenin plan ve organizasyonu, katılım modeli, katılımcılar, sorumlulukları, ilişkileri, finansman olarak destekleri gibi başlıkların analiz edilebilmesi için kentsel dönüşüm örneği üç başlıkta irdelenecektir. Böylelikle sürecin sonuçlarına varabilmek için birçok farklı alan ele alınmış olacaktır.

Stea'nın (1987) kentsel dönüşüm katılım modelinde, üç anahtar aktör vardır. Ana katılımcılar: “halkın seçtiği yerel yönetim”, “kente şekil verenler, mimarlar ve plancılar” ve “halk, kullanıcılar” olarak sınıflandırılmıştır. Bunlara bağlı olarak koşullandırıcılar, bunlar belediyeye bağlı özel sektör veya serbest sektör kuruluşları simgelemektedir. Ayrıca, bütün sivil toplum, toplumsal hak savunucuları bu sürecin içerisinde yer alır.

Tez çalışmasının kapsamında Raval Bölgesi'ndeki kentsel dönüşüm, Stea'nın katılımcı olarak belirlediği üç ana aktör üzerinden analiz edilecektir.

1. “Halkın seçtiği yerel yönetim”: Dönüşüm sürecini başlatan, organize ve kontrol eden bu katılımcı tipi “Politik Boyut” kapsamında incelenecektir.
2. “Kente şekil verenler, mimarlar ve plancılar”: Politik boyutta alınan kararları, planları fiziksel olarak pratiğe taşıyan, beklentilere form ve yaşam veren katılımcı tipi “Mimari Boyut” kapsamında incelenecektir.
3. “Halk, kullanıcılar”: Bu fiziksel değişimi sosyal ve kültürel olarak deneyimleyen bölgenin sakinleri kentsel dönüşüm yönteminde sadece kullanıcı değil katılımcıdır. Çıkan sonuçların değerlendirmesini yapacak olan katılımcı tipi “Kullanıcı Boyutu” kapsamında incelenecektir.

MN:Mimari Noktalar

Şekil 5.1: Dönüşümün katılımcıları ve mekansal hiyerarşi.

5.3 Çalışmanın Yöntemi

Stea'nın 1987 yılında ortaya çıkarmış olduğu çok aktörlü katılım modeli üzerinden üç ana katılımcı süreçteki sırası ile ele alınmıştır.

Politik Boyutta;yapılan literatür araştırmaları ile kentsel dönüşüm projesinin kararının alınışı; plan, program ve içeriği; çıkarılan yasalar; verilen sosyal ve kültürel hizmet kararları; katılım modeli, katılımcıların kim olacağı; rolleri; finansman paydaları gibi bilgiler elde edilmiştir.

Mimari Boyutta;projekapsamında mimarlar ve kent plancıları tarafından dönüşüm gerçekleştirilmiş binalar ele alınmıştır. İkinci bölümde tanımlanmış olan kentsel dönüşüm yönteminin kapsadığı kentsel müdahale yöntemlerinden olan Kentsel Temizleme (Urban Clearance), Yeniden Canlandırma (Revitalization) ve Yeniden Üretim (Redevelopment) grupları seçilmiş ve resmi kaynaklardan alınan verilere göre dönüşüm gerçekleştirilmiş kamu binalarının hangi müdahale yöntemiyle ele alındığı ve yeni hizmet alanı kategorilere ayrılmıştır. Kent planı üzerinde gösterilen binaların lokasyon, dönüştürme yöntemine hizmet alanlarına göre dağılımları ve yüzdeleri karşılaştırılmıştır. Bu listeden en önemli 16 adet bina seçilmiş ve örnek mimari noktalar olarak incelemeye alınmıştır. Aşağıdaki şablon doğrultusunda yapılan bir bilgilendirme ve görseller ile binayı tanııtma yöntemi kullanılmıştır.

Yıl: xxxx

Yer: Kuzey/ Güney Raval Bölgesi

Hizmet: Kamusal Hizmet Binası / Eğitim Binası / İbadethaneler / Kültür ve Sanat Merkezleri / Sağlık, Sosyo-Sağlık Merkezleri / Spor Merkezleri / Konut Binası / Açık Kamusal Alan

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme (Redevelopment)

/ Yeniden Canlandırma (Revitalization)

/ Kentsel Temizleme (Urban Clearance)

Kullanıcı boyutunda:İdeal olan kentsel dönüşüm senaryosunda kullanıcıların katılımcı rolünde de olması gerekmektedir. Bu sayede bölgede olacak dönüşüm, bölge sakinlerini sistem dışında bırakmamalıdır.

Çok aktörlü doğası gereği, kentsel dönüşümün planlama ve uygulama sürecinde yerel halkın katılımının sağlanıp sağlanmadığını tespit etmek amacıyla saha çalışması yapılmıştır.

Pazar araştırması üzerinde profesyonel olarak çalışanHande Ataman tarafından sistematığı oluşturulan ankette seçilmiş 27 kullanıcıya 5 bina hakkında 7 soru yöneltilmiştir. Bu anket, her binanın kullanıcı tarafından kazanmış olduğu eski-yeni farkındalığını, bina ve çevresini kullanım nedenleri ve sıklığını, verdiği güvenlik hissini sınıflandırmayı sağlayacak derecelere işaret etmektedir. Oluşturulan tablolar ise bu derece farklılığının kolayca görülmesini sağlayarak üstün olan yüzdeyi ve temsil ettiği cevabı gözler önüne sermektedir. Ayrıca her kullanıcının binalar hakkındaki güvenlik hissi, kullanım alışkanlıkları ya da zorlukları, bölgede gözlemledikleri değişim gibi konularda yorumları da alınmıştır. Böylelikle kullanıcı tarafından değişimin ne derece benimsenip entegre olabildiği veya tepki gösterildiği ölçülecektir.

5.4 Politik Boyut

5.4.1 Raval Bölgesi bozulma süreci

Raval Bölgesi 1350-1705 yılları arasında surlarla çevrili olan tarihi yerleşim alanının yeterli kalmaması ile sur dışına yayılmış yeni yerleşim alanı olarak ortaya çıkmıştır. 1855 yılında ise hızla artan nüfus için bu tarihi sınırlardan kuzeye doğru Tibidabo Dağı'nın eteklerine kadar 113,3 m'lik yapı kareleri ve 20 m'lik yollardan oluşan

ızgara bloklar ağıyla hızla büyümüşür. Ildefons Cerdá'nın hazırladığı Ensanche Kent Planı ile Barselona Kenti'nin yerleşim ölçeği tamamen değişmiş ve odak noktaları tarihi adadan uzaklaşmıştır. Ensanche Bölgesi'nde yeni inşa edilen konutlar, okullar, hastaneler, marketler, bankalar, vb. yüksek ve orta sınıf nüfusu kendine çekmiş, artan ilgi yıllar içinde Ciutat Vella ve Raval Bölgesi'nin olduğu tarihi adanın boşalmasına, evlerin sahipsiz kalmasına neden olmuştur. Bozulma süreci yavaş olmuş ve yıllar sürmüştür. Kentin diğer ilçeleri zengin altyapılarla gelişirken Raval Bölgesi'nde dahil tüm Ciutat Vella'daki binalar ve altyapı gittikçe eskimiş, kimse bakımını üstlenmemiştir. Kötü fiziksel duruma ek olarak bölgede sosyal ve nüfus sorunlar oluşmuştur. Bölgeyi terk eden kesim yerini düşük sınıf veya göçmen nüfusa bırakmıştır, böylelikle nüfusun ve binaların niteliği gittikçe düzey kaybetmiştir. 1950 yılında, Ciutat Vella nüfusu tüm zamanların en yüksek oranına ulaşmıştır. Nüfus yoğunluğu hektar başına 581,4 sakin olmuştur ancak nüfus yaşlanmıştır. %26'nın üzeri altmış beş üstü oranında olmuştur. Bunun yanında yoksulluk, suç, fuhuş, uyuşturucu gibi sosyal sorunlar büyümüşür.

5.4.2Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin doğuşu

Ciutat Vella Bölgesi'nin değişimi için ilk temeller 1976'da atılmaya başlanmıştır ve bugün var olan bölgenin yeniden canlandırılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi bu uzun sürecin sonucu olmuştur.

Diktatörlükten sonra 1979 yılında demokratik yerel konseyler tarafından gerçekleştirilmeye başlanan restorasyonlar sonrasında, Barselona Kent Konseyi tarihi merkezi kaybetmek yerine yeniden harekete geçirmeye karar vermiş ve hedefini belirlemiştir: Kentin önemli bir parçası olarak bu tarihi adanın merkezi yapısını kurtarmak ancak tarihi mahallelerin doğal sıkı konutlaşma yapısından feragat etmemektir (Url-6).

Bu dönüşüm sayesinde Ciutat Vella Bölgesi'nde toplum merkezleri, huzur evleri, kütüphaneler, aktivite merkezleri, kreşler gibi yerel halka hizmet veren sosyal tesisler geliştirmenin yanı sıra tüm şehirlileri bölgeye taşıyabilecek çağdaş sanat müzeleri ve üniversite binaları gibi kurumlar ile bölge donatılmıştır. Ciutat Vella'daki eksik kamusal alanların, gerekli tesislerin, yenilenen konut alanlarının, altyapının (gaz, elektrik, su ve telefon) yapılmasını kapsayan kentsel gelişim projeleri bölgenin sakinlerinin yaşam kalitesini artırmıştır.

5.4.3Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin program ve planı

Böylelikle Ciutat Vella'nın dört bölgesinin üçü için özel iç reform hazırlıkları ve planlamalar başlamıştır. Bu planlar, sivil uzlaşma ve anlaşmalar sonucu gelecek on yıl için eylemler önermiştir.

Entegre Eylemler Programı;

1. Kentsel planlama
2. Sosyal refah ve olanaklar
3. Altyapı ve hareketlilik
4. Ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi
5. Kamu güvenliği
6. Kamu alanlarının kullanımı ve özel restorasyon teşviki olarak altı bölümden oluşturulmuştur.

Bu programı gerçekleştirmek için tarihi bölgenin Entegre Rehabilitasyon Alanı yani SİT alanı olması gerekli olduğundan 1980'lerin ilk yarısında, Raval-Gotic-Old Town ve Barceloneta İç Reform Özel Planları kaleme alınıp 1986 yılında Ciutat Vella ilçe, SİT alanı ilan edilmiştir.

Çizelge 5.1: Ciutat Vella Bölgesi Dönüşümü için sosyal politika adına alınan kararlar, (Subirats ve Ruis, 2008).

RAVAL BÖLGESİ'NDE SOSYAL POLİTİKALAR PROGRAMI (1980-2004)		
PROGRAM TÜRÜ	MÜDAHALE ALANI	ETKİNLİKLER
EĞİTİM VE KÜLTÜREL HİZMETLER	EĞİTİM	Yeni sivil tesisleri (Drassanes), bölgesel kütüphaneler (Sant Paul ve Santa Creu) ve birçok bölgesel diğer kütüphaneler ve
	KÜLTÜR VE SPOR	kültür merkezleri oluşturma Geleneksel kutlamalar, festivaller ve kültürel festivaller için organizasyon ve destek
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER	SAĞLIK	Okul sağlığı programları: okullarda aşılar, sağlık sınavları, AIDS ve hap bağımlılığına karşı önlemler, cinsel eğitim Annelik programı Kadınlar için bakım programı Yaşlılar için program İki adet temel sosyal önlem hizmet binası sağlanması (Erasmus Janer ve Drassanes)
	SOSYAL HİZMETLER	Temel sağlıkta, çocuk bakımında sosyal hizmetler, okullarda sosyal yardımlar, sosyal girişim grubu, acil hizmetler ve sosyal konut için finansman, yaşlılar için yemek hizmetleri
NÜFUS GRUPLARI İÇİN HİZMETLER	ÇOCUKLAR VE ERGENLER	Yaz tatillerinde 12 ila 16 yaş aralığındaki çocuklar için kamplar, kuruluşlara hizmetleri için destek
	GENÇLER	Özel olarak sivil kuruluşlardaki programların desteklenmesi, katılım için tanıtımlar
	KADINLAR	Bakım ve korunma programları, tanıtım ve teşvik programları
	YAŞLILAR	Yaşlılar için bakım evi sağlanması, bakım ve koruma, katılım için tanıtımlar
	GÖÇMENLER	Sosyal-kültürel entegrasyon programları, kültürler arası arabuluculuk, katılım ve destek kuruluşlarına teşvik

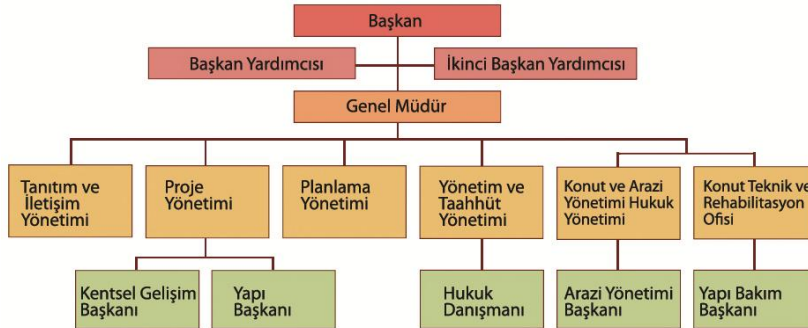
Çizelge 5.2:Ciutat Vella Bölgesi Dönüşümü için kararlaştırılan müdahale dönemlerinin planı, (Gomà ve Rosetti, 1998).

CIUTAT VELLA İÇİN DÖNÜŞÜM PLANI (1976-2004)	
YIL	DÖNEM
1976-1979	Girişim Dönemi
1979-1983	Temel Tasarım Dönemi
1984-1986	Gelişmiş Tasarım Dönemi
1987-1988	Yeniden Düzenleme Dönemi
1988-1995	Uygulama Dönemi
1995-2002	Gelişmiş Uygulama Dönemi
2002-	Sonuç Yönetimi ve Yeni Olanaklar/Sorunlar

5.4.4 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nin katılım modeli, katılımcıların rolü

Dönüşüm Projesi, Stea’nın 1987 yılında tanımlamış olduğu çok aktörlü demokratik katılım modeli olan üç ana katılımcı ile gerçekleştirilmiştir: “Halkın seçtiği yerel yönetim”, “Kente şekil verenler, mimarlar ve plancılar” ve “Halk, kullanıcılar”.

Raval Bölgesi’nin dönüşüm projesi için bir Yönetim Komitesi oluşturulmuştur. Barcelona Kent Konseyi, Katalan Hükümeti ve İspanyol Hükümeti’nin Kalkınma Bakanlığı; Ciutat Vella Mahalle Dernekleri ve Ticaret Odası bir araya gelmiştir. Görev dağılımını belirlemek için Şekil 5.2’deki organizasyon şeması oluşturulmuştur. Süreçle ilgili kararlarda bölge sakinlerinin de rolü belirlenmiştir. Periyodik olarak anlaşmaların sağlandığı yuvarlak masa toplantıları yapılmıştır. İlçedeki mevcut beşbin binanın yenilenmesi için özel mülk sahiplerini harekete geçiren Ciutat Vella Tanıtım Ofisi oluşturulmuştur.

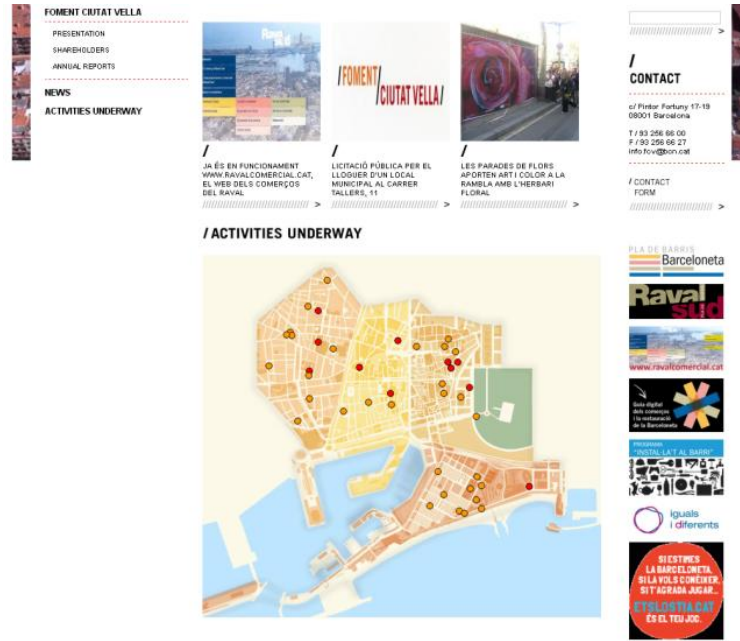
Şekil 5.2: Foment Ciutat Vella’nın organizasyon şeması, (Url-5).

5.4.5 Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin finansman paydaları

Ciutat Vella Kentsel Değişim Projesi'nin ana yönetim aracı 1988'de Barselona Kent Konseyi tarafından kurulan karma ekonomi kurumu olan “Promoció de Ciutat Vella A.Ş.” olmuştur. 16.8 milyon € başlangıç sermayesi olmuştur. Bu miktarın %61'i (10,2 milyon €) kamu sermayesi, %39'u (6.600.000 €) ise özel sermayedir. Proje için gerekli olan finansman kamuda İspanyol Hükümeti ve Katalan Hükümeti'nden temin edilmiştir.

"Promoció de Ciutat Vella A.Ş." ondört yıllık yasal süresini doldurduğunda bu karma ekonomi şirket modelinin devamlılığını sağlamak adına 2001 yılında "Foment Ciutat Vella A.Ş." yani “Ciutat Vella Geliştirme Şirketi” hayata geçmiştir. Bu şirket, doğrudan veya dolaylı Barselona'nın tarihi merkezinin değişim ve canlandırma süreci ile ilgili tüm faaliyetleri kontrol etmeye devam etmektedir(Url-6).

Örnek olarak Şekil 5.3'de görüldüğü gibi “Foment Ciutat Vella”nın internet sayfasında güncel olarak devam eden rehabilitasyon çalışmalarının hangi yapılarda olduğu, fonksiyonu, mimarı, sermayesi gibi bilgilere erişilebilmektedir.

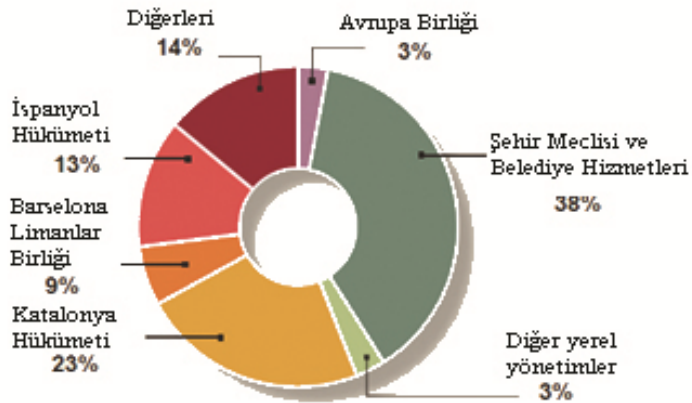
Şekil 5.3: Foment Ciutat Vella'nın internet sayfası,(Url-5).

Şirket 2001 yılında 6 milyon € ile kurulmuştur. Ortakların başkanı %60 hisse ile kamu, %40 ile de özel sermaye olmuştur. Kamu sermayesinde Barselona Kent

Konseyi başlangıç olarak %51 oranında katılarak bu küresel ekonomi şirketine belediye karakterini vermiştir. 2004 yılında Barselona Kent Konseyi bu hisseleri yine özel belediye şirketine “Barcelona d’Infraestructures Municipals, SA”ya yani Barselona Belediyesi Altyapı Birimi’ne aktarmıştır. Kısaca BIMSA olarak adlandırılır. BIMSA, Barselona’nın Belediyesi’nin altyapı ile ilgili birimidir. Çizelge 5.3ve Şekil 5.4’de finansman ortakları ve payları incelenmiştir.

Çizelge 5.3: Foment Ciutat Vella’nın ortakları ve payları, (Gomà ve Rosetti, 1998).

ORTAKLAR (2004)	€	%
BIMSA	3.065.10,00	72,86
Barselona İl Genel Meclisi	540.900,00	12,86
Kamu Toplam	3.606.000,00	85,71
Caixa Bankası Tasarruf ve Emeklilik, Barselona (Caixa Holding), AŞ	157.762,50	3,75
BBVA Bankası	150.250,00	3,57
Katalonya Caixa Capital Bankası, AŞ	105.175,00	2,50
Telefónica Endüstri Çözümleri, AŞ	75.125,00	1,79
Ciutat Vella Kurtarma Girişimi, LTD	67.612,50	1,61
SABA Otopark, AŞ	45.075,00	1,07
Özel Toplam	601.000,00	14,29
Toplam	4.207.000,00	100

Şekil 5.4: Ciutat Vella için harcanan sermayenin taraf yüzdeleri, (Url-5).

Bugüne kadar Ciutat Vella'da olan konut dokusunun %53'lük gibi bir oranı kamu bütçesi tarafından karşılanarak restore edilmiştir. 1998'den beri 215 milyon €'luk özel yatırımla olan rehabilitasyonlara kamu da 40 milyon € yatırımla destek vermiştir. Bu da kamunun yatırımda bulunduğu her 1 € başına özel sermayelerin 5.3 € yatırımda bulunduğu sonucunu doğurur.

5.5 Mimari Boyut

Politik boyutta alınan kararlar bir sonraki aşamada mimari ölçeğe geçerek hedeflenen sosyo-kültürel amaçlara hizmet edecek şekilde fonksiyonlar binalarda veya kamusal alanlarda vücut bulmaya başlamıştır. Konulan sermayenin yaptırımı ile hedeflenen dönüşüm ve iyileşme kent içinde ilk olarak binaları yeniden sağlığına kavuşturarak ya da yapılandırarak başlatılmıştır. Bakımsız, karanlık, altyapısı yetersiz kalan sokaklar eskiden korku verirken, rehabilitasyon yapılan binaların sayesinde sokaklar fiziksel sağlığına kavuşturulması amaçlanmıştır.

1980'lerin başında Raval Bölgesi'nin kentin fiziksel durumunun kötülüğünün son derece ciddi olduğunu belirlemek için geniş araştırmalara gerek yoktur. Gecekondu ve sağlıksız yaşam alanlarına sahip binalarla dolu olan bu bölgenin en önemli sorunlarından bazıları (ki bazı bölgeleri için bu sorunlar hala geçerli); açık kamusal alan eksikliği olması (meydanlar, yeşil parklar, vb.) olmayışı; sosyal tesislere fon bulunmaması (kütüphane, müze, sivil merkezler, vb.), tüm binaların ve özellikle konut binalarının altyapısının bozulması, evlerin boyutlarının çok küçük olması, aydınlatma, su, tuvalet, duş gibi donatıların eksik olması, yoğun nüfus ve sokakların temizlikten yoksun olması gelmekteydi.

Kentsel dönüşümdeki mimari reformlarla amaç;

- Bölgenin yüzölçümünün %10'u yeni kamusal alanlara ve parklara ayırmak
- Bölgenin bozulmuş, köhneleşmiş konut alanlarının bir kısmını yıkarak toplu konut ya da yeni tesisler inşa etme gibi toplu kullanım için serbest arazi elde etmek
- Kentsel dokuyu, kamu ve teşvik edilen özel sektör desteği ile yeni kültür sanat ve sağlık tesisleri ve açık kamu alanları entegre ederek rehabilite sağlamak

- Son olarak, kentsel strateji bakış açısını belirtmek gerekirse, planda önce Kuzey Raval Bölgesi yatırımlarına odaklanılmış, daha sonra çevre sınırlardan başlayıp merkeze doğru ilerlemek ve en sonunda Raval Bölgesi'nin kalbindeki Rambla Meydan Yolu (Rambla del Raval) projesinde yoğun bir kentsel yönetim uygulaması ile büyük bir merkezi meydan gerçekleştirmektir.

1980-2005 yılları yenileme ve yeniden canlandırılma sürecinde önemli sonuçlar elde edilmiştir. Değişimin büyüklüğü hakkında fikir edinmek için, 400.000 m²'ye tekabül eden 4,200 ev ve 800 dükkanı barındıran 500 binanın yıkıldığı ve 100.000 m²'lik toprağın serbest kaldığı söylenebilir. Bu süreçte hükümet Raval Bölgesi'nde toplamda 2,725 m²'lik 1.246 ev inşa etmiştir. 1988-2002 arasındaki özel sektör yatırımları da toplamda 200.000.000 €'dur (Subirats ve Rius, 2008).

Bu tablo basitçe göstermektedir ki dönüşüm için konutları yıkılan ailelerin hepsine yeni konut alanı sağlanamamıştır. Bu herhangi bir kentsel dönüşüm sürecinde istenmeyen bir tablodur ancak Raval Bölgesi'nin yoğun fiziki ve nüfus yapısını seyreltmeyi amaçlamış bir kentsel planın kaçınılmaz sonucu bu şekilde olmuştur.

Çizelge 5.4:Raval Bölgesi'nde gerçekleşen bina rehabilitasyonları sayısı ve bölgelere göre yüzdesi, (Subirats ve Rius, 2008).

KUZEY VE GÜNEY BÖLGELERİNİN ARASINDA BİNA REHABİLİTASYONU DAĞILIMI			
BÖLGE	REHABİLİTE	TOPLAMBİNA SAYISI	%
<i>Kuzey</i>	382	767	49,8
<i>Güney</i>	301	737	40,8
<i>Toplam</i>	683	1.504	45,4

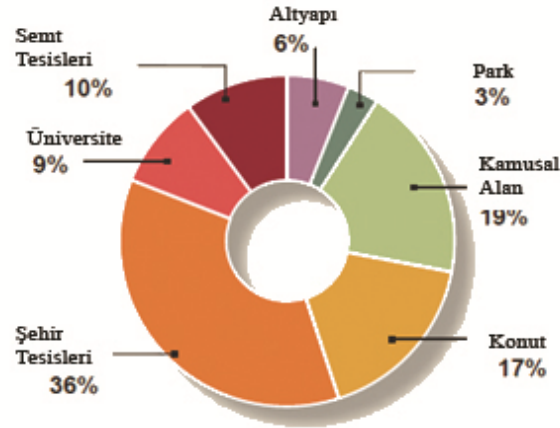
Kaynak: Barselona İl Özel İdaresi, 2002

Ciutat Vella Bölgesi'nin tamamında ise 3.200 yeni ev inşa edilmiştir. Kamu sübvansiyonları özel rehabilitasyonları teşvik etmiştir. Bu da 1988-2005 tarihleri arasında 3.109 bina yani 42.565 evin yenilenmesine olanak sağlamıştır. Göreceli olarak, bu on yedi yıl boyunca Ciutat Vella'daki konut dokusunda özel rehabilitasyonlar % 53 seviyesinde olmuştur.

Ciutat Vella'da 265 sokakta yenileme çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmaların buyk çoğunluğu tarihi merkezinin ana caddelerinden olmayan ara sokaklarda gerçekleşmiş, araç yerine yayalara öncelik vermiş, yeni hareketlilik planlarına izin verecek şekilde tasarlanmıştır. Dönüşüm ve yeniden canlandırılma süreci yeni kamu alanlarının oluşturulmasına izin vermiştir.

Çizelge 5.5: Ciutat Vella'da kazanılan yeni alanlar ve fonksiyonları (Subirats ve Rius, 2008).

Fonksiyon	Yeni alan
yeni yollar ve meydanlar için	64.355 m ²
yeni konut gelişmeleri için	25.371 m ²
yeni mahalle ve kent tesisleri için	16.322 m ²

Şekil 5.5: Ciutat Vella'da geliştirilen tipoloji yüzdeleri, (Url-5).

izelge5.5 ve Şekil 5.5'de açıklandığı gibi politik kararlar bölgeye yerel sakinler, yeni entegre olan sakinler, göçmenler, ocuk-ergen veya kadın gibi farklı nüfus grupları, günlük ziyaretçiler ve turistler için eğitim, kültür, sosyal, sağlık ve spor hizmetleri getirmek istemiş ve çözüm mimariye dayanmıştır.

Yenilenen konut binaları hem yerel sakinlere geri kazandırılmış hem de yeni bir sosyal kesimin ilgisini çekerek bölgeye taşınmalarını sağlamıştır. Barınmanın yanı sıra hastane, okul, kütüphane, tiyatro, spor salonları, müze ve dernek gibi diğer faaliyetlere hizmet veren binalar da bölgede değişim planları kapsamında özellikle inşa edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde, bu değişim srecindepolitik planlamaların

uzantısı ve ürünleri olarak ortaya çıkmış olan mimari yapılar incelenecektir. Raval Bölgesi'ndeki çeşitli fonksiyonlarda homojen olarak dağılmış olan yeni noktasal mimari projeler listelenecektir. Planlanmış bu yapıların işveren (yerel yönetim, dernek, özel sektör, vb.) ve mimarlar tarafından nasıl ve hangi başlıklar dikkate alınarak tasarlandığı önem taşımaktadır. Tasarımcıların bina ile sunduğu fonksiyon, bu fonksiyon ile hizmet verdiği kullanıcıların ve de ziyaretçilerinin yelpazesi, popülerliği, binanın çevre içindeki duruşu, açıklık-kapalılığı, erişilebilirliği, sunduğu diğer fonksiyonlar, kamuya açık alanları, vs. yarattığı etkide belirleyici etmenlerdir.

Öyle ki bölgede inşa edilen veya restore edilen binalar sadece kendi sınırları için değil, çevresine de olumlu etki edebilmektedir. Örneğin, bina kendi fonksiyonu için hizmet etmenin yanı sıra sahip olduğu kamusal alanında yerel ve yabancı kullanıcıların toplanması için fırsat yaratmış olur. Hatta etki çemberi daha da genişleyerek yan ve paralel sokaklara doğru etkilenme sürebilmektedir. Bir kalp gibi atmaya başladığı andan itibaren merkezinden çevre sokaklara yaydığı damarlarla geniş alanlara nüfuz edebilmektedir. Bu sokaklara gelen dükkânlar, restoran, kafe, otel gibi farklı fonksiyonlar sokakların hareketlenmesini, temizlenmesini sağlamaktadır.

Böylelikle Raval Bölgesi'nin sahip olduğu geniş alanda nokta halinde kalan bu mimari yapılar aslında yakın ve de uzak çevresinde büyük bir etki yaratmaktadır; tüm bölgenin hem fiziksel durumunu hem de kullanıcı sosyal seviyesini ve entegrasyonunu iyileştirmeye sürüklemektedir.

5.5.1 Raval Bölgesi'nde dönüşüm geçiren binaların listesi: Dönüşüm yöntemi ve hizmet sınıfına göre

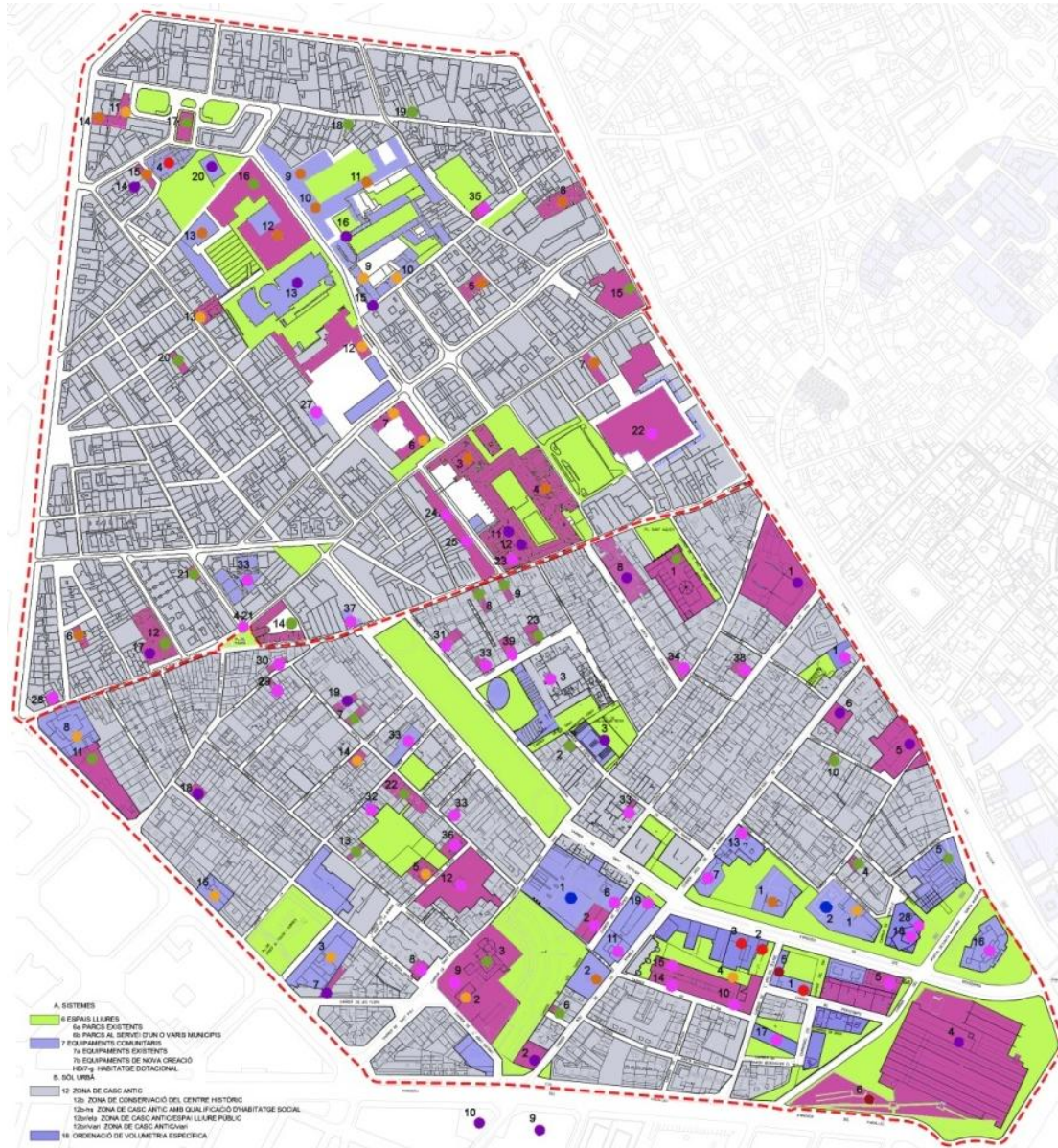
Mimari Boyut bölümünde, Raval Bölgesi'nde kentsel dönüşüm yönteminin kapsadığı üç yöntem ile ele alınan yapılar irdelenecektir. Bu yöntemler;

“Kentsel Temizleme (Urban Clearance)” ’de çöküntü haline gelmiş yapı bloklarının yıkılıp yerine açılan yeni parklar, meydanlar, spor alanları gibi açık kamusal alanları “Yeniden Canlandırma (Revitalization)” ’da restore edilen binaları ve “Yeniden Geliştirme (Redevelopment)” ’de yıkılıp yeniden yapılan binaları kapsar.

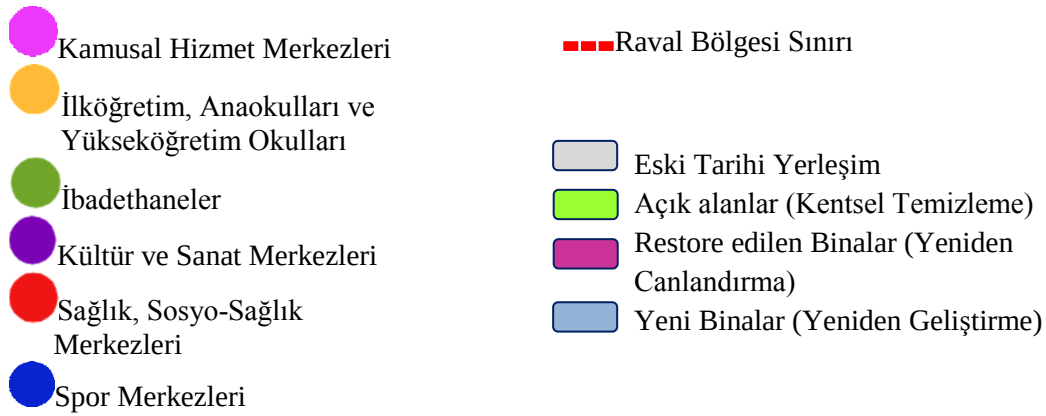
Şekil 5.6'daki listede Barselona Belediyesi'nin Nisan 2010 kayıtlarına göre Raval Bölgesi'nin kent planı üzerinde dönüşüm projesi kapsamında ele alınan kamusal

binalar dönüştürme yöntemine göre ayrılmıştır. Bu kamusal binaların dönüşüm yönteminin yanı sıra yeni hizmetleri de belirtilmiştir. Bu kapsamda binalar Kamusal Hizmet Merkezleri, İlköğretim, Anaokulları ve Yükseköğretim Okulları, İbadethaneler, Kültür ve Sanat Merkezleri, Sağlık, Sosyal-Sağlık Merkezleri ve Spor Merkezleri olmak üzere fonksiyonlarına göre 6 gruba ayrılmıştır.

Bir sonraki bölümde ise bu listeden bölge için en önemli olan ve simge haline gelmiş mimari noktalar detaylı olarak irdelenecektir.

Şekil 5.6:Barcelona Belediyesi'nin Nisan 2010 kayıtlarına göre Raval Bölgesi'nde binaların gerçekleştirilen dönüşüm yöntemlerine göre haritalanması ve hizmetlerine göre sınıflandırılması, (Url-7).

Kamusal Hizmet Merkezleri

1. Ciutat Vella (Tarihi Semt) Bölgesi Yerel Polisinin Bölgesel Birimi
2. Can Xatarra Derneği
3. Vatandaşlık Faaliyet Ofisi
4. Güney Raval Sosyal Hizmetler Merkezi
5. Rosa Sensat Katalan Üniversitesi Merkezi ve Öğretmenler Derneği
6. Barselona İlçe Belediyesi
7. Üçüncü Jenerasyon Konut Merkezi
8. Sant Jordi Yaşlılar Bakım Evi
9. Sant Pau del Camp Çocuklar için Bakım Evi
10. Joan Salvador Gavina Açık Merkez
11. Katalan Polisi Karakolu
12. Sivil Muhafız Birimi
13. Drassanes Sivil Toplum Merkezi
14. Eğitim Kaynakları Merkezi
15. Rüzgar Anne ve Çocuk Derneği
16. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
17. Kapsamlı Sosyal Güvenlik Ofisi
18. Ofis Binası
19. Ofis Binası Öğrenci Yurdu
20. St Antoni Marketi
21. Kuzey Raval Sosyal Hizmetler Merkezi
22. Boqueria Marketi
23. Merce Rodoreda Vakfı
24. Mila i Fontanals Kurumu
25. Sinema Araştırma Konseyi
26. Barselona Tarihi Derneği
27. Josep Tarradellas Huzur Evi
28. Calassanç Gençler için Merkez
29. Balmumu Sokağı Huzur Evi
30. Pedro Yaşlılar için Eğlence Merkezi
31. L'estel Çocuk Evi
32. Josep Tureta Huzur Evi
33. İşçi Sendikası
34. Vatandaşlık Sorumluluk Ofisi
35. Ciutat Vella (Tarihi Semt) İlçe Meclisi
36. Deniz Balıkçılığı Derneği
37. Katalan Bölgesel Basın Derneği
38. Eğitim Kaynakları Merkezi
39. Bangladeş Kültür Derneği

İlköğretim ve Anaokulları

1. Drassanes İlköğretim Okulu Spor Sahası
2. Coloso i Gil İlköğretim Okulu
3. Mila i Fontanals İkincil Eğitim Enstitüsü
4. Kadi Belediye Anaokulu
5. Mont Taber Belediye Anaokulu
6. Miguel Tarradell İkincil Eğitim Enstitüsü
7. Mila i Fontanals Anaokulu ve İlköğretim Okulu
8. Sant Antoni de Catalunya Okulu
9. Vedruna Angels Okulu
10. Laboure Okulu
11. Castella Anaokulu ve İlköğretim Okulu
12. CanigoTaber Belediye Anaokulu
13. Omicron Anaokulu
14. Cintra Ortaöğretim Okulu
15. Ruben Dario Anaokulu ve İlköğretim Okulu

Yükseköğretim Okulları

1. Barselona Resmi Dil Okulu - Drassanes Müzik Okulu
2. Konservatuvar Okulu
3. Katalonya Eczacılık Kraliyet Akademisi
4. Massana Sanat Yerel Merkezi ve Tasarım Okulu
5. Katalonya Noterler Illustré Koleji
6. Müzik Okulu ve Müzisyen Stüdyoları
7. Juan Pedro Carrero Müzik Okulu
8. Barselona Pedro Carrero Bilim ve Sanat Kraliyet Akademisi
9. Araştırma Grubu ve Kurulu
10. Coğrafya ve Tarih Yüksek Okulu
11. Felsefe Fakültesi
12. Barselona Mendez i Pelyo Üniversite Konsorsiyumu - Ernest Lluch Merkezi
13. Blanquerna İletişim Fakültesi
14. Tandem Dil Okulu
15. Francesc Layret Yetişkin Eğitim Belediye Merkezi

İbadethaneler

1. St Agusti Kilisesi
2. Viña Hristiyan topluluğu
3. St. Paudel Camp Kilisesi
4. Pau/Oratori Camii İslam Merkezi
5. St Josep/St Monica Kilisesi
6. Evanjelik Kilise
7. Baba Jalal Shah Camii
8. Sikh Gurdwara Guru Darshan Sahib Tapınağı
9. Tarek İbn Ziad Camii
10. Evanjelik Kilise
11. St. Antoni Abat Kilisesi
12. Mare de deu del Carme Kilisesi
13. Evangelik Kilise
14. St. Llatzer Şapeli
15. Mare de deu del Betlem Kilisesi
16. St. Pere Nolasc de Montalegre Kilisesi
17. St. Pere Nolasc de Montalegre Bölge Kilisesi
18. Katalonya Kültürel İslam Konseyi
19. Barselona Merkezi Protestan Evanjelik Kilisesi
20. Madun Camii
21. Pau Camii İslam Merkezi
22. Baba Jalal Shah Camii
23. Tariq bin Ziyad Camii

Kültür ve Sanat Merkezleri

1. Liceu Opera Binası
2. Arnau Tiyatrosu
3. Katalonya Film Arşivi
4. Denizcilik Müzesi
5. Principal Tiyatrosu
6. Barselona'da Galiçya Merkezi ve Otero Pedrayo Kütüphanesi_Palau Güell Müzesi
7. Tantarantana Tiyatrosu
8. Romea Tiyatrosu
9. Apolo Tiyatrosu/Apolo Sinemaları
10. Victoria Tiyatrosu
11. St Pau Creu Kütüphanesi
12. Katalonya Kütüphanesi
13. Barselona Çağdaş Sanat Müzesi
14. Goya Tiyatrosu
15. Çağdaş Sanat Müzesi Kütüphanesi
16. Barselona Üniversite Kütüphanesi
17. Raval Tiyatrosu
18. Riereta Tiyatrosu
19. Llantiol Tiyatrosu
20. Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi

Sağlık Merkezleri

1. Pere Camps Hastanesi
2. Drassanes İlk Yardım Sağlık Merkezi
3. Tropikal Hastalıklar Birimi
4. Doktor Llluis Sae Sağlık Ocağı

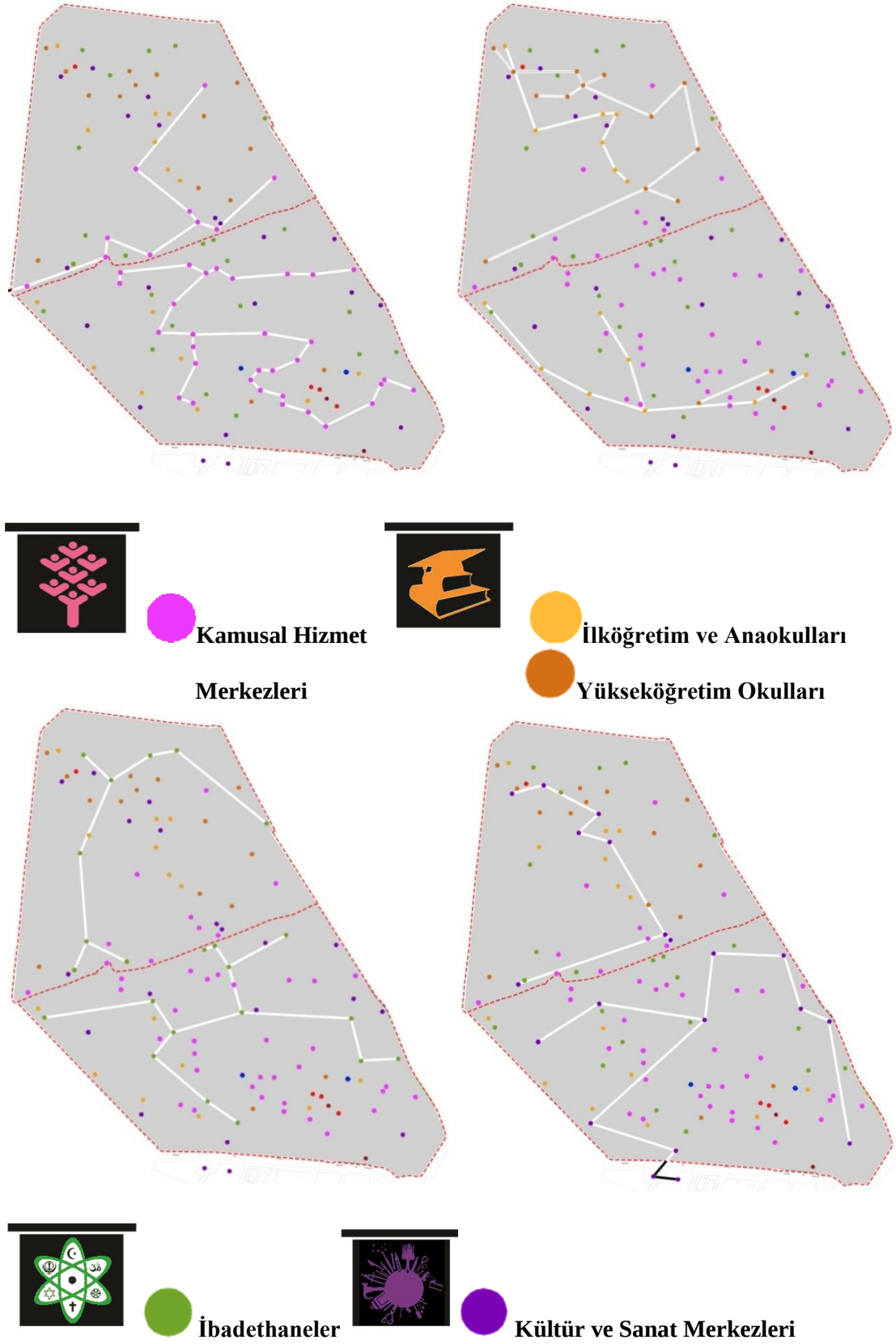
Spor Merkezleri

1. Can Ricart Raval Spor Kompleksi
2. Drassanes Belediyesi Spor Sahası

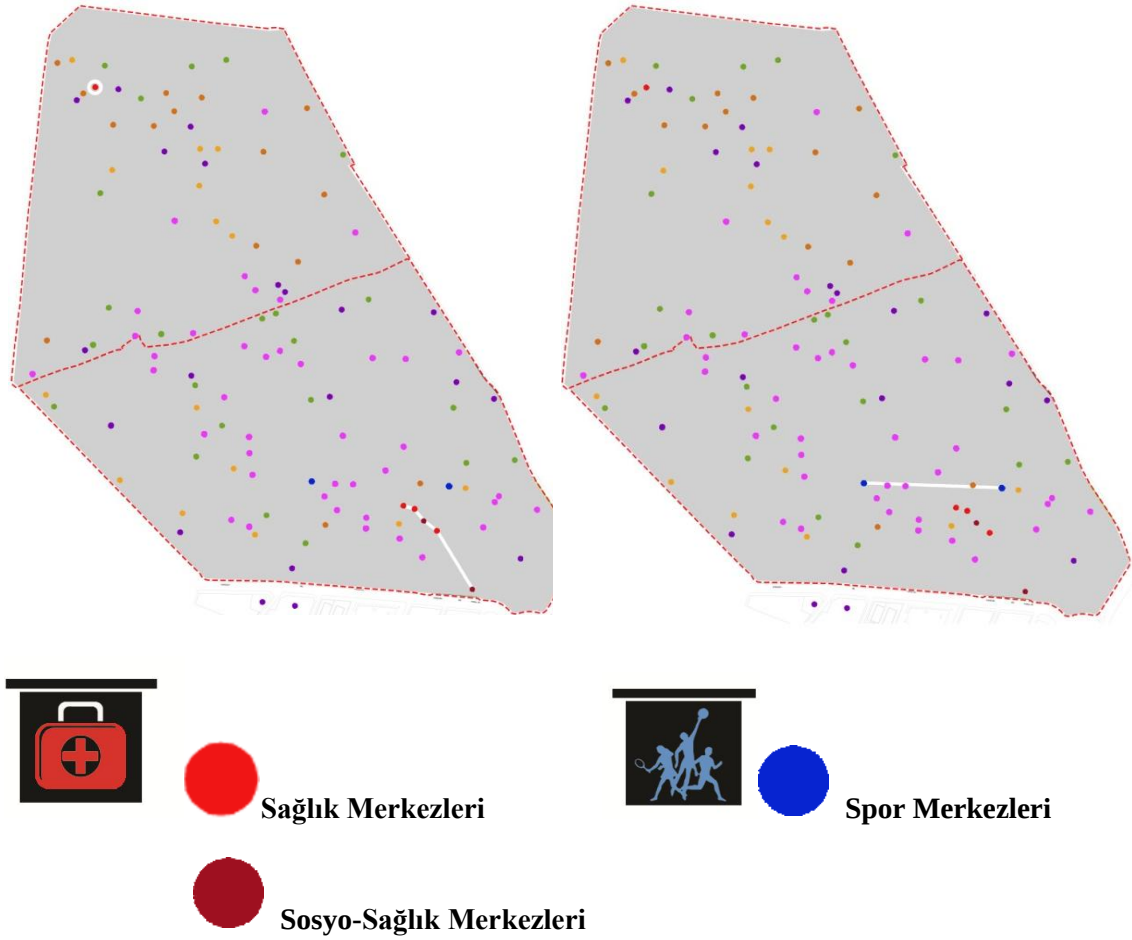

Sosyo-Sağlık Merkezleri

1. Kişiyi Özel Sağlık Hizmetleri
2. Baluard Sağlık Merkezi

Şekil 5.7:Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların fonksiyonlarına göre sınıflandırılması.

Şekil 5.8:Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların fonksiyonlarına göre sınıflandırılması.

Yukarıda kentsel dönüşüm müdahalesi görmüş binalar hizmet gruplarına göre ayrılmış ve haritada bağlantı ağları gösterilmiştir. Bu haritalama yöntemi ile hizmetlerin tüm bölge üzerinde lokasyon olarak dengeli ve homojen bir şekilde ayrılıp ayrılmadığı analiz edilebilir.

Kamusal Hizmet Merkezleri'nin Güney Raval Bölgesi'nde; İlköğretim ve Anaokulları ile Yükseköğretim Okulları'nın ise Kuzey Raval Bölgesi'nde yoğunlaştığı görülmektedir. Sağlık Merkezleri, Sosyo-Sağlık Merkezleri'nin ve Spor Merkezleri'nin ise yetersiz olduğu ve lokasyon olarak sınırlı kaldığı görülmektedir.

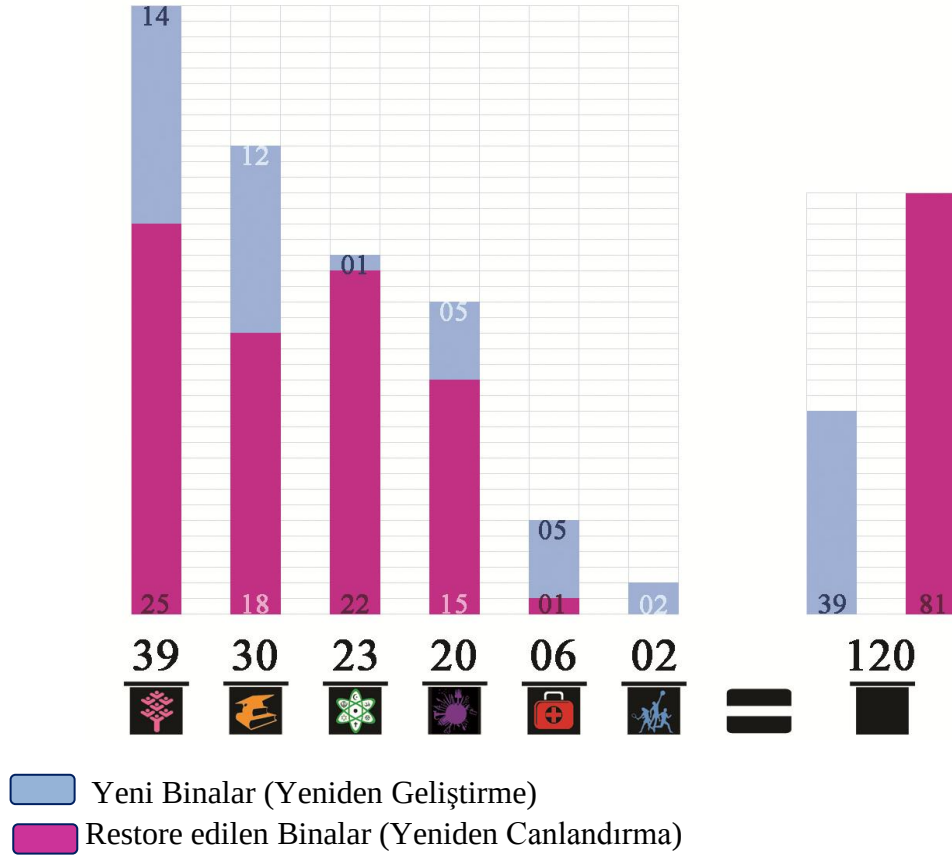
Aşağıda yer alan Şekil 5.9'da hizmetlerine göre ayrılmış binaların sayısal analizleri görülmektedir. Barcelona Belediyesi'nin Nisan 2010 kayıtlarına göre dönüştürülen toplam 120 binanın bu hizmet kategorilerinde dağılımı yer almaktadır. 39 adet Kamusal Hizmet Merkezi, 30 adet İlköğretim, Anaokulları ve Yükseköğretim Okulu,

23 adet İbadethane, 20 adet Kültür ve Sanat Merkezi, 6 adet Sağlık, Sosyo-Sağlık Merkezi, 2 adet Spor Merkezi yer alır.

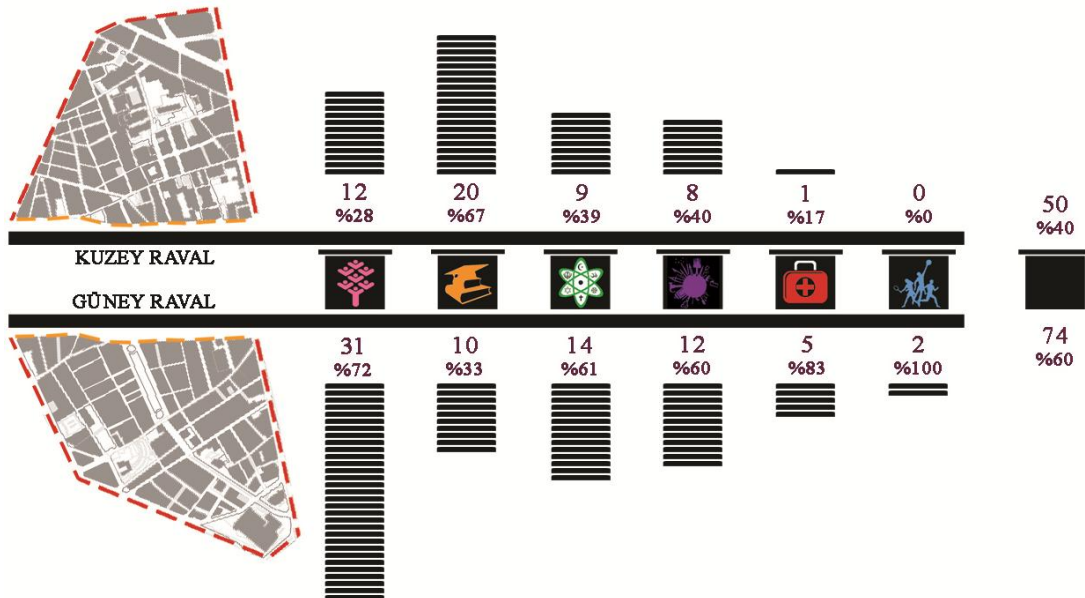
Kategoriler kendi içerisinde dönüşümün hangi yöntemle yapıldığına göre yeniden geliştirme ve yeniden canlandırma olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Toplamdaki 120 binanın 81'inin yani %67,5 oranda restorasyonyoluyla yeniden canlandırmaya gidildiği ve 39 bina ile yani %32,5 oranda yeniden geliştirmeye gidildiği ortaya çıkmıştır.

Bu durumda genel bir değerlendirmede, Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm sürecinde y ntemolarak mevcut tarihi dokuyu ve fiziksel özellikleri bozmayacak şekilde yeniden canlandırmanın yeniden geliştirmeye göre daha fazla oranda tercih edildiği söylenebilir. Ancak sonraki bölümlerde görüleceği gibi bölgede dönüşümün simgesi haline gelmiş ve ilgi toplayan binalar genellikle yeniden geliştirilen binalardır. Rakamlara bakıldığında d n   t r lm   kamusal hizmet veren binaların sayısı en fazladır. Ardından eğitim binaları, ibadethaneler, kültür ve sanat merkezleri gelmektedir. Raval Bölgesi'nin dönüşümünde ses getirmiş ve geniş etki yaratmış projeler ise genelde eğitim binalarıdır. Kuzey Raval Bölgesi'nde yeni açılan birçok  niversite ve diğer eğitim birimleri bölgenin dokusunu tamamen deği tirmi tir. Sonrasında ise önce Kuzey sonrasında da Güney Raval Bölgesi'nde açılan birçok müze, sergi alanı, sanat merkezleri, tiyatro ve kütüphane ise kültürel ve sosyal değişime destek sağlamıştır. Bölgenin sembolü haline gelen, turist çeken binalar tasarlanmıştır.

Şekil 5.10'da fonksiyonlarına göre ayrılmış binalar aynı zamanda Kuzey Raval Bölgesi ya da Güney Raval Bölgesi'ndeki konumlarına göre sınıflandırılmıştır. Bahsedildiği  zere Kuzey Raval Bölgesi'ndeki eğitim binası sayısı daha fazladır. Bu binalar ilk dönüşüm müdahalelerinin arasındadır. Güney Raval Bölgesi'nde ise kültür ve sanat merkezleri daha fazla sayıda yer almaktadır. Ancak Macba ya da CCCB gibi başarılı ilk örneklerin yine Kuzey Raval Bölgesi'nde gerçekleştiğini belirtmek gerekir.

Şekil 5.9:Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların hizmet-dönüşüm yöntemine göre karşılaştırması.

Şekil 5.10:Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binaların hizmetlerine göre Kuzey ve Güney Raval Bölgeleri'ne dağılım oranları.

Kuzey ve Güney Raval Bölgeleri arasında görülür bir fark vardır. Kentsel dönüşüm projesinin stratejisini belirleyen aktörler daha önce de belirtildiği gibi dönüşüme önce Kuzey Raval Bölgesi'nden başlamışlardır. Daha sonra çevre çeperlerden Güney Raval Bölgesi'ndeki merkeze gidilecektir. Öncelikle Kuzey Raval Bölgesi'nde açılan üniversiteler bölgeye 28.000 m²'lik yeni inşaat alanı ve 5000 yeni sakini bölgeye kazandırmıştır (Subirats ve Rius, 2008).

Üniversitelerin yanında Macba ve CCCB gibi açılan yeni müze ve kültür merkezi binaları bölgeyi yüksek oranda ve hızlı bir yükselişle değiştirmiştir. Kuzey Raval Bölgesi turistlerin ilgi odağına dönüşmüştür. Öne çıkan üniversite, Macba ve CCCB projelerinin yanı sıra kütüphane, marketlet, meydanlar, tiyatro gibi projeler de dönüşüme katkıda bulunmuştur.

Güney Raval Bölgesi'nin ise farklı bir yüzü vardır. Tarihten beri Kuzey Raval Bölgesi'ne göre daha yoğun, dışarıya kapalı ve sorunlu bir yapıya sahiptir. Mimari noktalarda dönüşüm projelerine Kuzey Raval Bölgesi'ne göre çok sonradan başlanmıştır. Dönüşüm stratejisinde Kuzey Raval Bölgesi'nden sonra çeperlerden başlayan müdahaleler merkeze yani problematik fenemonlerin en yoğun olduğu noktaya doğru çember küçülecek ve bugün Rambla Meydan Yolu'nun olduğu GüneyRaval Bölgesi'nin en radikal ve önemli kentsel temizleme projesi olan merkezde son bulması planlanmıştır (Subirats ve Rius, 2008).

Çizelge 5.6'da görüldüğü gibi 2008 yılında yapılan bir araştırma ile Kuzey Raval Bölgesi'ndeki kentsel dönüşüm projelerimimaride hayat bulduktan sonra yerleşim ve çevresel kalite artmış ve bunu takiben bölgeye yeni gelen sakinlerle birlikte algılama, aile geliri endeksi, eğitim oranı artmıştır. Güney Raval Bölgesi'nde ise sonradan başlayan ve iyileşme etkileri henüz gelişen dönüşüm projeleri yüzdeler bakımından normal olarak Kuzey Raval Bölgesi'nden daha düşüktür. Ancak kamunun ihtiyaç sahiplerine hem ekonomik hem de eğitim, sağlık ve sosyal alanlarda hizmet sunup yardımcı olduğu ortaya koyulmuştur.

Çizelge 5.6: Raval Bölgesi alan çalışması ve araştırması, (Gomà ve Rosetti, 2008).

	Kuzey Raval Bölgesi	Güney Raval Bölgesi
Yerleşim Kalitesi ¹	45.5	16.6
Çevresel Kalite ¹	75.5	40
Algılama ¹	+12	-31.5
İhtiyaç sahiplerine hizmet ¹	4%	22%
Soylulaştırma ¹	70%	10.5%
Aile Geliri Endeksi (Barselona = 100) ²	72.3	48.8
Yaşam Beklentisi ²	75.3	70.68
Üniversite mezunu ²	15%	8%

¹Kaynak: Öğrenci Alan Çalışması, ²Kaynak: Katalonya İstatistik Enstitüsü

Şekil 5.11'deyen alanşemada bir sonraki bölümde incelenecek 16 mimari proje yer almaktadır. Bu projeler Raval Bölgesi'nin dönüşüm sürecinde bölgede gerçekleştirilen etki sağlamış önemli projelerdir. Tabloda incelenecek projeler yapılma tarihlerine göre sıraya konulduğunda yukarıda anlatılanları destekler şekilde Kuzey Raval Bölgesi'ndemimari projelerin Güney Raval Bölgesi'nden daha önce başladığı, zamanda daha yaygın olduğu; Güney Raval Bölgesi'nde ise birçok projenin aynı zamanda ve yoğun olarak son yıllarda başladığı görülebilmektedir. Tüm bu örnekler ayrıntılı olarak bir sonraki bölümde incelenecektir.

Şekil 5.11:Raval Bölgesi'nde incelenen dönüşüm gerçekleştirilmiş bina örneklerinin dönüşüm tarihine ve KuzeyRaval/Güney Raval Bölgeleri'ne göre dağılım listesi.

5.2.2 Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş bina örnekleri incelemesi

Alan çalışmasının bu bölümünde Raval Bölgesi'nde dönüşüm gerçekleştirilmiş binalardan önemlileri olan 16 adet bina incelenmiştir. Önemli tarihe sahip binaların iyileştirilip müze, tiyatro gibi fonksiyonlarına devam eden ya da ünlü mimarlar tarafından yeniden geliştirilip tasarlanan, bölgenin popüleritesini artıran; turistik bir odak merkezine dönüşen; bölgenin yaşlı, göçmen, genç olan nüfus sınıflarına hizmet edip sınıf kalitesini ve refahını artıran; merkezi ya da yerel yönetim tarafından yakın çevresindeki bozulmuş dokuyu iyileştirmek amaçlı yapılan ve büyük bir çemberde etki yaratan bina örnekleri seçilmiştir. Seçilen bu 16 örnek Raval Bölgesi'nin dönüşüm sürecinde oldukça önemli rol oynamıştır. Bir sonraki bölüm olan 'Kullanıcı Boyutu' bölümünde ise bu rolün etkilerinin olumlu ya da olumsuz katkısı incelenmiştir. 16 bina örneğini inceleme yöntemi aşağıdaki şablon doğrultusunda yapılan bir bilgilendirme ve görseller ile binayı tanıtmaya şekildedir.

Yıl: xxxx

Yer: Kuzey / Güney Raval Bölgesi

Hizmet: Kamusal Hizmet Binası / Eğitim Binası / İbadethaneler / Kültür ve Sanat Merkezleri / Sağlık, Sosyo-Sağlık Merkezleri / Spor Merkezleri / Konut Binası / Açık Kamusal Alan

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme (Redevelopment)
/ Yeniden Canlandırma (Revitalization)
/ Kentsel Temizleme (Urban Clearance)

'Yer' maddesi; binanın Kuzey ya da Güney Raval Bölgesi'nde olduğunu belirterek lokasyonunu, 'Hizmet' maddesi; binanın hangi fonksiyona sahip olduğunu belirtmektedir. 'Değişim Yöntemi' maddesi ise binanın 3.2.1 Bölümü'nde detaylı olarak tanımlanan 'Yeniden Geliştirme', 'Yeniden Canlandırma' ve 'Kentsel Temizleme' yöntemlerinden hangilerini içerdiğini göstermektedir. Yeniden canlandırılan ya da geliştirilen binalara entegre olarak kamusal alanlar, meydanlar ve parklar yapılmışsa kentsel temizlemeyi de içeriyor olmaktadır. Her yöntem için verilen renk Şekil 3.6'daki harita üzerinde ve listede gösterilen renkler ile aynıdır. Liste iyileştirme tarihine göre sıralanmıştır.

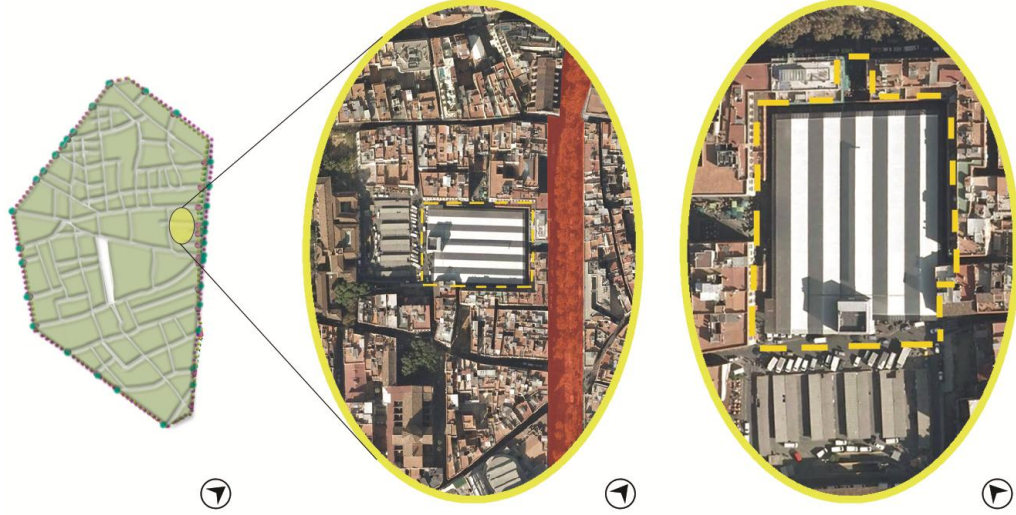
- **Sant Josep Boqueria Marketi | (Mercat de Sant Josep de la Boqueria)**

Yıl: 1827, 1835-1840-1853, 1911, 1914, 2001

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle La Rambla, 91

Hizmet: Sosyal Hizmet ve Kamu Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Canlandırma

Şekil 5.12: Sant Josep Boqueria Marketi Haritası.

Yetkililerin balıkçılar ve kasaplar için La Rambla’da ayrı bir Pazar yeri inşa etmeye karar vermesi ile yeni açık hava pazarı Rambla de Sant Josep’de 18 Ekim 1827’de açılmıştır. 1835’de düzenlenen bir kurultay ile daha resmi bir yapıya dönüştürülmesine karar verilmiştir. Etrafı teraslarla, bahçelerle ve çeşmelerle çevrili, zamanının Barselona’daki en büyük meydanı oldu ve adına Plaça del Treball denilmiştir. Pazar yeri ve binanın Mimar Mas Vila yönetiminde 19 Mart 1840’da başlayan inşaatı 1853’e kadar sürmüştür. 1911’de yeni bir Pazar inşa edilmiş ve bugün de varolan metal çatı 1914’de eklenmiştir. O zamandan beri sadece sıhhi açıdan değil, yanı zamanda estetik ve dekoratif açıdan modernize olmaya ve gelişmeye devam etmiştir. La Boqueria böylelikle Barselona’daki tüm Pazar yerleri içinde en simgesel olmuştur.

21. yüzyılın girişi ile aynı anda Pazar yeri ticari anlamda yeni bir doğuş yaşamış ve 2005’de Washington’da Dünya Pazar Yerleri Kongresi’nde dünyanın en iyi pazarı ödülü gibi birçok ödülle uluslararası bir üne kavuşmuştur. Pazar yeri şu anda Avrupa

Pazar Birliği'nin üyesi ve Akdeniz Pazar Yerleri kapsamında birçok çalışma ve projeler yürütölmektedir. Ayrıca 2003'de çocukların ve yetişkinlerin yemek pişirmeyi öğrendikleri bir aşçılık sınıfı eklenerek her gün gastronomik organizasyonlar yapılmaktadır.

Pazar yeri, yapısıyla, durumuyla ve satıcıları ile Barselona'yı ziyaret edenler için mutlaka görölməsi gerekenler listesindedir. Mevcut satıcılar üç ve dört nesildir bu işi devam ettirerek geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmaktadırlar. 6000 m² alana yayılmış 300 standta sergilenen taze balık, deniz mahsülleri, et ve et ürünleri, ekmek, makarna, şarap ve diğer içkiler gibi ürünler pazar yerinin özünü oluşturmaktadır. Bu eşitlilik, bu renk cümbüşü, insanlar ve hareket burayı özgün yapmaktadır (Url-8; Url-9).

şekil 5.13: Sant Josep Boqueria Marketi Fotoğrafları Kolajı, (Url-8).

- **Eski Santa Creu Hastanesi | (Hospital de Santa Creu) Katalan Araştırmaları Enstitüsü | (Instiut d'Estudis Catalans)**

Yıl: 1931

Hizmet: Sosyal Hizmet ve Kamu Binası

- **Massana Okulu | (Escola Massana)**

Yıl: 1935

Hizmet: Eğitim Binası

- **Katalonya Ulusal Kütüphanesi | (Biblioteca de Catalunya)**

Yıl: 1939

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

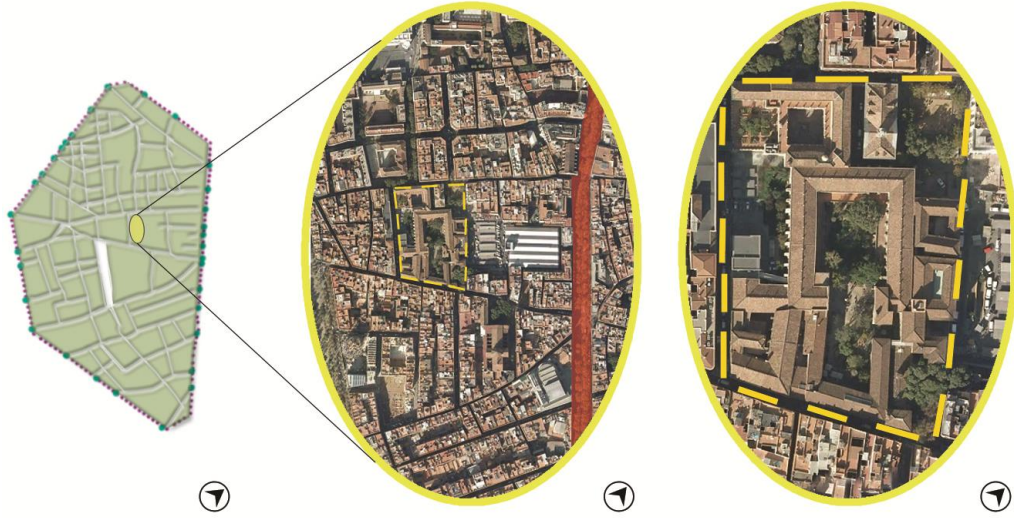
- **Barselona İl Konseyi Halk Kütüphanesi | (Biblioteca del Diputació de Barcelona)**

Yıl: 1939

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle de Hospital, 56

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Canlandırma

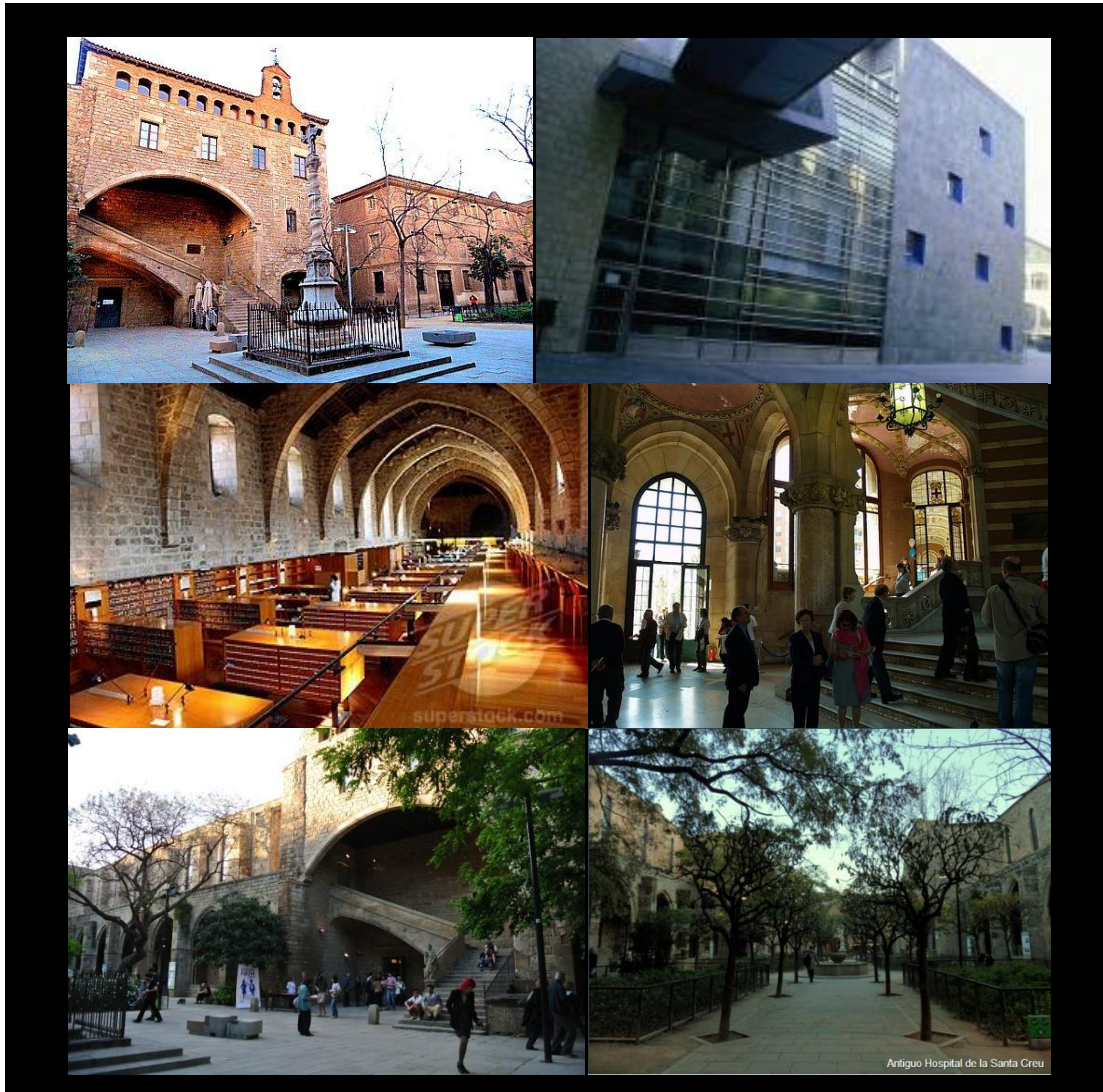
Şekil 5.14: Eski Santa Creu Hastanesi Haritası.

Guillem d'Arriell tarafından bir avlu etrafında 2 katlı 4 kanat olarak tasarlanan binanın yapımına 1401'de başlanmıştır. 1414 senesinde inşaatın büyük bir kısmı tamamlansa da yapım daha rafine inşaat teknikleri kullanılarak 100 yıl sürmüştür.

16. yüzyılda kanatlardan biri yıkılarak ilk avluya bitişik bir avlu daha inşa edilmiştir. Ayrıca küçük bir gotik kilise ve bir arşiv de eklenmiştir.

19. yüzyıl sonlarında şehrin büyümesi ve medikal ve hijyen alanında kaydedilen ilerlemeler sebebiyle hastane binası işlevselliğini yitirmiş, hastane yeni bir tesise taşınmıştır.

Şehir meclisi 1926'da bina kompleksini satın almıştır. Şimdi, Katalan Araştırmaları Enstitüsü, Massana Okulu, Katalonya Ulusal Kütüphanesi ve Barselona İl Konseyi tarafından işletilen diğer iki kütüphaneye ev sahipliği yapmaktadır. 3 Haziran 1931'de Ulusal Tarih ve Sanat Eserleri Anıtı ilan edilmiştir (Url-10; Url-11).

Şekil 5.15: Eski Santa Creu Hastanesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-10).

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Canlandırma + Yeniden Geliştirme

2011 yılının ilkbaharında, CCCB, Mimar Martinez Lapeña-Torres Arquitectos tarafından tasarlanan bir proje ile tesislerini genişletmiştir. Mevcut bina, hemen yanında bulunan Caritat Evi'nin eski tiyatrosunun bodrum katı seviyesine bağlanması ile genişletilmiştir (Url-12; Url-13).

Şekil 5.17: CCCB Kültür Merkezi Fotoğrafları Kolajı, (Url-12).

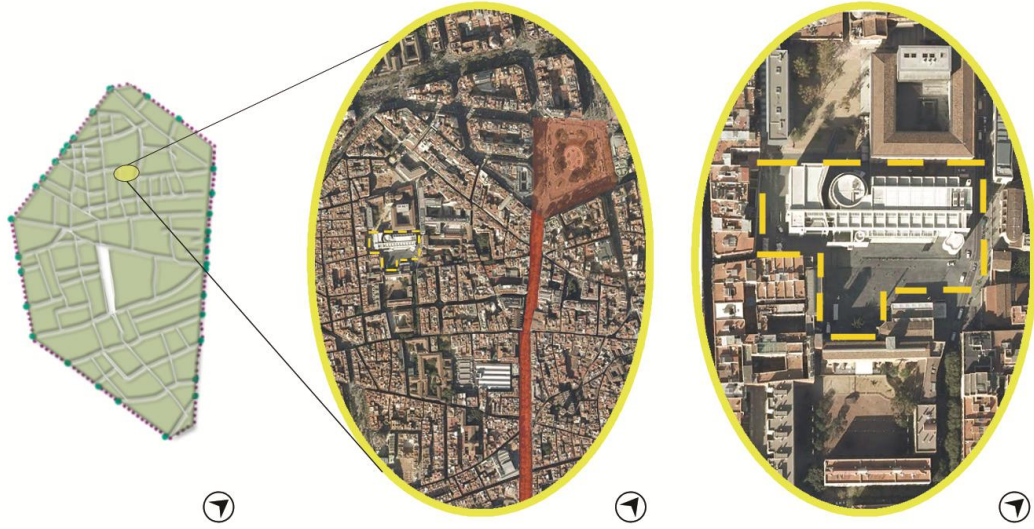
- **Barselona  ağdaş Sanat Müzesi (MACBA) | (Museu d'Art Contemporani de Barcelona)**

Yıl: 1986-1995

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle Montalegre, 5

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme + Kentsel Temizleme

Şekil 5.18: MACBA Müzesi Haritası.

1959 yılında sanat eleştirmeni Aleandre Cirici Pellicer Barselona'da yeni bir çağdaş sanat müzesinde sergilenebilecek yeni bir koleksiyon oluşturmak için 23 çağdaş sanatçı ile bir grup oluşturmuştur. Ancak 1986 yılında Barselona Kent Konseyi müzeyi tasarlamak için Amerikalı mimari grup Richard Meier & Partners'ı (1987-1995) tavsiye etmiştir. Sanat eleştirmenleri Francesc Miralles ve Rosa Queralt müzenin misyonunu yazmak üzere işe alınmıştır.

1987 yılında, MACBA Vakfı kurulmuştur. Ertesi yıl MACBA Vakfı, Katalonya Hükümeti ve Barselona Kent Konseyi ile birlikte süreci ilerletmek adına MACBA Konsorsiyumu'nu kurmuştur. Konsorsiyum, müzeyi inşa etmek üzere o sene Meier'ı görevlendirmiştir.

Müze inşaatı sırasında henüz bir koleksiyon bulunmamaktadır ve bu bir tartışma konusu olmuştur. Yine de Meier tasarım sırasında bilmediği ancak çeşitli çağdaş sanat eserlerinin sergileneceği bir bina tasarlayanın zorluğunu kabul etmiştir.

Müzenin Plaça dels Angels'de yapılma kararı Meier'in binayı Barselona'nın en eski sokakları ve tarihi binaları arasına yerleştirme ve Raval Bölgesi'nde kamu alanını canlandırma vizyonu çerçevesinde alınmıştır. 35 milyon \$'lık inşaatın tamamlanmasından sonra, yerel medyada müze, eski mimari ve dar sokaklar, Barselona'nın Gotik merkezinden sadece birkaç blok arkasındaki dar sokaklar ve eski mimari arasındaki "inci" olarak anılacaktır.

Binanın mimari tarzında modernizme güçlü referanslar bulunmaktadır.120'ye 35 metre uzun beyaz binanın güney cephesi ziyaretçilerine meydandan görüntü verebilmek için cam ile kaplanmış; böylelikle iç galerileri aydınlatmak için yoğun derecede doğal ışık almaktadır (Url-13;Url-14).

Şekil 5.19: MACBA Müzesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-13).

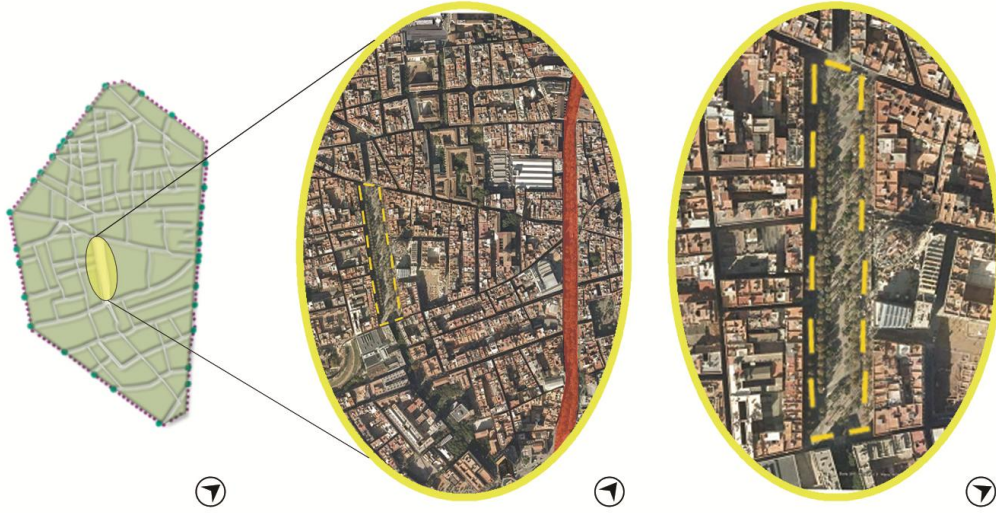
- **Raval Meydan Yolu | (La Rambla del Raval)**

Yıl: 1997

Yer: Güney Raval Bölgesi, Rambla del Raval

Hizmet: Kamusal Alan

Dönüşüm Yöntemi: Kentsel Temizleme

Şekil 5.20:Raval Meydan Yolu Haritası, (Url-15).

1995 yılında, Raval Meydan Yolu Projesi, Raval Bölgesi'nin sosyal açıdan gelişimini ve eski binaları yıkarak açılan boş alanlarda kamu alanlarının yenilenmesini amaçlamıştır. Böylelikle yeni bir kentsel ve toplumsal yapı inşa edilmesi ön görülmüştür. Yeni meydan, çevresindeki dar Ortaçağ sokaklarının yoğunluğun azalmasını sağlamış ve trafik akışını hızlandırmıştır.

Raval Bölgesi'nde seyreltme için 1980-2002 yılları arasında 400.000 m²'ye tekabül eden 5 tam sokak bloğu proje kapsamında yıkılmıştır; 4,200 ev ve 800 dükkânı barındıran 500 binanın yıkıldığı ve 100.000 m²'lik toprağın serbest kaldığı söylenebilir. Açılan meydan yolu 58 metre genişliğinde, 317 metre uzunluğundadır. Ağaçlandırma ile 3 paralel ana hatta ayrılmıştır. Ortasındaki yaya alanı, sokak pazarları ve diğer sosyal etkinlikler için kullanılmıştır. Yeni meydan, çevresindeki dar Ortaçağ sokaklarının yoğunluğun azaltılması sağlamış ve trafik akışını hızlandırmıştır.

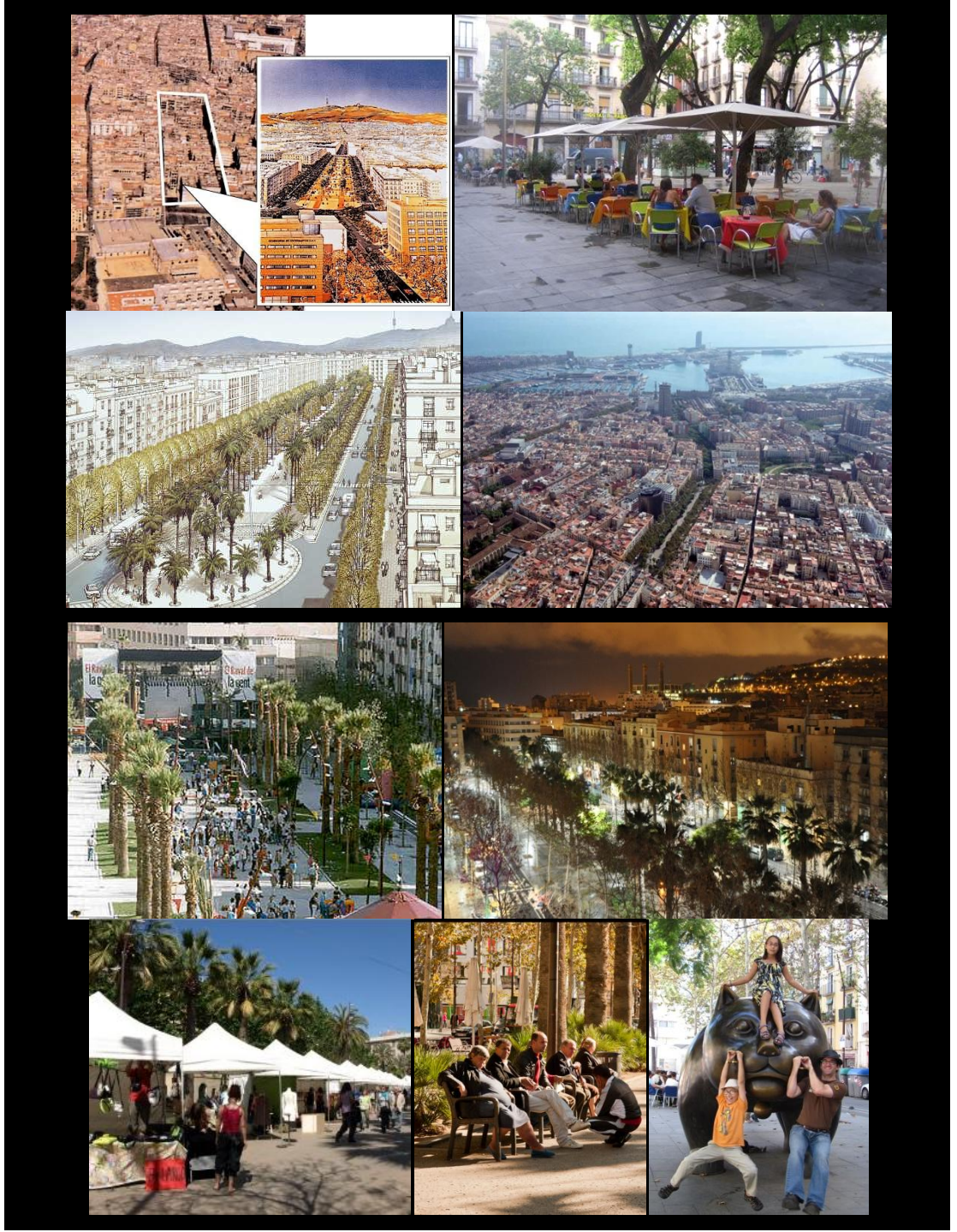
Planlamada, 11.300 m²'lik yeni konut alanı, 9.400 m²'lik ofis alanı, 9.300 m² 'lik lüks otel ve ticaret alanı ve yeraltında 556'lık park yeri önerilmiştir. Ancak uygulama planlananla birebir örtüşmemiştir. Örnek olarak yer altında tarihi eser bulunduğu için otopark yapılmamasına karar verilmiştir. Şimdiki süreçte hükümet Raval Bölgesi'nde toplamda 2.725 m²'lik 1.246 ev inşa etmiştir.

Dönüştürme müdahalesinin 5 milyon €'dan fazla maliyeti olmuştur. %80'i AB Sosyal Uyum Fonu tarafından sübvans edilmiştir.

Raval Meydan Yolu; Carles Diaz, Xavier Sust, Lluís Clotet ve Oscar Tusquets tarafından tasarlanmıştır. Yeni evlerin %25'i sosyal konut olarak ayrılmıştır. Amaç, mevcut yerel kiracıların barınmasına devam edebilmesi olmuştur. Ancak beklenildiği gibi yerel sakinler bölgede yapılan yeni evlere taşınamamıştır çünkü konut fiyatları mahallede önemli ölçüde yükselmiş ve bu düşük gelirli sakinlerin hayatlarını sürdürmesi üzerinde dolaylı olarak olumsuz bir etkisi olmuştur.

Bölgenin sakinleri, giderek dünyanın her yerinden gelen göçmenler ve turistler olarak değişmeye başlamıştır. Bu durum bölgenin yeni karakteri, esaslı haline gelmiştir. Rehabimed Rehabilitasyon Enstitüsü'nün araştırmalarına göre, yeni nüfus yapısı, bölgeye hoşgörü atmosferi ve kentte kültürel zenginlik sağlamıştır.

Bu proje, kent kapsamında bölgede gösterilen kalkınma ve kültürel konum anlayışı ile dünya kentleşme tarihinde önemli bir emsal teşkil etmiştir. Ancak diğer taraftan soylulaştırma ve yerli halkın yerinden edilmesi yan etkiler olarak hala çözülmesi gereken bir konudur (Url-15).

Şekil 5.21:Raval Meydan Yolu Fotoğrafları Kolajı, (Url-15).

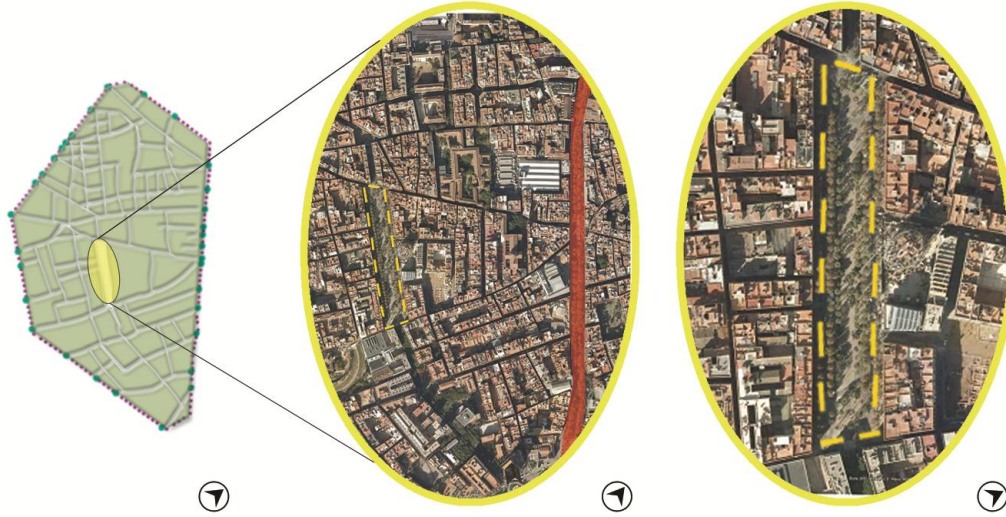
- **Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu | (Residencia Universitaria Pere Felip Monlau)**

Yıl: 1997

Yer: Güney Raval Bölgesi, Calle Sant Oleguer, 20

Hizmet: Konut Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

Şekil 5.22: Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu Haritası.

Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu 1997 yılında hizmete girmiştir. Güney Raval Bölgesi'nde Sant Oleguer ve Nou de Rambla Sokakları'nın kesiştiği noktada yer almaktadır. Bina ön taraftan boşluk bırakarak konumlanmıştır, buraya öğrencilerin bisikletleri için park yeri bırakılmıştır. U şeklindeki formuyla orta alanda bir bahçe oluşturulmuş ve iç taraftaki odaların balkonlarından bu avluyu ve dışarıyı görmeleri sağlanmıştır. Spor salonu, oyun odaları, mimarlık öğrencileri için maket odası, çamaşır odası, restoran gibi servisleri de bulunmaktadır. Toplam 258 tane oda mevcuttur. Yurt, Katalonya Teknik Üniversitesi (UPC) öğrencileri için tesis edilmiştir; ancak yaz dönemleri öğrenciler tarafından boşalan odalara turistler de kabul edilmektedir (Url-16).

Şekil 5.23: Pere Felip Monlau Üniversite Yurdu Fotoğrafları Kolajı, (Url-16).

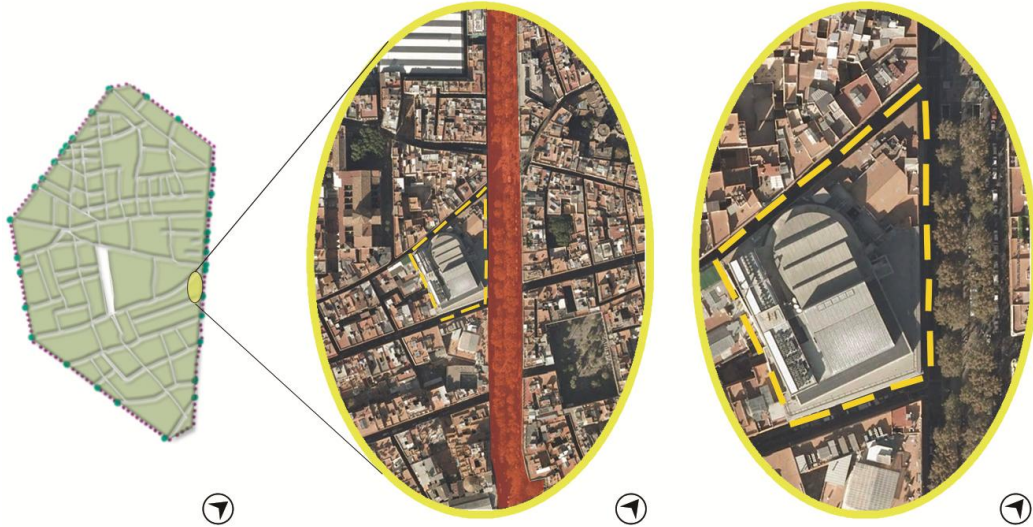
- **Liceu Tiyatrosu | (Gran Teatro del Liceo)**

Yıl: 1845-1847 / 1861-1862 / 1893-1894 / 1994-1999 / 4.1845-4. 1847 / 1994-7.1999

Yer: Güney Raval Bölgesi, Calle La Rambla, 51

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Canlandırma

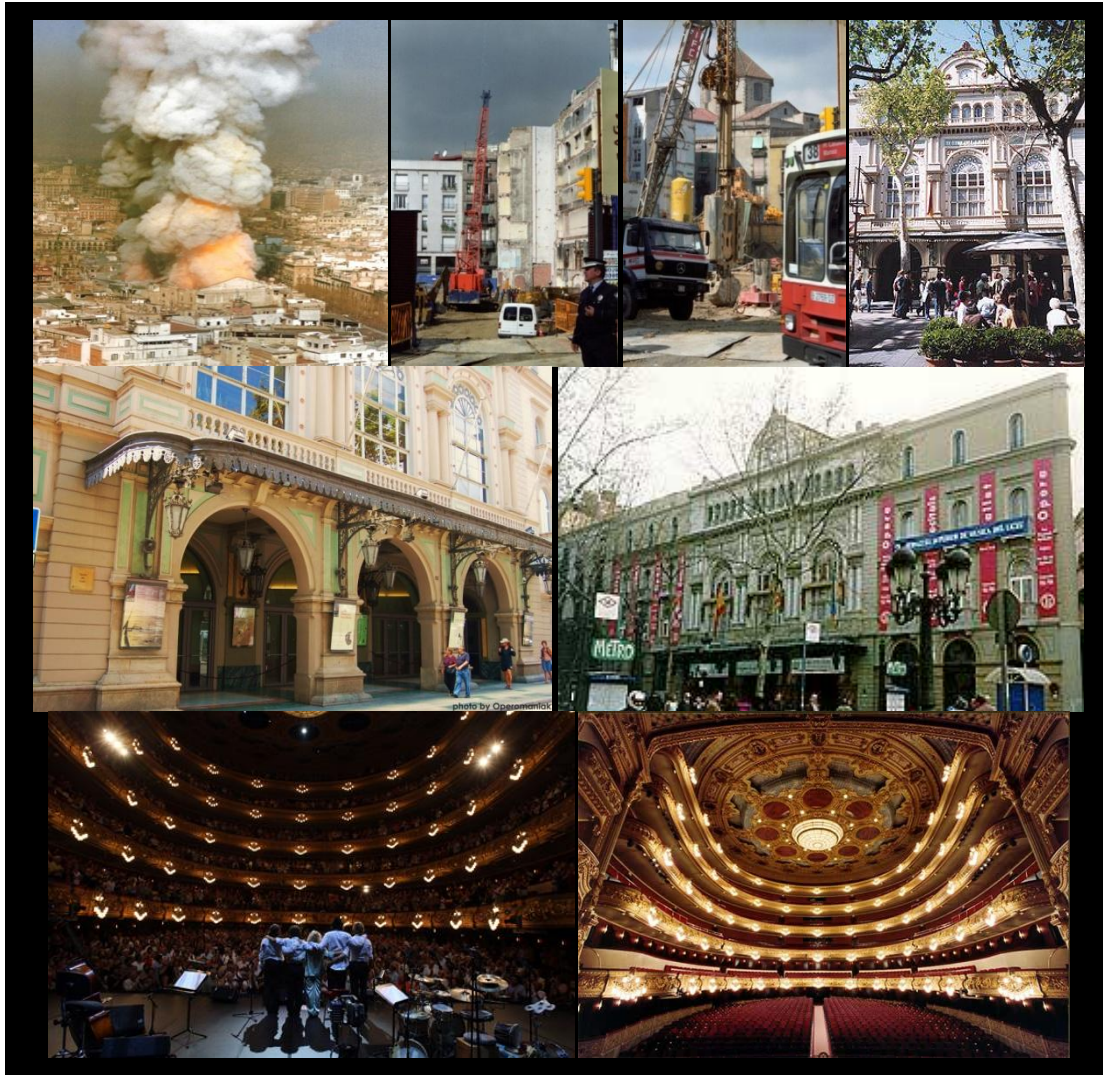

Şekil 5.24: Liceu Tiyatrosu Haritası.

9 Nisan 1861'deki yangında ciddi zarar gören bina Mimar Josep Oriol Mestres tarafından tekrar inşa edilmiştir ve 20 Nisan 1862'de açılmıştır. 7 Kasım 1893'de sezonun açılış gecesinde operanın 2. perdesinde ahırlara Orsini bombası atılmıştır. Liceu Tiyatrosu kapılarını tekrar 18 Ocak 1894'de tekrar açmıştır ama bomba sebebiyle ölenlerin koltukları uzun yıllar kullanılmamıştır. 1981'de Katalonya

Hükümeti, Barcelona Şehir Konseyi ve Büyük Liceu Tiyatrosu Topluluğu, Büyük Liceu Tiyatrosu Konsorsiyumu'nu kurarak tiyatronun yönetimini devralmıştır. Konsorsiyum'a 1986'da İspanya Kültür Bakanlığı da katılmıştır.

31 Ocak 1994'de bir yangın ile bina yok olmuştur. Yangın rutin tamirat sırasında oluşan bir kıvılcımın perdeye düşmesi ile kazara meydana gelmiştir. Tiyatro, tekrar inşa edilebilmesi için kamu malı haline getirilmiştir. Büyük Liceu Tiyatrosu Vakfı kurulmuştur ve yenilenen, geliştirilen tiyatro 1 Ekim 1999'da tekrar açılmıştır (Url-17).

Şekil 5.25: Liceu Tiyatrosu Fotoğrafları Kolajı, (Url-17).

- Dönüşüm Yöntemi:** Yeniden Canlandırma

107

Şekil 5.27: FAD Fotoğrafları Kolajı, (URL-18).

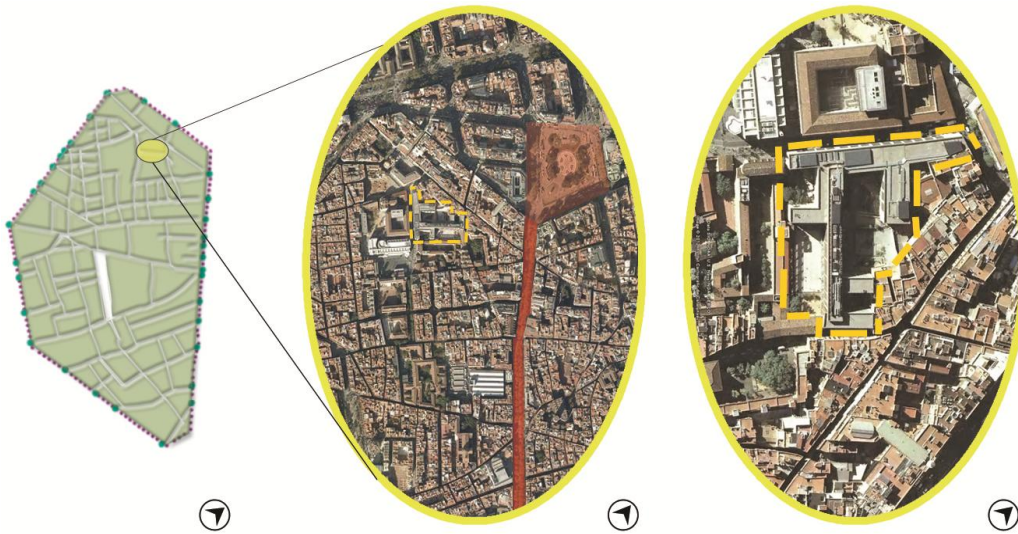
- **Barselona Üniversitesi (UB) Coğrafya ve Tarih Fakültesi | (Universidad de Barcelona, Facultad de Geografia Història)**

Yıl: 2006-2007

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle de Montalegre, 6,

Hizmet: Eğitim Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme

Şekil 5.28: Barselona Üniversitesi (UB) Coğrafya ve Tarih Fakültesi Haritası.

Barselona Üniversitesi'nin bu fakültesi Diagonal'deki kampüs alanının güneyinde bulunan tarihi kubbeli bir binada 30 yılı aşkın süredir bulunmaktadır. Yeni yüzyılın başında bulunduğu arazi üzerine PCB binasını genişletmek için 2006 yılının yazında Felsefe Fakültesi ile birlikte Raval Bölgesi'ne taşınarak şehir merkezine geri dönmüştür. Fakültenin eski profesörü Alexandre Cirici Pellicer'nin oğlu tarafından tasarlanan yeni bina 2006 yılında açılmış; ancak 2007 yılının ilk aylarına kadar tamamen faaliyete geçmiştir. Yeni kampüste şu anda Coğrafya, Tarih, Sanat Tarihi, Antropoloji ve Arkeoloji'nin yanı sıra çok sayıda yüksek lisans ve doktora programları da gibi öğretilmektedir. Fakülte; İnsan Coğrafyası, Fiziki Coğrafya ve Bölgesel Coğrafi Analizi, Amerika ve Afrika'da Kültürel Antropoloji ve Tarih, Çağdaş Tarih, Modern Tarih, Ortaçağ Tarihi- Paleografya ve Diplomatik, Tarih öncesi-Antik Tarih ve Arkeoloji ve Sanat Tarihi gibi bölümleri içermektedir (Url-19).

Böylelikle Barselona merkezinde kentin önemli kültürel tesisleri yakınlarında yeni ve güçlü bir beşeri odak noktası oluşturulmuştur. Fakülte, birinci ve ikinci döngüsünde 3.500 'den fazla öğrencisi ve her yıl yaklaşık 700 mezunuyla UB'nin en fazla öğrenci merkezlerinden biri olmuştur (Url-20;Url-21).

Barselona Üniversitesi'nin bölgeye dönüşü, 28.000 metrekarelik yeni bir bina kurulumu ve bölgede sosyal dönüşüm projesinde aktif halde olan yaklaşık 5.000 yeni sakinin gelmesini sağlamıştır(Subirats ve Ruis, 2008).

Şekil 5.29: Barcelona Üniversitesi (UB) Coğrafya ve Tarih Fakültesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-21).

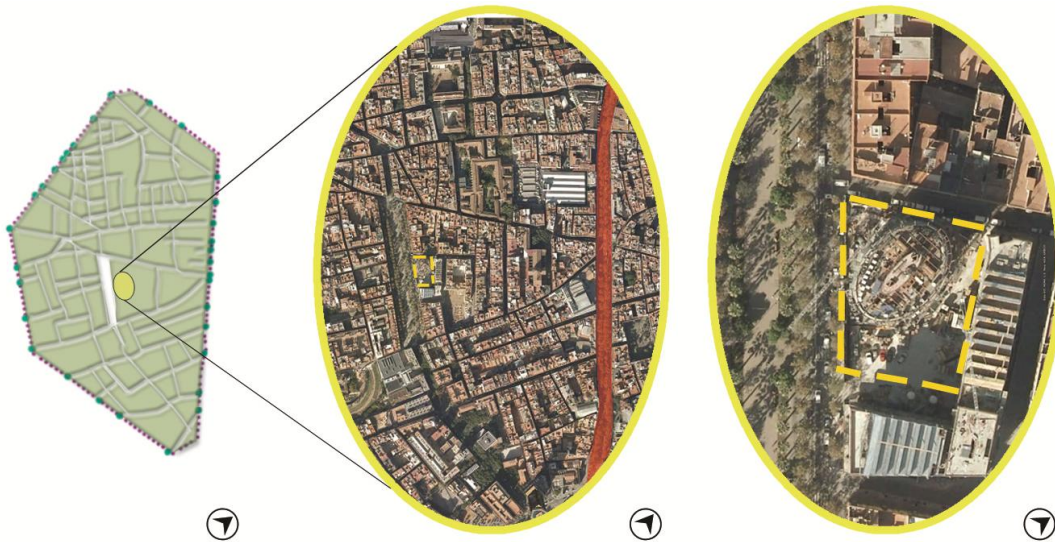
- **Barcelo Raval Otelı | (Hotel Barcelo Raval Bölgesi)**

Yıl: 2004-2008

Yer: Güney Raval Bölgesi, Rambla del Raval, 17

Hizmet: Konut Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

Şekil 5.30: Barcelo Raval Otelı Haritası.

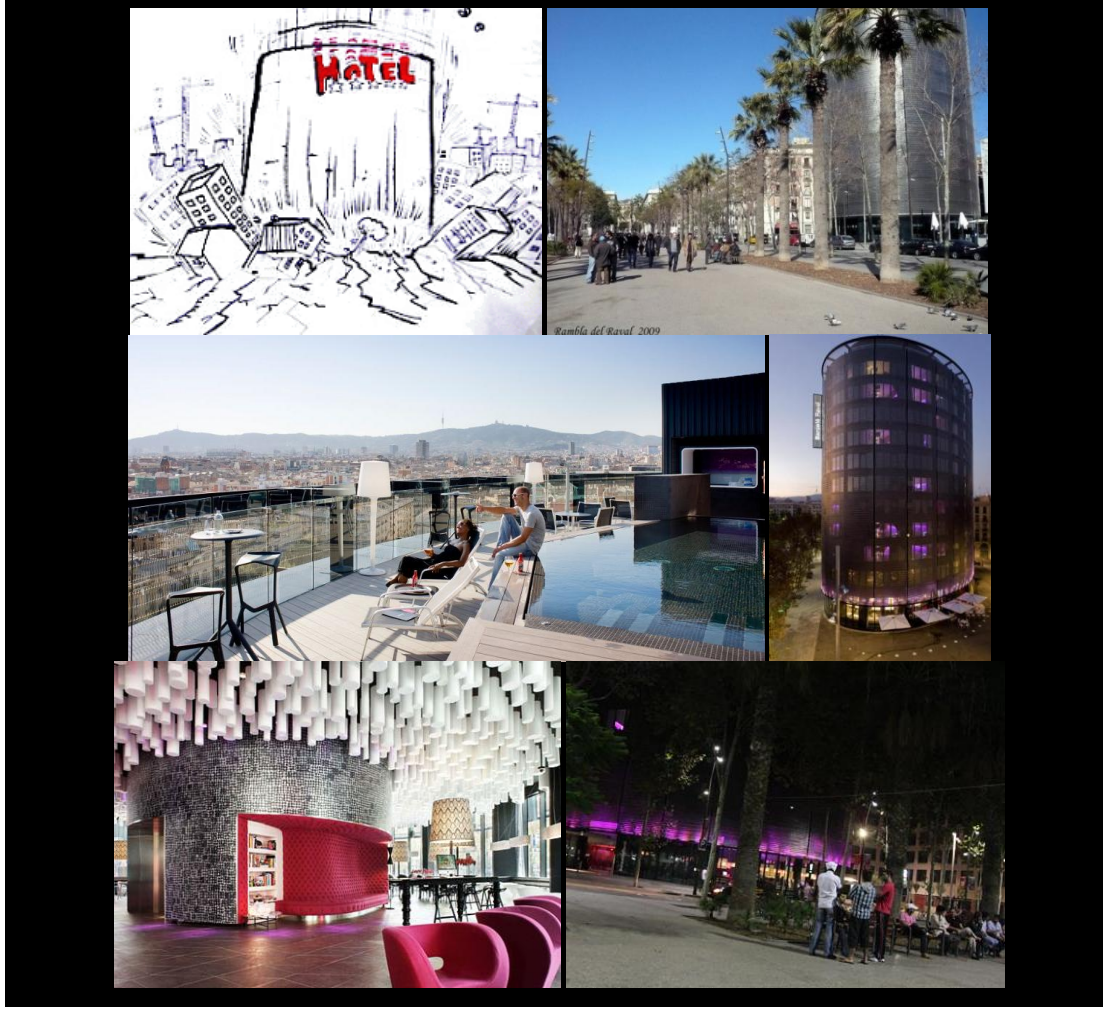
San Rafael, Rambla del Raval, Sant Josep Oriol ve Rabador caddelerinin kesiştiği alanda 11.300 m² konut, 9.400 m² ofis, 9.300 m² otel ve ticari alan olarak inşa edilmiştir. Barselona hükümetinin amacı bu binanın, Sant Agusti Kilisesi ya da Opera Binası gibi Raval Bölgesi'ni temsil etmesi, karakteristik bir mimari parça olarak algılanmasıydı ancak Güney Raval Bölgesi'nde yoksulluğun ve gecekondu bölgesinin en yüksek yoğunlukta olduğu bir bölgeye inşa edilen bu 5 yıldızlı otel ve konut projesi ilk günden beri tartışmaların odağında olmuştur.

Barceló Grubunun 35 milyon € yatırdığı, Raval Yolu tarafında bakan 5 yıldızlı Barcelo Raval Otel'i'nin, Güney Raval Bölgesi'nin kötü şöhretini dönüştürmek gibi anahtar bir rolü olmuştur. Ayrıca Katalan Ulusal Film Kütüphanesi, Ulaşım İşçileri Sendikası Genel Merkezi, kamusal ve özel konutlar ve kaliteli dükkânlar gibi kalkınmanın amiral gemisi olacak projeleri içermektedir. Raval Bölgesi'nin merkezi konumunun avantajı kullanılarak turistler kadar iş adamlarının da dikkatini çekmek amaçlanmıştır.

En zorlayıcı durumlar mal sahiplerinin düşük kirali-uzun kontratlı kiracıların gözünü korkutmaya çalışması gibi spekülasyon baskıları ve bölgeye hala tutunan marjinalliğe karşı mücadele etmeyi gerektiren toplumsal entegrasyonu olmuştur. İşin ilginç, Barceló Raval Bölgesi Hoteli'nin dönüştürmesi beklenen bu marjinallik bölgenin turist çekmesinin en önemli sebeplerinden biridir.

Diğer yandan, yerel iş sahipleri kalkınmanın iyileştirici etkisinden emin, hotelin daha çok özel teşebbüs çekeceğini düşünmekteydi. Ekonomik dönüşüm dışarıya yönelecek ve mahallenin olumsuz imajını silecek diye beklenmekteydi.

Ancak bölgenin ziyaretçi, turist odaklı gelişmesi yerel sakinlerin zararına olmaktadır. Buna rağmen Raval Bölgesi'nde üç lüks otel daha planlama aşamasındadır ve bununla ilgili bölge sakinlerinden sosyal tesislerin ve konut alanların artan eksikliği ve turistik tesislerin fazlalığı ile ilgili şikayetler olmaktadır (Url-22).

Şekil 5.31: Barcelo Raval Otelı Fotoğrafları Kolajı, (Url-22).

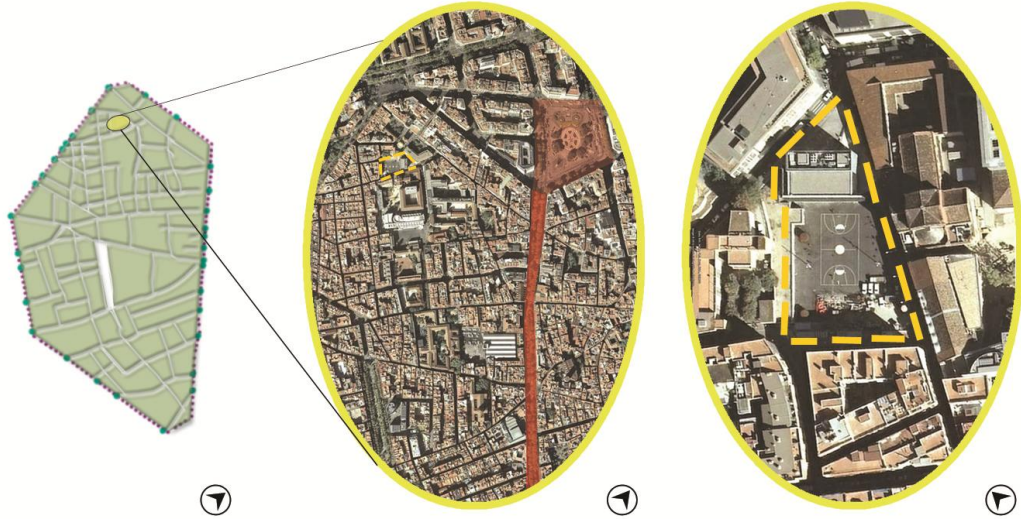
- Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi | (Biblioteca-Mediateca de la Facultad de Ciencias de la Comunicacion de la Fundacion Blanquerna)

Yıl: 2008-2010

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle de Valldonzella, 23

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

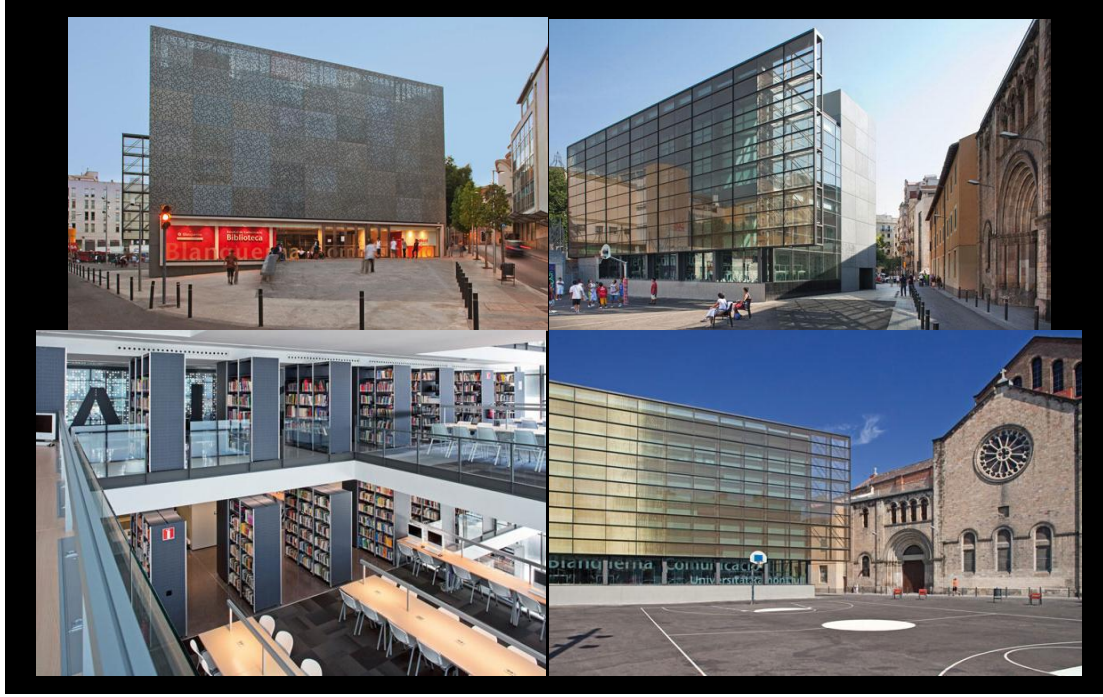
Şekil 5.32: Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi Haritası.

Kütüphane, Raval Bölgesi'nde Valldonzella ve Montalegre sokaklarının birleştiği noktada yer alan 2.365 m² yüzey alanı olan bir binadır. Birden fazla hizmeti barındırmasının yanı sıra yapı tasarımını teknolojinin tanımladığı bir tesistir. Konumu bölgenin özel durum ve özelliklerinin ve bu alandaki diğer ana tesislerin geometrilerinin analizi sonucudur.

Bina zemin altında 1.500 m²'lik bir alana oturup aslında 4 katlı bir hacmin hepsini kaplamamıştır. İç mekan meydanlara bakan cepheye paralel iki yapısal bölmede düzenlenmiştir. Kapının karşısındaki bölme dört katı da kaplar ve beşinci kat da havalandırma için ayrılmıştır.

Torres Clavé Bahçesi'ne bakan bölümde dördüncü kata kadar yükselen bütün bir alan ve bu alanın çevresinde konumlanan okuma odaları olarak planlanmıştır. Meydan cephesi iki katmanlı cam cephe olarak tasarlanmıştır. Dıştaki cam yüzey, güneşten gelen radyasyonu % 50 azaltan ve güneşin pozisyonuyla bağlantılı olarak değişken altın renkli yansımalar oluşturan pirinç ve bakırdan yapılmış metal bir kumaş içerir. İçteki yüzey ise güneş ışığını yayan ve okuma esnasında rahatsızlık verecek gölgelerden koruyucu saydam kristalden yapılmıştır.

Kitap rafları boyunca sıralanan kolonlar okuma odalarının yüzen etkisini vurgulamaktadır. İç mekanı tamamlayan Santa Magdalena Kilisesi'nin görüntüsünü çerçeveye almış güney doğu cephesi vardır (Url-23).

Şekil 5.33: Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi Fotoğrafları Kolajı,(Url-23).

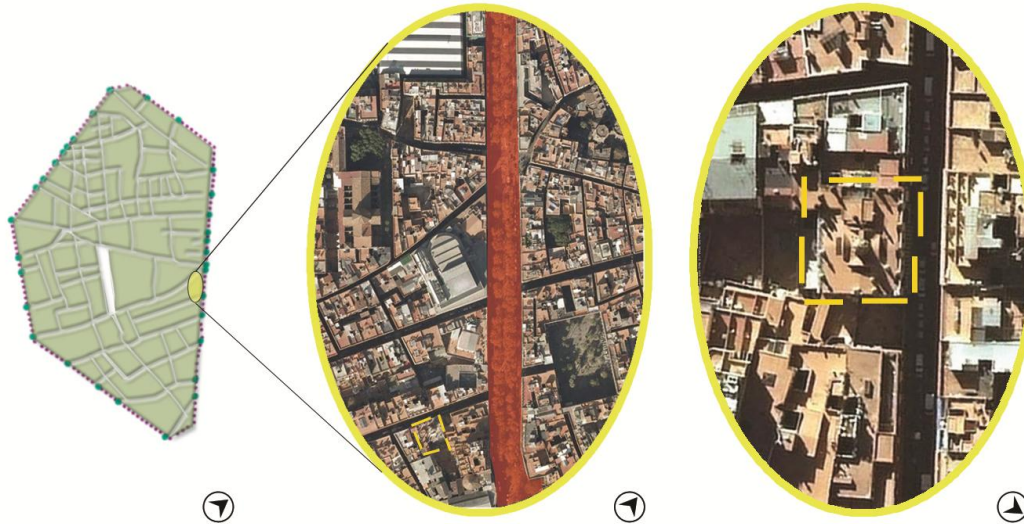
- **Güell Sarayı Müzesi | (Palau Güell)**

Yıl: 1880-1886-1888-1889,1974-1976, 1983-1997, 2004-2011

Yer: Güney Raval Bölgesi, Calle Nou de la Rambla, 3

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Dönüşüm Yöntemi: **Yeniden Canlandırma**

Şekil 5.34: Güell Sarayı Müzesi Haritası.

Barselona'nın en lüks binalarından biri olan saray, Eusebi Güell i Bacigalupi (Kont Güell, tekstilci ve Comillas Marki'sinin damadı) tarafından Antoni Gaudi i Cornet'e yaptırılmıştır. Projeye 1880 yılında başlanmış ve 1886 yılına dek sürmüştür. İnşaat 1886-1888 yılları arasında yapılmış ve binanın dekorasyonu 1889 yılına kadar sürmüştür. Saray, Gaudi'nin erken dönem ve tam olarak bitirdiği tek eseridir.

Saray o zamanlar için şehrin merkezi olan Ramblas Caddesi'ne yakın bir yerde konumlanmıştır ve Güell Ailesi'nin konutu olarak hizmet vermiştir. 1945 yılında Barselona İl Meclisi'ne satılana kadar Güell Kontu'nun kızı Mercé Güell burada yaşamıştır. Bu kurum sarayı sanat müzesi olarak düzenlenmiştir. Saray, 1986 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası ilan edilmiştir. 1974-1976 ve 1983-1997 yıllarında olmak üzere iki kere restore edilmiştir. 2004'de yapısal problemlere yol açan çatlamış taş işlerinin onarılması, acil çıkışların yerleştirilmesi, iklimlendirme sisteminin kurulması ve aydınlatmanın geliştirilmesi için ziyaretçilerine kapısını kapatan saray, 7 yıl ve 9 milyon €'dan sonra tekrar hizmete girmiştir (Url-23; Url-24).

Şekil 5.35: Güell Sarayı Müzesi Fotoğrafları Kolajı, (Url-25).

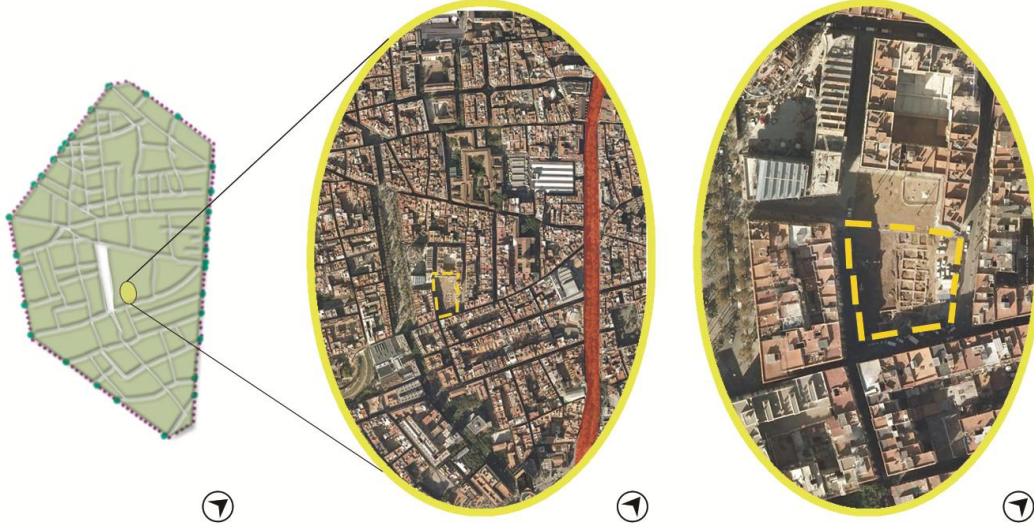
- **Katalonya Film Arşivi | (Filmoteca de Catalunya)**

Yıl: 2004.Sonbahar: Davetli Yarışma, 2005: Uygulama Projesi, 2007-2011

Yer: Güney Raval Bölgesi, Plaza Salvador Segui,1

Hizmet: Kültür ve Sanat Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

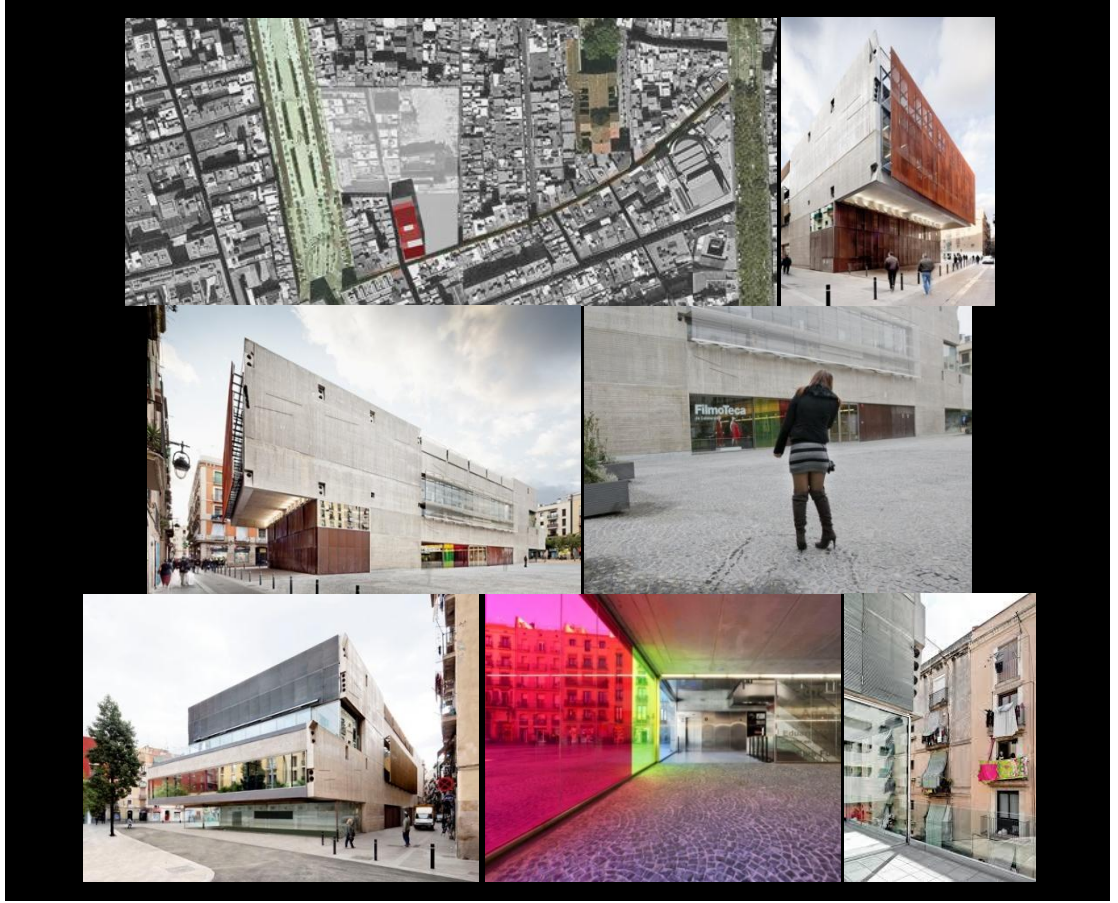

Şekil 5.36: Katalonya Film Arşivi Haritası.

BarselonaŞehir Konseyi, Katalonya Film Arşivi'nin Barcelo Otelı yakınına transferini planlanmıştır. Konumu Salvador Segui Meydanı'nın bulunduğu 5.000 m²'lik bir alan olmuştur.

Katalonya Film Arşiviprojesi için 6 milyon €'luk bir yatırımdan söz edilmektedir. Bu yatırım, Raval Bölgesi'nin hayat kadınları, evsizler, alkolikler gibi marjinal sakinlerini temizlemek için yapılmıştır. Bölgedeki çeşitli diğer kültürel tesisler gibi Kuzey Raval Bölgesi'nde yer alan ve inşaatı daha önceden tamamlanmış olan Macba Müzeside benzer bir stratejiye sahiptir.

Bu tarihi bölgedeki binaların sıvaları dökülmüş ve bu sıvaların altından binaların orijinal yapı elemanları gözükmemektedir. Böyle bir çevrede Katalonya Film Arşivikendini yalın bir tasarımla ifade etmektedir. Bunu binada hiçbir kaplama ya da döşeme kullanılmamasıyla ortaya koymaktadır. Cephelerde çıplak beton olarak bırakılan kiriş, kolon ve duvarlar, komşu binaların harap görüntüsüne uyum sağlayarak bu ailenin bir ferdi olduğunu kanıtlamaktadır.

Şekil 5.37: Katalonya Film Arşivi Fotoğrafları Kolajı, (URL-26).

- **Salvador Segui Meydanı | (Plaza Salvador Segui)**

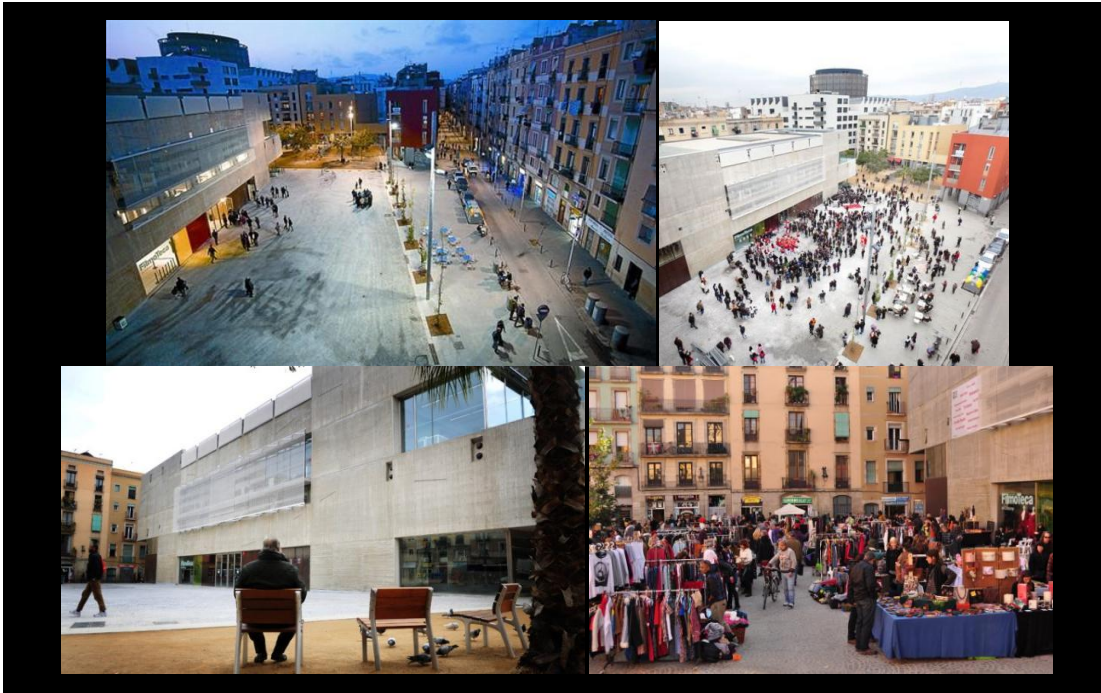
Yıl: 22/11/2010 - 25/01/2012

Yer: Güney Raval Bölgesi, Plaza Salvador Segui,1

Hizmet: Açık Kamusal Alan

Dönüşüm Yöntemi: **Kentsel Temizleme**

Salvador Segui Meydanı'nın kentleşme çalışmaları 2012 yılının Ocak ayında tamamlanmıştır. Bu meydan hem yeni inşa edilen Katalonya Film Arşivi Binası için uygun bir giriş ve yakın çevreye kazandırılan bir kamusal alan olarak düşünülmüştür. Meydanın Portekiz kireçtaşı yer döşemesi, iki yeni aydınlatma direği, bitişik Robador Sokağı kaldırımının genişletilmesi, Sant Pau Sokağı'nın meydanla buluştuğu alanın düzenlenmesi projenin ana hatlarını oluşturur. Proje aynı zamanda Espalter Sokağı'nın yenilenmesine ve pnömatrik çöp toplama sisteminin kurulmasına sebebiyet vermiştir (Url-27).

Şekil 5.38: Salvador Segui Meydanı Fotoğrafları Kolajı, (Url-27).

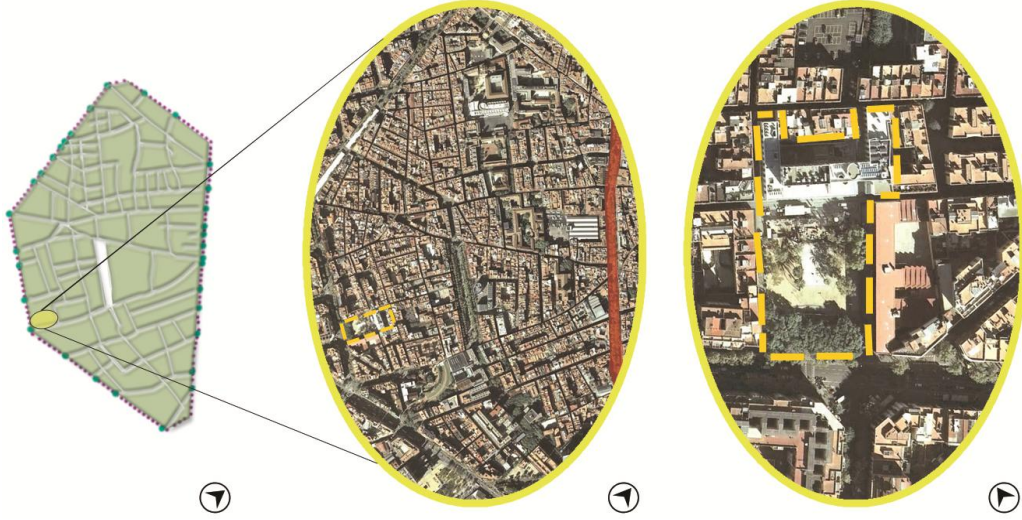
- **Josep Trueta Huzurevi-Folch ve Torres Merkezi | (Residencia de Ancianos Josep Trueta y Centro de Barrio del Raval)**

Yıl: 2005, 2007.09.15-2011.02.28

Yer: Güney Raval Bölgesi, Calle Reina Amàlia, 31-33, Calle Lleialtat, 7

Hizmet: Konut Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

Şekil 5.39: Josep Trueta Huzurevi - Folch ve Torres Merkezi Haritası.

Folch y Torres Meydanı'nda bulunan bina, Bru Lacomba Setoain Ofisi tarafından tasarlanıp inşa edilmiştir. Bina, Josep Trueta Huzurevi, Foch ve Torres Merkezi'ni barındırmaktadır. Betarq Mimarlık proje yönetimi, kalite-kontrol ve sağlık-güvenlik koordinasyonu için işbirlikleri yapmıştır.

Barselona Kent Konseyi Başkanı Xavier Trias, Ciutat Vella Bölgesi'nde Raval Bölgesi'nde 65 yaşının üstündeki yaşlılar için hizmet verecek 96 evi hizmete sunmuştur. Evler 40 ila 56 m² büyüklüğündedir ve ayrıca Josep Trueta Huzurevi ve Folch ve Torres Merkezi ile kompleks bütünü oluşturmuştur. Ayrıca, bina 85 park alanı ve 11546 m² yüzölçümüne sahiptir (Url-28).

İki yeni sosyal tesis Raval Bölgesi'ndeki sosyal merkez ve hizmet ağına semt sakinleri için sunulmuştur. Josep Trueta Huzur Evi, Calle Sant Pacià Sokağı 9 numaradan bu yeni binaya taşınmıştır. Bina, Folch ve Torres Meydanı'nda hakim büyük beyaz cephe ile görsel olarak göze çarpıyor.

Proje toplam 5 yeni binayı içermektedir. Bu 127dairenin 96'sı yaşlılara huzur evi niteliğinde hizmet vermek için; kalan 31'i ise toplu konut olmak üzere planlanmıştır. Folch ve Torres Merkezi ise, özellikle semtteki gençlere yönelik çeşitli etkinlikleri barındıracak yeni bir bina olarak tasarlanmıştır. Binanın peyzaj tasarımı da Sant Pacià Sokağı kullanıcıları için de konfor, erişilebilirlik ve kullanım olasılığını iyileştirerek daha fazla alandan faydalanmalarını sağlamaktadır.

Huzurevi binasının giriş katında 3 geniş hacim vardır; giriş ve dinlenme alanı, bar, sergi alanı ve çok amaçlı oda. Birinci katta ise 6 oda daha vardır; iki kurs odası, iki çalıştay odası, bilgisayar odası ve çok amaçlı oda. Bunlar geniş bir iç avlu çevresinde sıralanmışlardır ve terasa da erişimleri vardır.

Zemin kattaki sosyal merkezde ise büyük birçok amaçlı salon, iki multimedya odası ve iki iletişim odası yer almaktadır. Bu merkez dışlanma riski altında veya aile durumları çatışma içinde olan gençlerin sosyal ilişkilerini geliştirmek üzere düzenlenecek organizasyonlar için tasarlanmıştır. Ara kattaki iki çalıştay odası ve birçok ofis odasında gönüllü çalışanlar kişiselleştirilmiş tedavi sunabilirler.

Binanın açılışı huzurevi sakinlerinin düzenledikleri dans gösterileri, küçük konserler gibi çeşitli performanslar ile kutlanmıştır. Ayrıca atölyelerde düzenlenen çalıştaylara katılan insanların resim, seramik, nakış ve dantel gibi eserleri sergilenmiştir.

İki yeni tesislerinin yeterliliği Ciutat Vella Tanıtım ve Teşvik Derneği tarafından yönetilmektedir ve İstihdam ve Yerel Sürdürülebilirlik için Devlet Fonu aracılığıyla finanse edilmektedir (Url-29).

Şekil 5.40: Josep Trueta Huzurevi - Folch ve Torres Merkezi Fotoğrafları Kolajı, (Url-30).

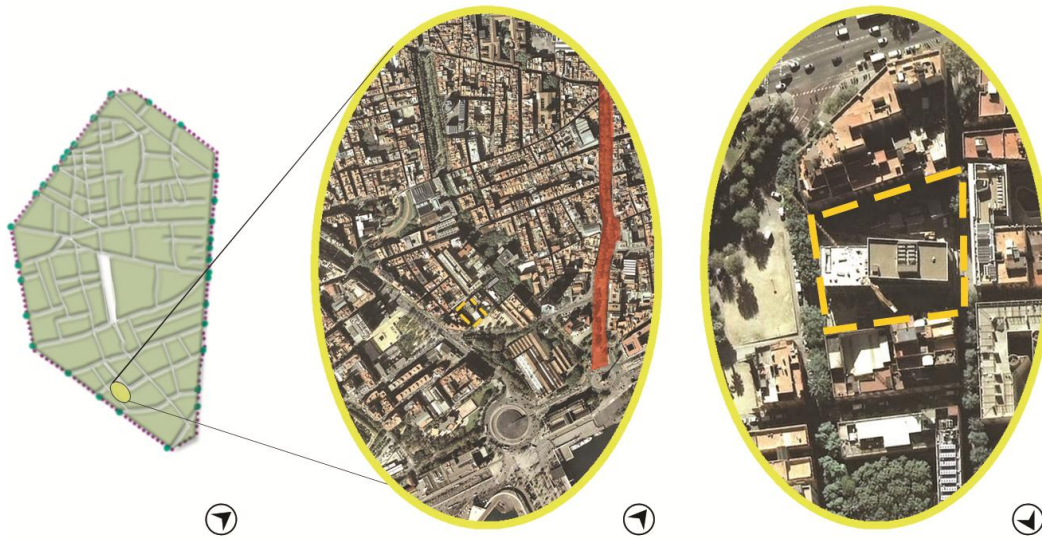
- **Tesorería Sosyal Güvenlik Merkez Binası | (Tesoreria General de la Seguridad Social)**

Yıl: 2006: Yarışmada 1.'lik Ödülü, 2007-2008: Proje Tasarımı, 2009.06.01-2011.04.30

Yer: Güney Raval Bölgesi, Calle de Arc Del Teatre, 58

Hizmet: Sosyal Hizmet ve Kamu Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme+ Kentsel Temizleme

Şekil 5.41: Tesorería Sosyal Güvenlik Merkez Binası Haritası.

Proje, Aralık 2006'da Ciutat Vella Tanıtım ve Teşvik Derneği ve Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından düzenlenen yarışmada ödüle layık görülmüştür. Tesisin yapım amacı farklı yerlerde yer alan kamu idari binalarını tek bir çatı altında birleştirerek şimdiye kadar dağınık olan usulü kolaylaştırmaktadır. Bina, iki Ulusal Sosyal Güvenlik Enstitüsü Sağlık Merkezi, iki Hazine Sosyal Güvenlik İdareleri ve üç idari birimi barındıracaktır. Bunun yanında, Güney Raval Bölgesi'nde Arch Sokak Tiyatrosu ve Om Sokağı'nın kesiştiği noktada yer alan bu yeni Sosyal Güvenlik Ofisi, tarihi kent dokusu içine modern mimariyi entegre ederek aynı zamanda tarihi semt dönüşümünde önemli bir rol oynamaktadır.

Yeni bina altı kat yüksekliğinde ve üç farklı fonksiyondaki hacimler tasarımda farklı doğrular üzerinde üst üste gelen kutular ile temsil etmektedir ancak binanın cam

cephesini korumak için tüm dış alanları çevreleyen filtresi ile binaya kendine has bir görünüm vermektedir.

Zemindeki ilk hacim binanın durduğu arsanın şeklini alıp böylelikle çevresindeki kamusal alan ile bir süreklilik sağlamaktadır. İkinci hacim hafif büküm yaparak Elm Sokağı'na yüzünü dönmüştür. Bu büküm binanın girişinin üstünde bir çıkıntı yaratarak burayı korumaya almıştır. Son olarak üçüncü hacim diğer ikisinin ortasına yönelmektedir.

Bina, mimar Casamor ve Baena tarafından tasarlanıp FCC inşaat tarafından uygulanıp ve performans yönetimi de Cuitat Vella Tanıtım ve Teşvik Derneği tarafından yürütülen promosyon çalışmaları sorumluluğunda olmuştur.

Bu yeni binanın bodrum katı eski Carme Pazar Alanı'nda devam ettiği için binanın girişinde bir oyun alanı yaratıp Om ve Mina Sokaklarının doğal devamlılığını oluşturup burada yeni bir kamusal alana izin vermiştir ve böylece semt 1.200 m² yeşil alan kazanmıştır. Binanın cazibesi de çevreyle olan uyumunda yatmaktadır (Url-31).

Şekil 5.42: Tesorería Sosyal Güvenlik Merkez Binası Fotoğrafları Kolajı, (Url-31).

- **Gardunya Meydanı | (Plaza de Gardunya)**

Hizmet: Kamusal Alan

Dönüşüm Yöntemi: Kentsel Temizleme

- **Gardunya Konut Blokları |**

Hizmet: Konut binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme

- **La Massana Güzel Sanatlar Okulu |**

Hizmet: Eğitim Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Geliştirme

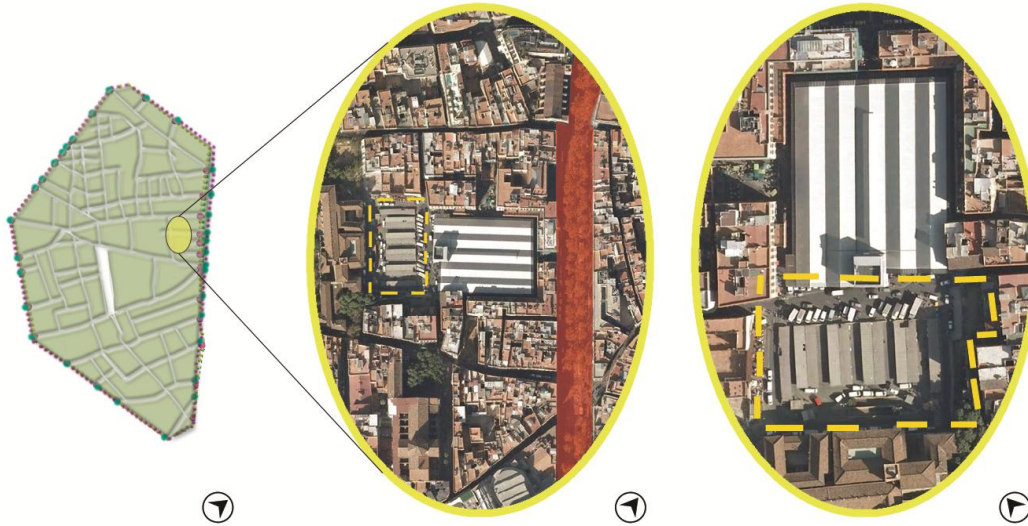
- **Boqueria Marketi Arka Cephe Renovasyonu |**

Hizmet: Sosyal Hizmet ve Kamu Binası

Dönüşüm Yöntemi: Yeniden Canlandırma

Yıl: 2006: Yarışmada 1.'lik ödülü, 2007: Konsept Proje, 2008: Tasarım Projesi, 2008-10: Uygulama Projesi, Tasarımı, 2009-(..): İnşaat

Yer: Kuzey Raval Bölgesi, Calle de Jerusalem, 18

Şekil 5.43: Gardunya Meydanı Haritası.

Proje araziye izleyerek oluşturulmuştur. Konut blokları konumlanırken çevre perspektifler göz önünde bulundurulmuş, La Rambla Sokağı, Boqueria Marketi'nin sağ ve solundaki pasajlar, Carme Caddesi'nin geçit çıkışı gibi alandaki akslarla

ilişkilendirilmiştir. Hacimler tarihi bölgede konut binalarının dilinin bir parçası olduğunu unutmadan bu algıyla yapılandırılmıştır.

Meydan, 4.500 m²; okul, 10.700 m²; konut, 6.200 m²; market, 1.000 m²'dir. İşveren, Ciutat Vella Teşvik Derneği'dir. Bütçe; meydan için (PEM) 975.341€, okul için (PEM) 10.411.000 €, konut için (PEM) 5.114.542 €, market için (PEM) 3.840.550 € olarak belirlenmiştir.

Şekil 5.44: Gardunya Meydanı Fotoğrafları Kolajı, (Url-32).

5.3 Kullanıcı Boyutu

Dönüşüm sürecinin son halkası olan kullanıcı boyutu; dönüşümün yaşandığı yerlerde, kaçınılmaz olarak en fazla değişikliği yaşayan söz konusu yerin yerel halkını temsil etmektedir. Tüm sürecin halkla buluştuğu ve sonuçlarını, başarısını ve gerçekliğini gözler önüne serenen önemli halkadır. Politik boyutta dönüşüm için hazırlanan planlarla hedef alınan kitlesel iyileştirmelere mimari platform araç olur. Kullanıcı boyutunda ise tasarlanan fikirlerin kullanıcıya ulaştığında istenilen rotasında yol alıp almadığı ortaya çıkmaktadır.

Kentsel dönüşüm sürecinin çoklu katılım modelinde halkın sürece dahil edilmesi diğer yöntemlerden en önemli farkıdır. Bu bireyler bölge ile ilgili çok daha fazla tecrübeye, ferasete ve bilgiye sahip olmanın yanı sıra kişisel becerilere ve henüz üzerinde durulmamış fikirlere de sahiptirler (Beswick, 2001).

Böylelikle mevcut sakinlerin bölgeyi terk etmesine yönelik kentsel müdahalelerin aksine kentsel dönüşümün çok katılımlı modelinde yer alan halk/ kullanıcı ile birlikte bölge sakinlerini geliştirmek, eğitmek, kültürel ve sosyal seviyelerini yükseltmek adına politika alanında sosyal stratejiler belirlenmektedir. Alınan politik kararlarla göçmenler, kadınlar, gençler ve yaşlıları kazanmak, düşük ekonomik kesimi kaldırmak ve yeni yerel kesimlerin ya da turistlerin de bölgeye entegre olmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bunun için de spor, sanat, kültür, ticaret, hizmet alanlarında yeni ya da iyileştirilmiş binalar kullanıcıya sunulmuştur. Planlanmış ve uygulanmış bu binaların kamu, özel sektör ya da sivil toplum örgütleri gibi işverenle mimarlar tarafından nasıl tasarlandığı teoriyi pratiğe dönüştürme yolunda oldukça kritiktir.

Mimari Boyut bölümündeki örneklerde dağılmış lokasyonlarda çeşitli fonksiyonlara sahip dönüştürülmüş binalar incelenmiştir. Bu binaların tarihi, tasarımcı tarafından belirlenen yeni fonksiyonu, formu, açıklık-kapalılığı, kamuya açık alanları, diğer ek fonksiyonları, hizmet etmeyi amaçladığı kullanıcı kitlesi anlatılmıştır.

Kullanıcı boyutunda ise kullanımda mimarların aldığı tasarım kararları ile ortaya çıkan ya da bağlantı içinde olan etkiler karşılaştırılacaktır.

5.3.1 Kullanıcı ile anket çalışması

Raval Bölgesi Kentsel Dönüşüm sürecinin ürünü olarak mimari boyutta incelenen yeniden geliştirilmiş ya da iyileştirilmiş binaların ortaya çıkardığı etkileri belirlemek için işveren ya da mimar yerine halkın/kullanıcının değerlendirmeleri dikkate alınmalıdır. Nitekim günlük hayatta bina, fonksiyonu, çevresinde süregiden yaşantı ile muhatap olan kullanıcının kendisidir. Bu sebeple Raval Bölgesi'nin günümüz sakinleri ile bir anket çalışması yapılmıştır.

Anket çalışmasında Raval Bölgesi'nde ikamet eden 27 Raval Bölgesi sakini ile Mimari Boyut bölümünde ele alınan dönüştürülmüş binalar arasından en önemli olan 5 adet bina hakkındagörüşülmüştür. Anket çalışması, pazar araştırması üzerinde profesyonel olarak çalışan Hande Ataman tarafından sistemleştirilmiştir. Gruplama, :

1. Cinsiyet,
2. Yaş,
3. Uyruk
4. Sosyal-ekonomik durum olarak 4'e ayrılmıştır.

Bölgenin dönüşümden sonra oluşmuş çeşitli nüfus gruplarını barındıran homojen yapısını simgeleyen nitelikte farklı kullanıcı tiplerine eşit şekilde yer verilmiştir. Cinsiyet; kadın-erkek arasındaki sosyal gelişimi karşılaştırmak, yaş; bölgenin eski halini tanıyan orta-ileri yaş ya da bölgeye dönüşümle gelmiş genç kesim arasındaki farkı görmek; uyruk, bölgede eskiden yaşayan Katalan halk, iş gücü için bölgeye yerleşmiş göçmenler ya da dönüşümden sonra ilgisini çekmiş yabancı uyruklu nüfus topluluklarını değerlendirmek için sosyal-ekonomik durum; değişen ekonomik gücü algılamak için bölümlere ayrılmıştır. Anket yapılan 27 kullanıcıya Şekil 5.45'deki gibi bu bölümleri eşit tamamlayacak şekilde seçilmiştir.

Gruplar																														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27				
Grup 1: CNS-Cinsiyet																														
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
Erkek													Kadın																	
Grup 2 : YAŞ- Yaş																														
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
15									31									45					45				50+			
Grup 3 : UYR-Uyruk																														
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
Yerli (İspanya)									Avrupa									3. Dünya Ülkesi												
Grup 4 : SED-Sosyo-ekonomik Durum																														
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
D									O									Y												

CNS	Cinsiyet	Bayan	X
		Bay	Y

YAŞ	Yaş	15-30	1
		31-45	2
		46-60+	3

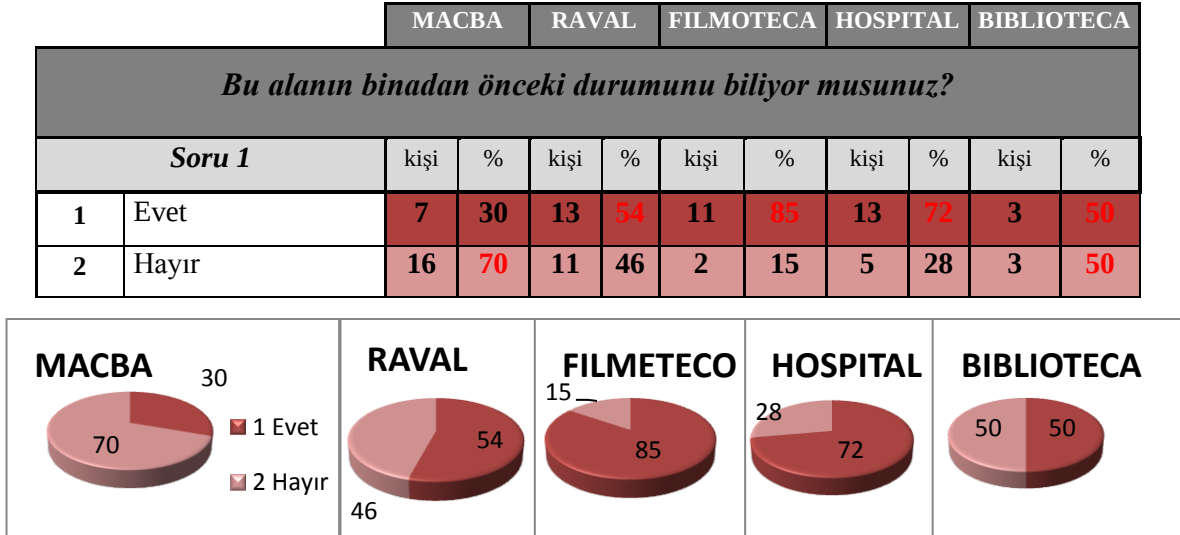
UYR	Uyruk	3DU	3DU
		AB	AB
		ISP	ISP

SED	Sosyo- Eko Durum	DUSUK	1
		ORTA	2
		YUKSEK	3

Şekil 5.45: Anket çalışması yapılan kullanıcı tiplerinin gruplara göre dağılımı ve kategoriler için kullanılan kodlar.

Kullanıcılar hakkında detaylı bilgi ‘Ek A’ Bölümü’nde detaylı şekilde yer almaktadır. Kişilere 7 adet soru yöneltilmiş, verilen cevapların toplamının oranları aşağıdaki şekillerde her soru için ayrı numaralandırılmıştır. Yine ‘Ek B’ Bölümü’nde 27 kullanıcının 5 bina hakkındaki 7 soruya verdikleri cevaplar detaylı olarak tablolarda yer almaktadır. Ayrıca, her kullanıcının binalar hakkındaki güvenlik hissi, kullanım alışkanlıkları ya da zorlukları, gözlemledikleri değişim gibi konularda yorumları da ‘EK C’ Bölümü’nde tablolar halinde sıralanmıştır.

Her soru için hesaplanan yüzdeler; her binanın kullanıcı tarafından kazanmış olduğu eski-yeni farkındalığını, bina ve çevresini kullanım nedenleri ve sıklığını, verdiği güvenlik hissini sınıflandırabilmemizi sağlayacak derecelere işaret etmektedir. Oluşturulan pasta grafik tabloları ise bu derece farklılığını kolayca görmemizi sağlayarak üstün olan yüzdeyi ve temsil ettiği cevabı gözler önüne sermektedir.

Şekil 5.46: Anketteki Soru 1 için cevap oranları.

Ankette kullanıcılara ilk soruda, seçilmiş örnek binalar hakkında kullanıcının eski-yeni farkındalığını tespit etmek için “Bu alanın yeni yapılan binadan önceki durumunu biliyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Şekil 5.46’de cevaplara göre hesaplanan yüzdelerde görüldüğü gibi Raval Meydan Yolu %54, Katalonya Film Arşivi %85, Eski Santa Creu Hastanesi %72, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi %50 oranında “evet” olarak cevaplandırılmıştır. Sadece Macma Müzesi hakkında %70 olarak “hayır” cevabı alınmıştır.

Bulgular, eski ve yeni bölge sakinlerinin bölgenin eski halini de iyi tanıdığına, bölgenin farklı alanlarına dahi hakim olduklarına, kentsel dönüşüm ile gerçekleşen değişimlerin farkında olduklarına ve dönüşüm sürecini izlediklerine işaret etmektedir ki bu da bilinçli bir süreç olması, kullanıcıların eski-yeni halleriyle dönüşümün getirdiği artı ya da eksi olguları kıyaslama yapabilmesi adına olumlu bir sonuçtur.

Raval Meydan Yolu: Yolda 1997'ye kadar konut blokları yer alıyordu. Bu halisakinler tarafından çok net hatırlanmasa bile basında çıkan haberler ve önce-sonra imajları sayesinde çok konuşulmuştur çünkü bölgede yapılan en büyük ölçekteki kentsel temizleme örneğidir. Böylelikle eski imajı hatırdan daha taze kalmıştır. Bu da nitekim halkı bilgilendirme, halkta dönüşüm sürecine dair farkındalık yaratma adına yapılan duyuruların, çalışmaların olumlu yanıdır.

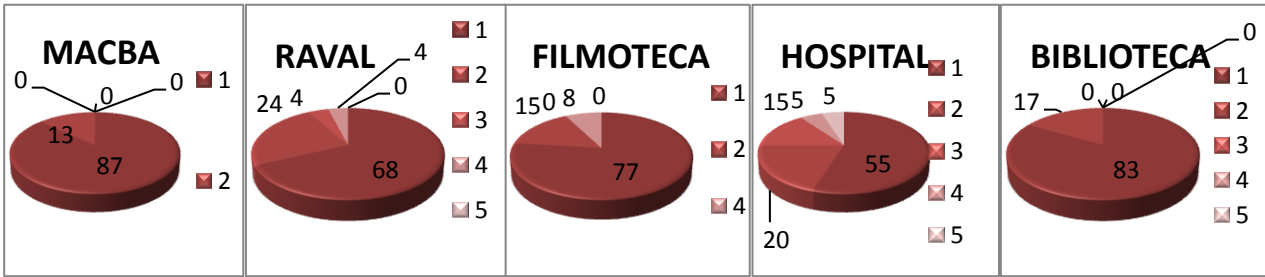
Katalonya Film Arşivi: Bölgenin kadın ticareti yapılan, suç oranının ve uyuşturucu madde kullanımının en yüksek olduğu noktalarından birinde yapıldığı için farkındalığı, yeni projenin yarattığı merak ve beklentiler yükseltmiştir. Tabi çok yakın bir tarihte yapılması da eski halinin %85 oranında bilinmesine etken olmuştur.

Eski Santa Creu Hastanesi: Bölgedeki en tarihi binalardan biridir, yapımı 1401-1414 yılına dayanmaktadır. Kullanıcılar binanın kütüphane, sanat okulu gibi yeni fonksiyonlarını kullanırken tarihte 1926'ya kadar hastane olarak kullanılan önemli bir bina olduğunun bilinci vardır. Bu sebeple yüzdesi 72'dir.

Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi: Bölgenin çok gidilmediği bir alanda olmasına rağmen yine de eski durumu %50 oranında bilinmektedir.

Macba Müzesi: 1986-1995 yılları arasında gerçekleşmiş ilk dönüşüm (yeniden geliştirme) hareketlerinden birisidir. Tüm Raval Bölgesi'ne dair en ikonik proje olmasına rağmen parselin eski hali bilinmemektedir.

		MACBA	RAVAL	FILMOTECA	HOSPITAL	BIBLIOTECA					
Geçmiş durumunu biliyorsanız, alanı hangi işlevlerle kullanıyordunuz?											
Soru 2		kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%
1	Kullanmıyordum	20	87	17	68	10	77	11	55	5	83
2	Yolumun üstü olduğu için geçiyordum	3	13	6	24	2	15	4	20	1	17
3	Binanın işlevini kullanıyordum			1	4			3	15		
4	Bina çevresindeki faaliyetleri kullanıyordum (kafe, restoran, dükkan, vb.)			1	4	1	8	1	5		
5	Kamusal alanını kullanıyordum							1	5		

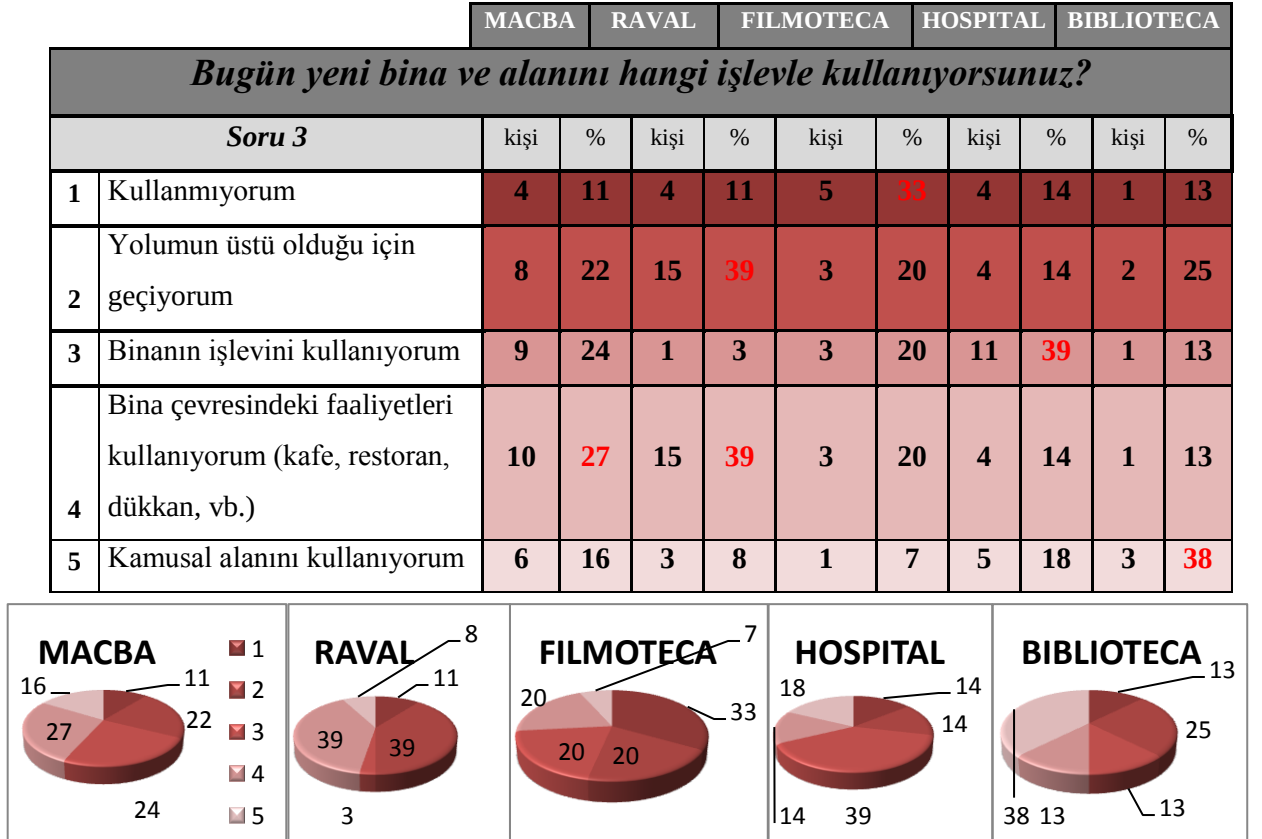

Şekil 5.47: Anketteki Soru 2 için cevap oranları.

Şekil 5.47’de görüldüğü gibi kullanıcılara ikinci soru olarak, “Geçmiş durumunu biliyorsanız, alanı hangi işlevlerle kullanıyordunuz?” sorusu ise Macma Müzesi için %87, Raval Meydan Yolu için %68, Katalonya Film Arşivi için %77, Eski Santa Creu Hastanesi için %55, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi için %83 oranında “Kullanmıyordum” olarak cevaplandırılmıştır. Bu bulgu, aslında dönüşümden önceki mevcut binaların kamu yararına hizmet etmediklerini göstermektedir. Eskiden genellikle konutların yer aldığı bu alanları bölge sakinleri tanıyor olsa da kullanılmamıştır.

Kullanma şeklindeki ikinci yüksek oran ise “Yolumun üstü olduğu için geçiyordum” seçeneğidir ki “Kullanmıyordum” seçeneği ile aralarındaki yüzde farkı oldukça fazladır. Macma Müzesi %13, Raval Meydan Yolu %24, Katalonya Film Arşivi %15, Eski Santa Creu Hastanesi %20, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi %17 oranında sadece geçiş amaçlı kullanılmıştır.

Böylelikle analiz edilen binaların dönüşüm geçirmeden önceki hallerinde kullanıcı tarafından çok tercih edilmediği sonucuna varılabilir.

Şekil 5.48: Anketteki Soru 3 için cevap oranları.

Anket, üçüncü olarak ikinci sorunun dönüşümün sonrası ile karşılaştırma amaçlı “Bugün yeni bina ve alanını hangi işlevle kullanıyorsunuz?” sorusunu sorar.

Şekil 5.48’de görüldüğü gibi Macma Müzesi için %87, Raval Meydan Yolu için %68, Katalonya Film Arşivi için %77, Eski Santa Creu Hastanesi için %55, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi için %83 oranında “Kullanmıyordum” olarak cevaplandırılmıştır.

Macba Müzesi: %27 ile en yüksek oranda “Bina çevresindeki faaliyetleri kullanıyorum” cevabı verilmiştir. Nitekim projenin gerçekleşmesinden sonra patlamış mısır gibi çevre sokaklarda hızla yeni açılan kafe, restoran, alışveriş, müzik ya da spor dükkanları belirmiştir. Takibinde %24 ile “Binanın işlevini kullanıyorum” cevabı yer almaktadır. Binanın çağdaş sanat üzerine yaptığı sergiler yerli yabancı birçok ziyaretçi çekmektedir. %22’sinin yolu buradan geçmektedir. %16’sı ise binanın önündeki büyük meydanı sosyal platform olarak kullanmaktadır.

Tasarımda müze olan yapı kısmından ziyade ön meydanı vurgulanmaktadır. Bu meydan, birçok sosyal aktivitenin farklı sosyal kesimlerle birlikte yer alabileceği bir platform olarak kurgulanmıştır. Nitekim şehirde gerçekleşen birçok festivalin bir ayağı bu meydanda düzenlenmektedir. Meydan, gündüz gece kullanıcı tarafından boş bırakılmamaktadır.

Macba Müzesi hakkında şaşırtıcı bir sonuç olarak hep olumlu olarak düşünülen bu meydan hakkında anketlerde olumsuz yönüne daha çok işaret edilmiştir. Kullanıcılar özellikle kaykay sporu yapan gençlerden rahatsızlık duymaktadır. İkincil olarak bölgede gezen evsiz ya da hırsızlar sebebiyle de bu platformdan yararlanabilme imkanı sınırlanmış ve kullanıcıların kullanmaya çekindikleri bir meydan haline gelmiştir. Sonuçta ilginç bir veri olarak beklenenin tersine kamusal alanın kullanımı sıkılarında %16 ile düşük bir yüzde ortaya çıkmıştır.

Raval Meydan Yolu: Raval Meydanı gibi kentsel dönüşüm gerçekleşen tüm Raval Bölgesi’nde dönüşüm sayesinde farklı kesimlerin bir araya gelmesi söz konusudur. Bu oluşum kentsel dönüşümün diğer yöntemlere kıyasla özgün ve olumlu özelliklerinden biri olmuştur. Bölgenin mevcut sakinlerini de dikkate alan ve geliştirmeye çalışan ama aynı zamanda daha yüksek seviyeli kesimleri de kendine çekmeye başlayan platformda gerçekleşen kesişmelerin çözülmesi her ne kadar zor olsa da toplum için en faydalısıdır.

Raval Yolu'nda dönüşüme rağmen henüz daha iyileşmemiş olan çevredeki rahatsızlıkların halen devam ettiğini gösteren sorunlar mevcuttur. Yol boyunca yer alan banklarda evsizler, alkol bağımlısı insanlar, göçmenler, yaşlı ve yoksul insanlar gün boyu orada vakit geçirmektedirler. Bu da daha üst seviyedeki bölge sakinlerini ya da yeni gelen sakinleri rahatsız etmekte ve korkutmaktadır. Bu sebeple yolun daha kapalı bir alan gibi hissedilen iç kısmı kullanılacaksa yüksek oranda sadece teğet geçme şeklinde kullanılmaktadır. Bu sebeple “Kamusal alanını kullanıyorum” ya da “İşlevini kullanıyorum” şıkları çok daha az seçilmiştir. Ancak olumlu olan oluşum ise şudur: Meydanda bu banklarda ya da yerde oturup “rahatsız edici kesim” olarak tanımlanan insanlarla vakit geçiren genç kullanıcı kesim de bulunmaktadır. Raval Yolu için bu farklı kesimlerin birbirlerine daha yakın olabilme, birbirini tanıma ve etkileşime geçebilme fırsatının kazanılması süreçteki gelişim için önemlidir. Zamanla iki tarafın birbirine alışması ve dengelenmesi sağlanabilir.

%37 oranla “Yolumun üstü olduğu için geçiyorum” ve “Bina çevresindeki faaliyetleri kullanıyorum” en sık kullanım yollarıdır. Macma Müzesi gibi Raval Yolu'nun açılması çevresini iyileştirmeye teşvik etmiş ve birçok kafe, restoran ve dükkan gibi hizmet birimleri açılmıştır. Bu gibi hizmetler günlük ihtiyaçların daha büyük bir bölümünü kapsadığı için kullanım oranları doğal olarak yüksek çıkmaktadır.

Katalonya Film Arşivi: İnşaata çok yakın zamanda 2012'de biten ve kullanıcıya açılan bina henüz kullanıcı tarafından benimsenememiştir. Binanın bulunduğu köşe noktanın yıllardan gelen kötü imajının silinmesi için henüz zaman gereklidir. Bu yeni tamamlanan bina, fiziksel dönüşüm yapıldıktan sonra çevresindeki sosyal-kültürel ve ekonomik değişimi yaratmasının zaman aldığını kanıtlayan bir örnek binadır.

Binanın tam da sorunsal olan noktaya konması köklü, hızlı ve kesin bir çözüm arayışının sonucudur. Ancak ankette varılan sonuç bu dönüşümün hızlı olmadığını göstermektedir. Bu noktada bulunan hayat kadınları sayısı azalsa da varlıklarını sürdürmektedir. Buna rağmen bölgede bulunan genellikle Faslı göçmenlerin telefon, elektronik ya da dönerci dükkan sahipleriyle yapılan ankette yabancı kullanıcıların daha çok alışverişe geldiğinde hemfikirlerdir.

Bina çevresinde henüz yeni kafe, barlar, restoran ya da dükkanlar belirmemiştir. Var olanlar eski ve ünlü olanlardır. Daha çok bu sayede %20 oranında “Bina çevresindeki faaliyetleri kullanıyorum” cevabı verilmiştir. Diğer %20 de “Binanın işlevini kullanıyorum” ve “Yolumun üstü olduğu için geçiyorum” cevabını vermiştir. Katalonya Film Arşivi’nde düzenlenen sinema gösterimleri, sergiler, çalıştaylar, seminerler ve kütüphane yeni farklı kullanıcıları bu noktaya çekmektedir.

Binanın yan tarafında bulunan meydan fazla kullanılmamaktadır. Bu meydana sadece çevre binalarda oturan yaşlılar ve evsizler sakince oturmaktadır. Sadece %7’lik oran sonuçlanmıştır. En fazla oranda ise %33 ile “Kullanmıyorum” diye belirtilmiştir.

Eski Santa Creu Hastanesi: Binanın içinde topladığı birçok fonksiyon, tarihinin getirdiği tanınmışlık ile kullanıcıların %39 ile en fazla oranda “Binanın işlevini kullanıyorum” cevabını vermesine neden olmuştur. Binanın ortasındaki diğer örneklerle ziyade daha korunaklı ve sakin olan iç avlusu, avluda yer alan kafeteryası ile kullanıcıyı %18 oranında “Kamusal alanını kullanıyorum” seçeneğine yöneltmiştir. “Bina çevresindeki faaliyetleri kullanıyorum”, “Yolumun üstü olduğu için geçiyorum” ve “Kullanmıyorum” cevapları %14 oranında eşittir.

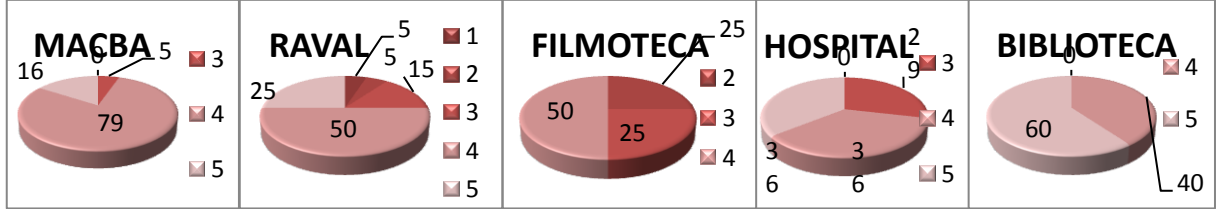
Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi: Kentsel dönüşüm projesinde bölgede yeniden geliştirme yöntemi ile dönüştürülen hemen her binada binaya bağlı yeni kamusal alanlar oluşturulmuştur. Bu da proje sorumlularının kamu yararına hizmete açılan bu kamusal alanların önemini kavramış olduklarını göstermektedir. Bina fonksiyonunun yanısıra yaratılan bu platformlarda önceki örneklerde sunulduğu gibi farklı kesimlerden sakinler sosyal, kültürel, sportif aktiviteler yapabilmekte, bir araya gelme fırsatı bulmaktadır.

Kütüphaneye sadece üniversitenin öğrencileri girebilmektedir. Buna rağmen arka alanında bulunan büyük açık spor alanı binanın kullanıcı sayısını oldukça artırmaktadır. Bu sebeple en yüksek olan %38 oranında “Kamusal alanını kullanıyorum” olarak cevap verilmiştir. Açık basket ve futbol spor alanını gündüz-gece yoğun oranda Filipinli göçmenler kullanmaktadır. Ufak bir alanın kalabalık bir göçmen kitleye evden çıkıp bir aktiviteye dahil olma fırsatını kazandırdığı için ne kadar önem kazandığını gösteren bir projedir.

Raval Bölgesi'nin çok ziyaret edilmeyen ıssız ama tehlikesiz kuzey alanında yer alan bina; yeni tamamlanan binalarından birisi olduğu için de bölge sakini tarafından çok iyi bilinmeyen ve henüz kullanılmayan bir binadır. Kullanıcının daha iyi değerlendirebilmesi için daha fazla zamana ihtiyacı vardır.

“Binanın işlevini kullanıyorum”, “Yolumun üstü olduğu için geçiyorum” ve “Kullanmıyorum” cevapları %13 oranında eşittir.

		MACBA		RAVAL		FILMOTECA		HOSPITAL		BIBLIOTECA	
Binanın eski ve yeni durumunu ve işlevini kıyaslayınca, kullanım sıklığınız nasıl değişti?											
Soru 4		kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%
1	Azaldı			1	5						
2	Az azaldı			1	5	2	25				
3	Değişmedi	1	5	3	15	2	25	4	29		
4	Arttı	15	79	10	50	4	50	5	36	2	40
5	Çok arttı	3	16	5	25			5	36	3	60

Şekil 5.49: Anketteki Soru 4 için cevap oranları.

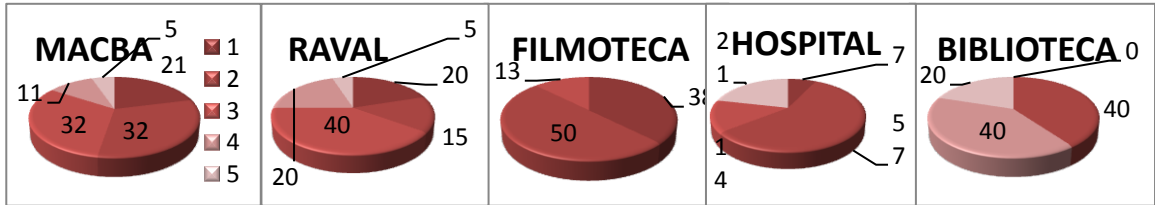
Ankette dördüncü olarak “Binanın eski ve yeni durumunu ve işlevini kıyaslayınca kullanım sıklığınız nasıl değişti?” sorusu sorulmuştur. Bu soruyla kentsel dönüşümle yeniden geliştirilen ya da iyileştirilen binaların hem fiziksel duruşu, hem yeni fonksiyonları ve verdiği hizmetler, hem de çevre sokaklarda yarattığı gelişimle yeni açılan dükkanlar sayesinde kullanımın ne kadar arttığını algılamak kolaylaşmaktadır. Bu durumda önemli olan bölge sakininin bu yeniliği algılayıp sindirmesi ve kullanım alışkanlıklarını yeniden oluşturabilmesi önem taşımaktadır.

Şekil 5.49'deki verilere baktığımızda amaçlanan şekilde kullanım oranları artış göstermektedir. Macma Müzesi için %79+16, Raval Meydan Yolu için %50+25, Katalonya Film Arşivi için %50, Eski Santa Creu Hastanesi için %36+36, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi için %40+60 oranında kullanım sıklığı artmıştır+çok artmıştır.

Anketin bu sorusu ile fark edilen bir diğer önemli nokta ise şudur: Dönüşüm projesi kapsamında karar verilen uygulamanın yeniden geliştirme, iyileştirme ya da kentsel temizlemeden hangisinin olması gerektiğine, hangi hizmeti sağlayacağına karar verilirken yakın çevresindeki fiziksel, ekonomik ve kültürel dokunun çok iyi incelenmesi gerekmektedir. Dönüşüm ile yaratılan farklılığın seviyesinin bölge sakinleri tarafından benimsenebilecek düzeyde olması kritiktir. Aksi takdirde, projesi çok iyi düşünülmüş olsa bile çevresi ile uyum sağlayabilecek bir seviyede değilse proje mevcut sakinlerce reddedilir ve amacını sağlayamaz.

Raval Meydan Yolu: Örnek olarak Raval Yolu'nda gerçekleştirilen kentsel temizleme bölgedeki bazı eski sakinler tarafından tepki toplamıştır. Her ne kadar konut sahiplerinin transferleri iyi koşullarda gerçekleştirilmiş olsa da taşınma zorunluluğu konut sahiplerini ve uzun yıllardır burada yaşayan ve mevcut sokak dokusuna alışmış olan çevre sakinlerini huzursuz etmiştir. Yolum bir odak noktasına dönüşmesi ile turistlerin ya da diğer bölgelerden gelen yerel misafirlerin akınına uğraması eski sakinlerin sahiplenme içgüdüsünü zedelemiş, kendini ait hissetmemeye başlamışlardır. Bunu takiben 2008 yılında Raval Yolu üzerinde yeni açılan lüks 'BarceloRaval Hoteli' gibi uygulamalar hem mevcut sakinler hem de yeni orta sınıf sakinler tarafından benimsenmemiştir. Otelin kullanıcıları yüksek sınıf turistler olduğu için otele taksiyle gelip taksiyle ayrılan bir kullanıcı kesimin varlığı mevcut sakinleri huzursuz etmektedir.

		MACBA		RAVAL		FILMOTECA		HOSPITAL		BIBLIOTECA	
Bina ve çevresindeki işlevleri hangi aralıkta kullanıyorsunuz?											
Soru 5		kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%
1	Ayda bir kereden az	4	21	4	20	3	38	1	7		
2	Ayda bir kere	6	32	3	15	4	50	8	57	2	40
3	Haftada bir kere	6	32	8	40	1	13	2	14		
4	Haftada birkaç kere	2	11	4	20					2	40
5	Günde bir kere	1	5	1	5			3	21	1	20

Şekil 5.50: Anketteki Soru 5 için cevap oranları.

Anketteki 5. soruda ise “Bina ve çevresindeki işlevleri hangi aralıkta kullanıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Kullanıcıların bina ve çevresini kullanma nedeni gibi kullanım süresinin de değerlendirilmesi önemlidir. Bir kentsel dönüşüm sürecinde kullanıcının binanın yeniden geliştirilmiş, iyileştirilmiş ya da canlandırılmış yeni halinin fiziksel duruşunu, yeni sosyal hizmetlerini benimsemesi, yadırgamaması ve ait hissetmesi istenmektedir. Aitlik hissi kullanıcıyı binaların yeni hizmetlerini kullanmaya teşvik etmektedir. Böylelikle kentsel dönüşüm projesi başlığı altında planlanan sosyal gelişim için platformlar hazırlanmış olur. Bu platformlarda diğer kullanıcılar ile buluşulan sürenin sık ve fazla oluşu paylaşımların artması adına olumludur.

Macba Müzesi: %32 oranında ayda bir kere ve haftada bir kere gidenler vardır.

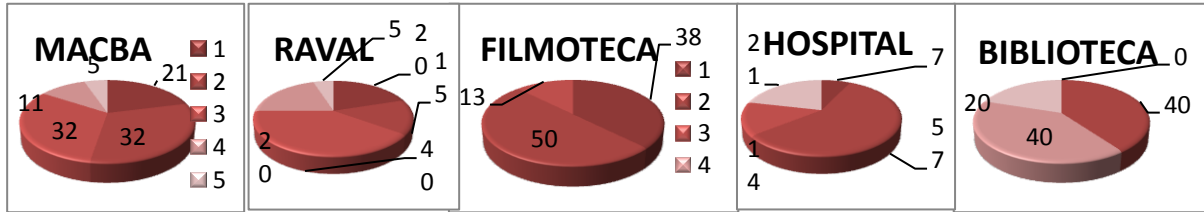
Raval Meydanı: %40 oranında haftada bir kere gidenler vardır. Haftada birkaç kere, hatta günde bir kere gibi sık kullanımlar olduğu gibi ayda bir gibi daha seyrek kullanımlar da vardır. Ancak genel bakışta kullanım oranı yüksektir.

Katalonya Film Arşivi: % 50 oranında ayda bir kere ve %38 oranında ise ayda bir kereden az gidildiği ortaya çıkan binanın kullanım sıklığı henüz yeterli düzeyde değildir.

Hospital Santa Creu: En yüksek ile %57 oranıyla ayda bir kere kullanılmaktadır. Ancak %21 ile her gün ziyaret eden kullanıcılar da mevcuttur.

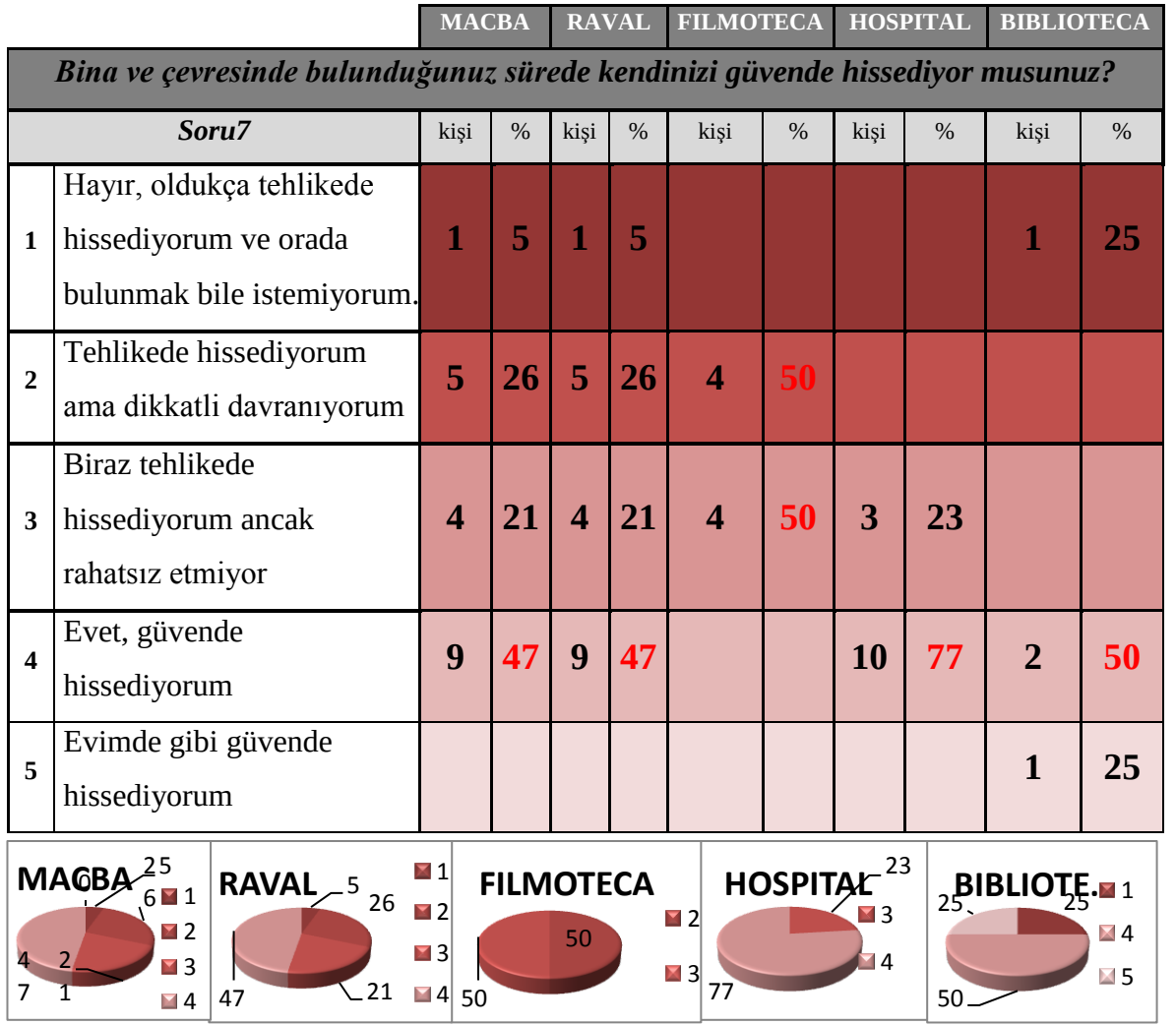
Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi: %40 oran ayda bir kere ile haftada birkaç kere kullanan kullanıcılar için eşittir. Gerisi de her gün kullandığını beyan etmiştir.

		MACBA		RAVAL		FILMOTECA		HOSPITAL		BIBLIOTECA	
<i>Bina ve çevresinde bulunduğunuzda ne kadar zaman kalıyorsunuz?</i>											
Soru 6		kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%	kişi	%
1	Sadece geçiyorum	7	33	7	30	2	25	1	7	1	7
2	5-30 dk.	2	10	4	17	1	13				
3	30-60 dk.	2	10	3	13			2	14	2	14
4	1-2 s	9	43	6	26	3	38	10	71	10	71
5	3-4 s	1	5	3	13	2	25	1	7	1	7

Şekil 5.51: Anketteki Soru 6 için cevap oranları.

Anketteki 6. Soru 5. Soru ile bağlantılıdır. Belirtildiği üzere binaların yeni fonksiyonlarının, hizmetlerinin hangi sıklıkla kullanıldığına benzer şekilde ne kadar süreli kullanıldığını değerlendirmek de önemlidir. Yüksek olan yüzdelik oranların genelde 1-2 saat kullanım sürecinde olduğu gözükmemektedir. Raval Yolu'nun kullanım süresi ile ilgili yüksek orandaki "Sadece geçiyordum" sonucu ise fonksiyonun kendisiyle doğru orantılıdır.

Şekil 5.52: Anketteki Soru 7 için cevap oranları.

Ankette son soru olarak “Bina ve çevresinde bulunduğunuz süreçte kendinizi güvende hissediyor musunuz?” diye sorulmuş ve yorumlar alınmıştır. Bu soru aslında Raval Bölgesi’nde uygulanan kentsel dönüşümün asıl amacını özetlemektedir. Planlanan fiziksel iyileştirmeler, ekonomik kalkındırmalar ve sosyal-kültürel geliştirmeler aslında bu bölgeyi çöküntü hale gelmiş, bakımsız, tehlike uyandıran durumundan kurtarma çabasıdır ve sonuç olarak öncelikli amaç insanların bölgede artık güvende hissetmesini sağlamaktır. Bunun sebebi ise diğer kentsel dönüşüm gerçekleştirilen bölgelerden farklı olarak Raval Bölgesitarihinde daha çok tehlike ve güvensizlik hissi yaratan bir bölge olarak özümsemediği içindir. Dolayısıyla güvende hissedilmesi dönüşümden istenilen en ilkel ancak en temel etki-tepkidir.

Şekil 5.52'deki güvende hissetme oranlarına baktığımızda başarılı sonuçlar elde edildiğine işaret edilmektedir. “Evet, güvende hissediyorum” + “Biraz tehlikede hissediyorum ancak rahatsız etmiyor” cevapları Macma Müzesi için %47+21, Raval Meydan Yolu için %47+21, Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi içinse %23+77 oranındadır. Bu noktalarda dönüşüm döngülerinde kendine özgü sorunlar doğmuş olsa da kullanıcıların kendini güvende hissetmesi dönüşüm sürecinin sonucunun olumlu olduğunu göstermektedir.

Macma Müzesi: %47 oranında kendini güvenli hissettiğini, %26 oranında tehlikede hisseden ama dikkatli davranan, % 21 oranında biraz tehlike hisseden ama önemsenmeyen kullanıcı tipine sahiptir.

Kullanıcılara bina ve çevresinde duyduğu güven hakkında anket şıklarının yanı sıra yorumları sorulmuştur. 27 kullanıcının her bina hakkındaki yorumları Ekler de detaylı olarak yer almaktadır ancak burada özetleyici nitelikte olan yorumlara sonuca varabilmek adına yer vermekte fayda vardır:

- 1.Kullanıcı: Birçok kayak yapan insan olduğu için hoşuma gidiyor çünkü ben de buraya sürekli kayak yapmaya geliyorum.
2. Kullanıcı: Otoritelere göre bu bina çevresini tamamen değiştirdi ancak gerçekte oranın gerçek halkıyla şimdiki kullanıcısı istenilen kadar kaynaşamadı. Kaykaycılar meydanı işgal etmiş durumda, bu da burada yaşayan insanların hiç de hoşuna gitmiyor.
5. Kullanıcı: Polis buradaki rahatsız edici insanları dağıtıyor, kontrol ediyor.
6. Kullanıcı: Çok çeşitli insanlar geliyor. Gündüzleri turistler geliyor, geceleri evsizi de var, hırsız da. Tehlikeli oluyor, komşular rahatsız oluyor.
7. Kullanıcı: İki-üç farklı grubun gelmesi burada farklı bir ambiyans yaratıyor.
8. Kullanıcı: Meydanda daha çok kaykaycılar var; bu sebeple orada çok bulunmuyorum ama onların orada olması da hoşuma gidiyor. Bu kaykaycıların şehirde bir yere ihtiyaçları var ve burası da onları mutlu ediyorsa sorun yok.
10. Kullanıcı: Bina ile yaratılmak istenen değişim gerçekleşti. Bina, meydanı ve çevresi oldukça merkezi oldu. Turistik hale geldi.

11. Kullanıcı: Beni kaykaycılar rahatsız ediyor. Hele meydanda bisikletinle isen kesin birine çarpıyorsun. Bunun dışında hırsızlar ve evsizlerin uğrak noktası, bu sebeple kendimi güvende hissetmiyorum. Buraya büyük ve çok aydınlık yaratan ışıklar koydular.

18. Kullanıcı: Orada birçok kez soyuldum.

24. Kullanıcı: Orada çok kötü insanlar var. Çalışıyorlar, esrar içiyorlar ama kaykaycılardan rahatsız olmuyorum.

26. Kullanıcı: Garip insanlar var ama bana dokunmadıkça beni rahatsız etmiyorlar. İyi hissediyorum. Meydanında dans ediyorum, çok seyrek olarak da çevredeki kafeve restoranlara gidiyorum.

Yorumlardan çıkarılan sonuç meydanın olumlu anlamda gece gündüz kalabalık ve işlek olduğudur. Gündüz turistler, çevre sakinleri de dış ziyaretçiler gibi kullanıcıları ile daha güvenli bir ortam oluşmaktadır. Olumsuz olarak gece evsizler burada uyumakta, alkol ve zararlı madde kullanıcıları meydanda vakit geçirmektedir. Hırsızlık olayları çoğalmaktadır. Böylelikle kullanıcıları rahatsız eden bir ortam doğmaktadır. Polis bölgeyi kontrol etmeye çalışmaktadır. Kaykaycılarının varlığı belirgin şekilde diğer kullanıcıların kullanımını kısıtlamaktadır.

Raval Yolu: %47 oranında kendini güvenli hissettiğini, %26 oranında tehlikede hisseden ama dikkatli davranan, % 21 oranında biraz tehlike hisseden ama önemsenmeyen kullanıcı tipine sahiptir. Kullanıcıların yorumları aşağıdaki gibidir:

3. Kullanıcı: Bu meydandaki bankalarda çevrede yaşayan yoksul halk, göçmenler, evsizler, alkolikler, hırsızlar tüm gün vakit geçirir. Bu insanlar bu bölgenin değişmeyen gerçekleri olarak sürekli orada olacaklardır. Turistlerse genelde meydandaki 'Kedi' heykeline bakmaya ya da meydandaki turistik kafe-barlara gelirler. Değişik bir birleşim oluyor. Küçük bir meydanda farklı sınırlarda çok farklı çeşitte insanlar yer alır. Nedenini bilmiyorum ama burası beni korkutmuyor; belki de oldukça aydınlık ve açık olmasıdır.

8. Kullanıcı: Açılan kafeler, barlar ve restoranlar değişim için olumlu ama Barcelo Oteli'nin katkısı bence yok. Bu bölgeye göre çok lüks kalıyor.

9. Kullanıcı: Yaratılan kamu mekanı gayet pozitif bir şey. Diğer taraftan burada yaşayanları bölge dışına itmeye çalışmak yada süper lüks oteller inşa etmek bence olumsuz.

10. Kullanıcı: Eski zamanında caddeler çok dar ve karanlıktı. Bu meydan çevresine ferahlık yaratacak bir açıklık oldu.

12. Kullanıcı: Buraya her pazar tezgahlar kuruluyor, büyük organizasyonlar konserler düzenliyorlar. Turistler merkezi La Rambla sokağından hızla geçerken bu meydanda durup vakit geçirebiliyorlar, bu önemli. Bu turistler için de bir hotel açmaları güzel bir şey.

13. Kullanıcı: Burası canlı ve ferah bir mekan. Hemen yan sokaklarının karışık ve tehlikeli sokaklar olduğu anlaşılmıyor.

14. Kullanıcı: Polis rahatsızlık vermemesi için insanları kontrol ediyor; içkileri kaldırtıyor.

19. Kullanıcı: Göçmenler kesinlikle rahatsız etmiyor, sadece hırsızlar ve hippie insanlar rahatsız ediyor. Polis insanları korkutarak rahatsız ediyor. Bu lüks otelin burada olması rahatsız ediyor.

21. Kullanıcı: Moda oldu. Şu anda orada Müslümanlar, faslılar, zenciler dolu. Katalan bir yerden eser kalmadı. İnsanlar paylaşmayı bilmiyor.

22. Kullanıcı: Burada çeşitli insanlar olmasından hoşlanıyorum. Benim şehrim hepsini kapsıyor.

26. Kullanıcı: Daha önce çok tehlikeliydi ama şimdi güvende hissediyorum çünkü polis sürekli burada.

Genel anlamda Raval Yolu'nun kamusal alan olarak açılmasını, bölgedeki yoğun ve karanlık konut dokusunun bu şekilde aralanmasını, ortak bir platformda insanların bir araya gelmesini kullanıcılar olumlu bulmaktadır. Çevresinde açılan kafeler, barlar birçok kullanıcıyı bu noktaya getirmektedir.

Olumsuz olarak Raval Yolu'nda da evsizler, alkolikler sıkça vakit geçirmektedir. Bu çevreyi rahatsız etmektedir. Bunun dışında Raval Yolu'nda açılan Barcelo Hotel hiçbir kullanıcı tarafından olumlu karşılanmamaktadır.

Katalonya Film Arşivi: %50 oranlarında “Biraz tehlikede hissediyorum ancak rahatsız etmiyor” ve “Tehlikede hissediyorum ama dikkatli davranıyorum” olarak cevap verilmiştir. Güven duygusunun en az oranda olduğu bina ve çevresidir. Ancak buna rağmen alandan kaçış söz konusu değildir. Bu binanın yapımının henüz tamamlanmış olması, alanın Raval Bölgesi’nin en sorunlu noktası olması sonuçları makul göstermektedir. İlerleyen yıllarda çevresinde yeni dönüşümlere ön ayak olacağını düşünerek oranların iyileşeceğini tahmin edebiliriz. Kullanıcıların yorumları ise şu şekildedir:

2. Kullanıcı: Buradaki kültürel hayatı canlandırdı. Çevreden sinemaya, kütüphanesine gelen insanlar oluyor, burası hareketleniyor. Ancak burada yaşayan veya dükkanı olup da çalışan göçmenler katiyen binayı kullanmıyorlar. İş olmayanlar yanında yapılan yeni parkta bütün gün vakit geçiriyorlar. Dükkanı olanlar da binaya birçok ziyaretçi ve turist geldiği için mutlu, işlerini iyi etkilemiş. Burası hayat kadınlarının tam merkez noktasıydı. Hala buradalar ama sayılarının azaldığı aşikar.

7. Kullanıcı: Eskiden burada hayat kadınları vardı. Azalmış olsalar da hala buradalar. Çünkü bina istenildiği gibi etki yaratmadı. Bina kapalı bir kutu gibi.

11. Kullanıcı: Bu gibi sosyal fonksiyonlu binalar halkı daha eğitilmiş olmaya zorlar ve bölgeyi geliştirir. Diğer yandan da burada yaşayan halkın meydanı kullanması da bir artısı.

12. Kullanıcı: Bu köşede tarihten beri suç oranı her zaman yüksekti. Çevresinde de hep dar sokaklar vardır. Şu anda biraz iyileşti ama yine de tehlikeli.

13. Kullanıcı: Sınırları olmasa da kontrollü bir alan ve görünmez sınırları var. Belki de yer döşemesi sınırları belirliyor.

14. Kullanıcı: Daha az hayat kadını ve hırsız var; daha fazla turist geliyor. Böylece bizim de satışlarımız artıyor.

19. Kullanıcı: Hayat kadınları, polis, sarhoşlar, göçmenlerin dolu olduğu suça meyilli bir bölge. Binayı hiç beğenmedim, burayı değiştirme potansiyeli çok düşük. Dışarıya çok kapalı bir bina. Asıl sorunlu olan sokağın köşesine duvarlarını örmüş, iletişimini kapamış.

Yorumlardan binanın köşe kısmında yer etmiş hayat kadınlarının sayısının, kavgaların ve hırsızlıkların azalmış olduğu anlaşılmaktadır. Çevredeki elektronik ya da döner dükkanlarının sahipleri olan göçmenler yerli yabancı daha çok ziyaretçinin geldiğini gözlemlemiştir.

Ancak yine de hızlı bir düşüş ve değişim meydana gelmemiştir. Bunun sebeplerinden biri yorumlarda bahsedildiği gibi binanın hatalı kurgulanmış tasarımının da etkisi olabilir. Diğer bir sebep ise binanın inşaatının henüz tamamlanmış olmasıdır. Dönüşüm çevreye yayıldıkça ve kullanım sıklaştıkça etki daha da olumlu hale gelecektir.

Eski Santa Creu Hastanesi: Hakkında %77+23 oranında “Evet, güvende hissediyorum” ve “Biraz tehlikede hissediyorum ancak rahatsız etmiyor” cevaplanan bina en olumlu sonucu elde etmiştir. Bu da binanın tarihinde önemli bir hastane binası olması, yapılan iyileştirmelerde karakterinin çok değiştirilmemiş olması, kütüphane, üniversite, tiyatro gibi eklenen hizmetler toplumun geniş kesimine hitap etmesi, orta avludaki kamusal alanının nitekim dışarıya daha kapalı ve sakın olması gibi etkenler bina hakkında olumlu sonuçların doğmasına ve bina ve çevresinde güvende hissedilmesine yardımcı olmaktadır. Kullanıcıların yorumları aşağıda sıralanmıştır:

3. Kullanıcı: 9-11 arası avluya gidip çalışıyorum, buradaki doğa çok hoşuma gidiyor.

5. Kullanıcı: Önceden de çok sık kullanıyordum, şimdi de. Kütüphanesini kullanıyorum ya da tiyatroya gidiyorum ama artık avlusunda vakit geçirmeyi sevmiyorum.

8. Kullanıcı: Bina içinde mesela kütüphanede oldukça güvende hissediyorum ama avlusunda güvenli hissetmiyorum çünkü evsiz insanlar oluyor ya da kötü kokan yerleri var.

11. Kullanıcı: Avlu evsiz insanlar ve sarhoşlara ev olup bir nevi yardım ediyor. Kütüphane dışarıya kitaplar çıkarıyor ki insanlar masalarda banklarda okusun ya da kumdan oyun alanları var, burada da yaşlılar geleneksel oyunumuzu oynuyorlar. Bunlar insanların kaynaşması için yapılmış şeyler.

12. Kullanıcı: Avlu içindeki kafe-barı avludaki güvenliği artırmak için açılar ve garsonun tezgahının altında polisi aramak için bir düğme vardır.

19. Kullanıcı: Dışa kapalı bir bina olduğu ve daha az insan geçtiği için daha güvenli geliyor.

Bina kompleksinin içinde yer alan hizmetler kullanıcıları memnun etmektedir. Kütüphane, tiyatro, okulun içinde oldukça güvenli hissedilmektedir. Kapalı avlusu ise rahatsızlıkların doğduğu yerdir. Yine de binanın fonksiyonlarını kullanmış tüm kullanıcılar avluya çıkınca, kafesinde oturunca ya da kütüphane dışarıya kitaplarının bırakınca rahatsız durumları bastırabilen bir kuvvet oluşuyor.

Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi:%75 oranında güvende hisseden kullanıcıların yorumları aşağıdaki gibidir:

17. Kullanıcı: Hırsızlık vardı ama şimdi daha iyi.

18. Kullanıcı: Binaya sadece üniversiteliler girebiliyor.

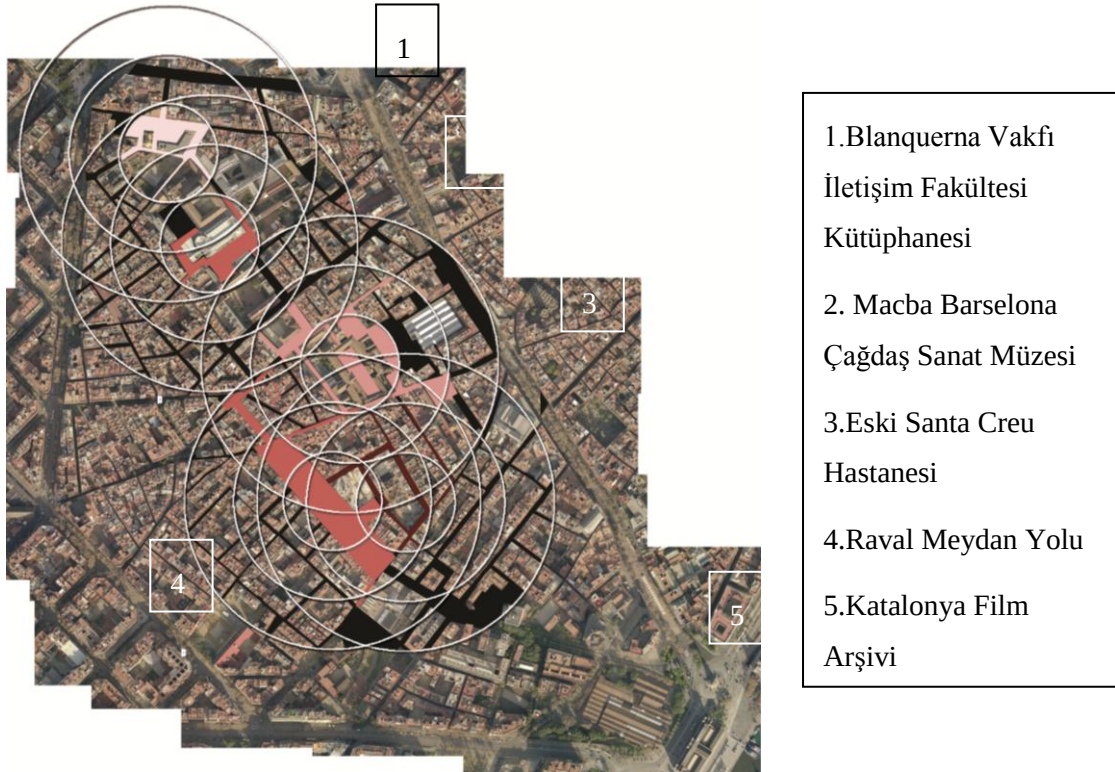
25. Kullanıcı: Hiç kimse sizi rahatsız etmeden dilediğiniz gibi sporunuzu yapıyorsunuz, arkadaşlıklar edinip maç yapıyorsunuz. Huzurlu ve sevimli bir ortam.

26. Kullanıcı: Burada uzun zamandır tanıdığım arkadaşlarım var.

Kütüphaneyi kullanan üniversitelilerin ve de arka alanda yer alan açık spor alanını kullanan Filipinli göçmenlerin ki ayrı alanda, iki farklı hizmeti kullanırken yüksek oranda güvenli hissetmeleri bina adına önemli bir başarıdır.

Diğer yandan bina sanki ön ve arka olmak üzere iki kutba ayrılmıştır. Bu sınır diğer bina örneklerinde yoktur, onlarda daha içiçe geçmiş kullanıcılar vardır. Kütüphanenin sadece üniversiteli öğrencilerin kullanımına açık olması tartışılabilir. Güvenlik için yapılmış bu sınırlama kitleler arasına sınır çekmektedir.

Aşağıdaki Şekil5.53’de anketin 7. sorusunun cevap oranlarının haritalanmış grafiği yer almaktadır. Belirtildiği gibi hakkında anketin yapıldığı 5 bina Raval Bölgesi’nin dönüşüm süreci için en önemli binalardır ve haritadaki lokasyon dağılımları ile kuzeyden bölgeden güneye Raval Bölgesi’ni hemen hemen eşit şekilde kapsamaktadır. Çemberler binanın merkezinden uzaklaşan bir kullanıcının her 1 dakikada aldığı 90 metre mesafesini göstermektedir. Analiz çemberleri 1-3-5dk.ile sınırlandırılmıştır. Haritada binalara göre güvenli hissedilen alanlar açık renk ile gösterilmiştir. Yüzde oranı düştükçe renk koyulaşmaktadır. Binalar birbirlerine max. 5 dakikalık yürüme mesafesinde olmasına rağmen yine de bina ve çevresinde yarattığı güvenlik hissi farklılık gösterebilmektedir. Ancak yine de bir noktada gerçekleştirilen bir iyileştirme paralel sokakları da olumlu şekilde hareketlendirirken ortak paydalarda buluşmak zor değildir.

Şekil 5.53: Anketteki Soru 7 için cevap oranlarının haritaya işlenmiş grafikleri.

6. BULGULAR VE DEĞERLENDİRMELER

6.1 Raval Bölgesi Dönüşüm Projesi'nin Sonuçları: Yeni Olanaklar/Sorunlar

Bu tez çalışmasında, Barselona Kenti'ndeki tarihi çekirdeği kapsayan Ciutat Vella Bölgesi ve bu alanda daha küçük bir ölçeğe odaklanıp detayları vurgulamak için Raval Bölgesi'ndeki kentsel dönüşüm projesi incelenmiştir. Bu bölge tarih boyunca marjinal kesimlerin barındığı ve en fazla oranda göçmen nüfusu olan, köhneleşmiş ve çarpıklaşmış bir karaktere sahip olmuştur. Kentsel dönüşüm projesi ile bu gibi problematik bileşenlerin hangi yollarla iyileştirilmeye gidildiği, bu amaçlardan hangilerinin gerçekleştiğini, başarısının sebeplerini, hangilerinin halk/kullanıcı tarafından benimsenmediği görülmüştür.

Aynı zamanda değişen dinamiklerin ne gibi olanaklar sunduğu veya yeni sorunlar doğurduğu ortaya çıkmıştır. Tez çalışmasında Raval Bölgesi'nin kentsel dönüşüm projesi, politik boyut, mimari boyut ve kullanıcı boyutunda incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlar;

Politik Boyut;

Dönüşüm süreç planlaması uzun dönem aralıklarına yayılması planlamanın daha detaylı olması, entegrasyonun sindirilerek işlenmesi, yeni ortakların ilgisini çekmesi ve sürece dahil edilerek yeni dinamikleri doğurması, halkın daha yakından bilinçlendirilmesi gibi avantajlar sağlamıştır.

Tez çalışmasında yerel kaynaklardan elde edilen bilgiler ile ortaya çıkan planlama tablosunun detaylı olduğu gözükmektedir. Bu da projenin aktörlerinin kentsel dönüşüm yönteminin gerekliliklerinin hakkında farkındalığının yüksek olduğunu, amaçlananların sadece fiziksel iyileştirmeler ile rant yükseltme endişesi değil, daha çok sosyal ve kültürel seviyenin yükselmesi olduğunu göstermektedir. Bu planlama göçmen, yoksul, yaşlı gibi mevcut sakinlerin sosyal-kültürel seviyelerini yükseltmeye, diğer yandan da bu seviyeye sahip olan kesimin ilgisini çekerek

bölgeye getirmeye ön ayak olacak ve sonucunda eski ve yeni sakinin entegrasyonu gerçekleşecektir diye amaçlanmıştır.

Kentsel dönüşüm projelerinde aktörler yerel yönetim öncülüğünde halk, mimar ve plancılar olmalıdır. Bu projede, Raval Bölgesi'nin dönüşüm projesi için bir Yönetim Komitesi oluşturulması ve bu komitede kamu alanında Barselona Kent Konseyi, Katalan Hükümeti, İspanyol Hükümeti'nin Kalkınma Bakanlığı ve Ticaret Odası'nın bir araya gelip projeye destek olması projenin potansiyelini güçlendirmiştir.

Katılımcıların rolleri ile birlikte finansman paydaları belli olmuştur. Finans modeli olarak bağımsız karma ekonomi şirketi kurulması ve bu modelin olumlu ve başarılı sonuçlar elde etmesi iyi bir örnek olduğunu kanıtlamıştır. 1988'de Barselona Kent Konseyi tarafından kurulan karma ekonomi kurumu olan Ciutat Vella Tanıtım Ofisi (Promoció de Ciutat Vella A.Ş.) olmuştur. Şirket yasal süresini doldurduğunda fonksiyonun vazgeçilmezliği ve hizmetlerinin başarısı nedeniyle 2001 yılında Ciutat Vella Geliştirme Şirketi (Foment Ciutat Vella A.Ş.) olarak devam etmiştir. Şirket, doğrudan veya dolaylı Barselona'nın tarihi merkezinin değişim ve canlandırma süreci ile ilgili tüm faaliyetleri kontrol etmeye devam etmektedir. Bu karma ekonomi şirket modeli diğer kentsel dönüşüm projelerine yol gösterici olabilir.

Ekonomik sürecin organizasyonunu, kontrolünü güvenilir ve bağımsız bir kurumun yapması her kent için uygulanabilir.

Uzlaşmalar için periyodik olarak anlaşmaların sağlandığı yuvarlak masa toplantıları yapıldığı belirtilmiştir. Sürece halkı temsil eden grupların katıldığı belirtilmektedir. Ancak uygulamalarda ya da kullanıcı ile yapılan anketlerde bu diyalogun yer yer yeterli kalmadığı gözlenebilmektedir. Halbuki kentsel dönüşüm yönteminin en önemli farklılığı süreçte halkın da katılımcı olarak söz sahibi olabilmesidir. Diyalog eksiklikleri dönüşüm projesinde kısmen de olsa kesimler arası kopukluklar, binaların benimsenmemesi, kullanıcının yeterli memnuniyete sahip olmaması gibi sorunlar doğurmuştur.

Mimari Boyut;

Mimari strateji önce Kuzey Raval Bölgesi yatırımlarına odaklanmak, daha sonra sınır çeperlerden başlayan müdahaleleri merkeze doğru çemberi küçülterek problematik fenomenlerin en yoğun olduğu noktaya; Rambla Meydan Yolu'na vardırırmakve

Güney Raval Bölgesi'nin en radikal ve önemli kentsel temizleme projesini merkezde gerçekleştirmek olmuştur.

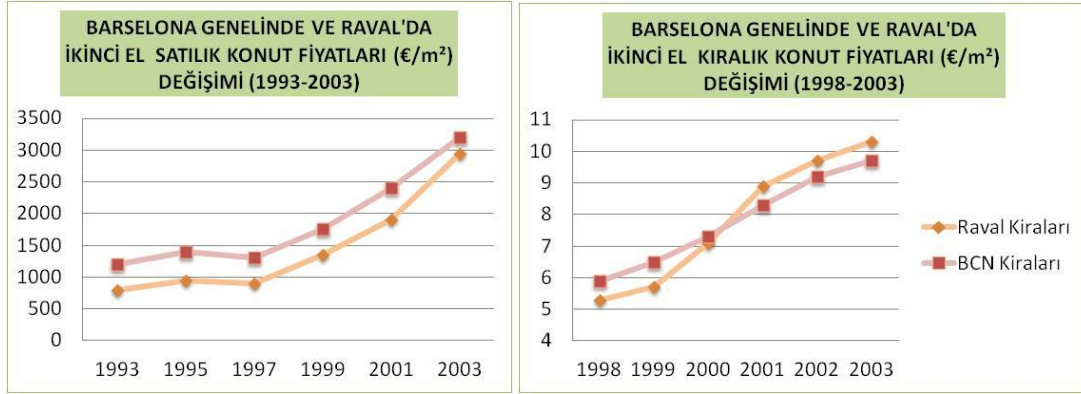
Kuzey Raval Bölgesi'nde başlayan mimari dönüşümler başarı ve popülerite elde edebilmiştir. Bölgede yapılması için seçilen projelerin genellikle sosyal, kültürel ve eğitim seviyesini geliştirecek müze, kültür merkezi, kütüphane ve üniversite gibi sosyal tesislerin olması oldukça olumludur. Türkiye dahil çoğu kentsel dönüşümde uygulanan mimari projelerin genelde sadece konut odaklı olup rant artışından gelir elde etmeyi amaçladığı ancak bunun yanında sosyal ve kültürel hayatı zenginleştirecek projeler ile desteklenmediği eleştirilmektedir. Kuzey Raval Bölgesi'nde ise bu gibi sosyal tesislerin yapılması ile artan kültürel ve sosyal seviyeye ilgi duyan yeni sakinler için sonrasında yapılan konut binaları söz konusudur. Üniversiteler 5000'e yakın eğitilmiş genci yaşamaya bölgeye çekmiştir. Böylelikle genç ve eğitilmiş bir kesim nüfusa entegre edilebilinmiştir. MACBA, CCCB gibi popüler mimarlar tarafından tasarlanan projeler turistlerin akınına sebebiyet vermiştir, böylelikle çeşitliliği artırmıştır.

Güney Raval Bölgesi'nde ise sonradan başlayan dönüşüm projeleri Kuzey Raval Bölgesi'ndeki gelişimi yakalamaya çalışmaktadır. Konut alanının daha yoğun, sıkışık ve sorunlu, altyapının bozulmuş, sakinlerinin daha içine kapanık olduğu bu bölgeye müdahalenin daha sonradan başlaması iki bölgeyi karakter olarak oldukça ayırmış ve arasında keskin sınırlar oluşturmuştur. Ancak belki de halkı sürece hazırlamak için avantajlıdır. Diğer yandan tahmin edilebilen gerçek ise tüm bölgede aynı zamanda dönüşüm uygulanması ekonomik zorlukları getirmesi, planlamaları sıkıştırabilmesidir. Güney Raval Bölgesi'nde yoğun oranda konut alanına sahiptir. Köhneleşmiş olan çok sayıda konut olduğu için konut dönüştürme projeleri bölgede fazlaca uygulanmıştır. Yaşlılar, hastalar ve engelliler için bakım evleri; öğrenciler için yurtlar açılmıştır. Yine barınma olarak turistler için birçok farklı seviyede otel, hostel, apart otel projelerinin yapılmış olması bu sebeptendir. Bu da bölgenin fonksiyon yapısını fazla değiştirmemiş, bozmamıştır. Ancak bunun yanında yine meydan, tiyatro, müze, film arşivi gibi kültürel merkezler son yıllarda ivme kazanmıştır.

Gerek kuzey gerekse güney bölgede uygulanan neredeyse her mimari projenin en önemli noktası binaya bağlı meydan, park, yol gibi açık kamusal alanın da planlanmasıdır.

Bölgenin büyük sorunlardan birisi yeterli açık kamusal alanın olmayışı olduğu hatırlanırsa bu sonuç uygulanan mimari projelerin olumlu bir yaklaşımı, sorumluluğu, önemli bir başarısıdır. Böylelikle bölgenin tarihindeki yoğun, konsantre, sıkışık, karanlık, kirli yapısının ve nüfusunun nefes alabilecek boşluklara sahip olması sağlanmıştır.

Ancak bu olumlu fiziksel iyileştirmenin doğurduğu sonuçlar belli bir kesim için olumsuz olmuştur. Raval Bölgesi'nde seyretilme için 1980-2002 yılları arasında yıkılan binalara karşılık günümüze kadar hükümet ancak yarısını inşa edebilmiştir. Böylelikle yeniden inşa edilen ev sayısı eski nüfusun hepsini geri kazanamamıştır. Bunun yanında dönüşüm süreci konut fiyatlarını artırmış, bu artışı karşılayamayan mevcut sakinler bölgeyi terke zorlanmıştır. Bu sonuç kentsel dönüşümde istenilen bir sonuç kesinlikle değildir. Şekil 6.1 artan konut fiyatlarını göstermektedir.

Şekil 6.1: Raval Bölgesi'nde kentsel dönüşüm ile artan konut fiyatları, (Subirats ve Rius, 2008).

Çalışmada incelenen dönüştürme projeleri ünlü mimarlar tarafından yapılmıştır. Rehabilitasyon projelerinin yanında yapılan bu yeniden geliştirme projeleri bölgedeki mimari kaliteyi artırma adına önemli olmuştur. Tasarımları konuşulmuş, ziyaretçi çekmiş ve kentsel ikonlar haline gelmiştir. Bu tasarımlardan bazıları projenin başarıya ulaşmasına, bazıları ise yetersiz kalmasına sebebiyet vermiştir.

KullanıcıBoyutu;

80'li yıllarda Raval Bölgesi'nde ikamet eden ya da vakit geçirmeye gelen kullanıcıların kötü şartlar altında, dejenere olmuş kültürleri ile kötü alışkanlıklarını devam ettirerek yaşadıkları bilinmektedir. Bu sebeple Raval Bölgesi bir çöküntü bölgesi haline gelmiş ve kentsel dönüşüme ihtiyaç duymuştur.

Kentsel dönüşüm bölgede kentsel mekan, ağ donanımları, konut stoku kalitesini görünür bir şekilde yükseltmiş ve bu da kullanıcının bölgeye duyduğu ilgiyi artırmıştır. Barselona'daki diğer bölgelerdeki kadar kaliteli bir yaşam alanına daha uygun kiralarla ve merkezde konumlanan bir bölgede olma avantajına sahip olacağını düşünen yeni kitle bölgeye yerleşmiştir. Bölgedeki büyük tarihi binalara ya da yıkılıp yeniden inşaat yapılabilecek alanlara eklenen tüm kültürel ve sosyal tesisler (müze, kültür merkezleri, üniversiteler gibi) ve işimkanları yeni sakin ve ziyaretçileri bölgeye taşımıştır.

Bu olumlu fiziki değişimlerin ilk olumsuz sonucu burada ikamet eden mevcut sakinlerin/kullanıcıların bir bölümünün yükselen konut fiyatlarını karşılayamadığı için bölgeden uzaklaşmaya mecbur kalması olmuştur. Bu aslında bölgenin sahip olduğu yoğun fiziksel dokunun binalar yıkılarak ferahlaması ve yoğun nüfusun seyrekleşmesi zorunluluğunun bir parçası olarak da görülebilir. Ancak hiçbir kentsel dönüşüm projesinde mevcut sakinlerin ekonomik sebeplerle bölgeden tahliye edilmesi istenmemektedir. Diğer yandan ise bölgede oturmaya devam eden mevcut halk tüm bu iyileşme ve gelişme ile birlikte kendi kültürel sosyal ve ekonomik seviyesini de yükseltebilmiştir.

Beklenmedik ve öngörülemeyen bir sonuç ise bölgeye yüksek oranda göçmenin yerleşmesi olmuştur ve bu da dönüşümün akışını önemli derecede etkilemiştir. Bu gelişme kuşkusuz sadece Raval Bölgesi'nde değil 20. yy sonlarında tüm Barselona ve İspanya'da cereyan eden bir fenomendir. Ancak tabi ki Raval Bölgesi gibi alanlar bu oluşumu daha yakından takip edebilmiştir çünkü buradaki kentsel dönüşüm yeni iş alanlarında boşluklar açmış ve kiralar henüz göçmenlerin karşılayabilecekleri kadar olduğu için tercih edilen bölgeler olmuştur. Böylelikle kaçınılmaz olarak kentsel dönüşüm süreci ve bölge, göç kavramının zorluklarını anlamak, önlemleri araştırmak ve test etmek ve en doğru yolu bulmak adına bir laboratuvar olarak görev yapmış olmuştur. Ekonomik ilerleme, daha iyi yaşam standartları, sosyal, sağlık ve eğitim imkanları için gelen göçmenler aslında kolayca kentsel dönüşüm sürecini bozabilirdi. Ancak yine tahmin edilenin dışında birkaç ana nedenden dolayı dönüşüm süreci duraklamaya uğramamıştır lakin zor kritik dönemleri atlatabilmek için daha fazla ve sürekli olan bir çabaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu ana nedenlerden birisi, çeşitliliğin içinde çeşitlilik. Bu da çok çeşitli coğrafya ve kültürlerden gelen yeni sakinlerin heterojen yapıda olması ile sağlanmıştır. Güney Amerika, Asya, Afrika ve Doğu

Avrupa gibi ya da Amerikalı ve Kuzey Avrupalı gibi kesimlerin gerek dönemsel gerekse sürekli olarak bölgede yaşamayı tercih etmesi ile ortaya çıkmıştır. Böylelikle bir kesimin diğerini empoze etmesi güçleşmiş ve yeni gelen sakinleri bu sosyal ağda birleştirecek bir referans ya da denge noktası bulmaya itmiştir. Diğer faktör ise bölgenin gerçekten çok merkezi oluşudur. Yeni sakinler, ziyaretçiler, turistler, yürüyüş yapanlar gibi her türde, yaşta ve ilgi alanına sahip insan gece ya da gündüz bir Barselonalı'nın yaşamındaki gibi bölgenin tüm sokaklarındaki yaşama entegre olmuştur çünkü bölge hem yerel halka hem de ziyaretçilere oldukça renkli kültürel, eğlence ya da alışveriş etkinlikleri sunabilmektedir. Son faktör ise bölgede yaşayan ya da çalışan sakinlerin bu süreci benimsemeleri ve herkes kadar çaba göstermeleri sebebiyledir. Özellikle bölgedeki farklı ilgi grubundaki insanlarla ilgilenen bakım hizmetlerinde çalışan dernekler ve kurumlar sorun yada çatışma çıkmaması için katkıda bulunmuşlardır.

Dönüşümün sonrasındaki günümüz kullanıcı tipinin iyileştiğini, büyük bir kısmının değiştiğini söylemek mümkündür.

Kentsel dönüşüm modellerinde süreçte önemli rolü olan kullanıcıların değerlendirmelerini öğrenebilmek amacıyla her kullanıcı tipi ile yapılan anket çalışmasının sonuçlarında dönüşüm ile ilgili olumlu yüzdeler elde edilmiştir. Kullanıcı olarak bölgedeki yeni binaların farkında olma, kullanma, kullanma süreci, sıklığı ve oradayken duyduğu güvenlik hissi oranlarının yüksek oluşu projenin başarıya doğru gittiğini göstermekte ve umut vermektedir.

Tabi ki farklı kesimlerin birbirlerinden duyduğu rahatsızlıklar da dile getirilmiştir. Bölgenin çoklu kültüre ve çeşitliliğe sahip olduğu bilinmektedir. Sosyal ve ekonomik alanlarda bunu görmek kolaydır. Keskin bir etnik ve kültürel homojenlik, yoğunluk ve gerginlik göze çarpmaktadır. Bu farklı kültürlerin bir arada var olma formu bazen olumlu bazen de gergin karşılanmaktadır. Herhangi bir kültürün üzerinde durmak sosyal ilişkilerde eşitsizliğe neden olmaktadır.

Barselona Belediye Başkanı Jordi Hereu i Boher 2005 yılında bölgedeki tüm değişimden sonra şu yorumları yapmıştır; “*Ciutat Vella'da günümüzde iç içe geçmiş yaşamsal faaliyetler büyük çeşitliliklerin günlük farklı portrelerini çiziyor ve bu yirmi yıl Barselona'nın tarihi merkezinin geçmişte uğradığı bozulmaya kıyasla artık önemli bir değişim gösteriyor. Kentsel dönüşüm, bölgenin sosyal ve ekonomik*

durumunun yeniden canlandırılması için bir araç olmuştur. Ancak bu dönüşüm sürecinin bazı beklenmedik etkiler ürettiğinin de farkındayız. Bu sebeple devam eden süreçte bu etkiler düzeltilmeli ve Ciutat Vella'daki tüm yaşayanlar ve kullanıcılarının dengeli şekilde bir araya gelmelerini sağlamak gerekir.”(Url-5).

6.2 Sonuç Yönetimi

Kentsel dönüşüm projelerinde yasal, kurumsal, örgütlenme yönlerinin yanı sıra, aynı zamanda projenin izleme ve değerlendirme, geri-bildirim süreçleri de önceden kurgulanmalıdır. Uygulama süreçlerinde, belirli aralıklarla projelerin başarılı yürütülüp/yürütülmediğine dair incelemeler yapılmakta; geri bildirimler aracılığıyla, kentsel dönüşüm strateji ve alt politikaları gözden geçirilmelidir.

Raval Bölgesi'ndeki dönüşüm sürecinin nihai sonucu hakkında birçok belirsizlik olmasına ve sürecin başında ya da gelişme sürecinde bile tahmin edilemeyecek birçok sürpriz sonuç (göç, yeni sosyal ve ekonomik dinamikler) doğurmasına rağmen,bugün, kurulan denge aslında olumludur. Dengenin bir tarafında birçok sevilen ve başarılı dönüşümler yer almaktadır. Bunlar yeni kültür ve eğitim kurumlarının oluşan kökleri, ekonomik dinamizasyon, mevcut sakinlerin yenilenmiş binalara tahliye edilmesi, artan kültürel ve sosyal seviyeleri, bölgeye entegre olan sakinlerin kazandırdıkları gibi sıralanabilir. Dengenin diğer yanında ise eleştirilen tarafları sunulabilir. Bölgede yenilenmiş binalara tahliye edilemeyen sakinler, göçe zorlanan bölgeleri terk eden halkın yerine göçmenlerin yerleşmiş olması, normalden hızlı gelişen ve kontrolsüz olan sosyal ve etnik farklılık, bölgede kötü olarak görülen, gibi örnekler verilebilir. Proje kapsamında bitmiş örnekleri (Kuzey Raval Bölgesi'nde özel sektörün yardımıyla bitmiş örnekler) bitmemiş örnekler (Güney Raval Bölgesi'nde özel sektörün dönüşüm potansiyeli ile daha çok ilgilenmesi bekleniyor) ile dengeleyebiliriz.

Bölge Barselona'nın normal bir bölgesi haline gelebilir, sosyal çeşitliliğini zamanla içinde kaybedebilir. Gelecek olasılıkları olarak belki de bölge içindeki bir sosyal kesim ağır basacak ve bölge tamamen göçmen bölgesi ya da turistler için eğlence mekanı ya da kültür ve sanat bölgesi olarak sonuçlanabilir. Bazı sonuçlar ve cevapları zaman kendisi verecektir.

7. SONUÇLAR

Kentler çeşitli coğrafyalarda, farklı tarih, din, ırk, kültür, mimari ve yaşayış biçimlerine sahip olan toplumlar tarafından geliştirilen ve değiştirilen fiziksel boyut ve sosyal ilişki bütünüdür. Toplumların yaşadığı savaşlar, ekonomik krizler, salgın hastalıklar ya da ekonomik kalkınmalar, teknolojik gelişmeler, devrimler, reformlar gibi tarih boyunca ortaya çıkan etkenlerle sürekli bir devinim halindedir. Bu sebeple her kent bir insan gibi diğerleriyle ortak bir doğaya sahiptir ancak her biri kendine özgüdür, bir diğerinin dinamiklerini tekrarlamaz ve sürekli değişir.

Kentler kendi döngüsünde evrimini doğal haliyle gerçekleştirirken diğer yandan yapılaşma, alt yapı hizmetleri, sağlık hizmetleri, çevre temizliği, planlama, dengeli bir ekonomik ve sosyal sınıflandırmada çöküntüye uğramış, değerini kaybetmiş bölgeler ortaya çıkmıştır. “Hastalıklı” olan bu sağlıklı bölgeleri toplum kendi müdahale yöntemleriyle iyileştirme çabasına girmiştir. Böylelikle henüz kent kurma, kentli olma gibi kavramlar günümüzde bile tartışılırken kentsel temizleme, yeniden canlandırma, soylulaştırma, kentsel iyileştirme, yenileme, yeniden geliştirme ve dönüştürme gibi yeni kavramlar doğmuştur.

Kente yapılan bu müdahale yöntemleri yapma yanılma geliştirme kurgusuyla zaman içinde bir sonraki yönetime doğru yeni bir şekil almış, modern dinamiklere ya da özgün kent tipolojilerine göre farklı kavramlar oluşturulmuştur. Son olarak günümüzde gelinen en gelişmiş nokta kentsel dönüşüm yöntemidir.

Kentler kendine özgü üst üste binmiş dokuları olan ve çok katmanlı ilişki ağları ile örülü yaşayan bir canlıdır. Bu metabolizma içerisinde kente yapılacak müdahalelerde tüm bu katmanlar arasındaki dengeyi bozmamak amacı ile değişimin, iyileşmenin sadece fiziksel değil sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarda da incelenmesi gerekmektedir.

Eğitime, kültüre ve sanata önem verilerek planlamada alınan kararların bölgede yapılacak müdahale adımlarıyla sosyal ve kültürel seviyeyi de yükseltmesi önem kazanmaktadır.

Öte yandan, müdahalenin sonunda bölgedeki mevcut kentlilerin çember dışına itilmesine maruz bırakmayan, aksine mevcut durumu içine alan ve geliştiren hibrit bir kent modeli oluşturmak gereklidir. Modelde, müdahale yapılacak bölgenin içinde barındırdığı toplum kesimlerini parçalayan ve ötekileştiren eylem adımları engellenmelidir. Bunun yerine farklı katmanlardaki çeşitlilik sağlayan her kesimin kentli olmaya dair sosyal hak ve özgürlüklerine saygı duyulmalıdır. Dönüşümün sonuçları mevcut sakinleri yaşadığı bölgeyi terke zorlamamalı, korumalı ve sosyal-kültürel ve ekonomik olarak geliştirmelidir. Aynı zamanda yeni kullanıcıların da ilgisini çekebilmelidir. Hibritleşmeye olanak sağlayan bu platformda paylaşma ve entegrasyon sağlanması önemlidir.

Bunun için kentsel dönüşümde kentteki tüm aktörlerin, müdahalenin her aşamasında söz sahibi olması, bakış açısını çok boyutlu genişletmeleri beklenir. Yerel yönetim, yerel halk, kente şekil veren mimarlar ve plancılar, sivil toplum kuruluşları, dernekler, toplumsal hak savunucuları ve özel sektörü içeren çok katılımlı modeller uygulanmalıdır. En önemli halka olan “Halk”, bölgede sadece kullanıcı değil, dönüşümün sürecinde katılımcı olarak rol oynamalıdır.

Bir kent planlama aracı olan kentsel dönüşümün bu kapsamlı eylem planını karşılayabilmesi için doğru analiz, organizasyon, planlama, uygulama, izleme ve yönetim becerisine sahip olunmalıdır.

Kentsel dönüşüm yönteminin gerek Türkiye gerekse diğer dünya kentlerinin her birine özgü özel modellenmesi gerekir. Nitekim her kentin tarihi, kültürü, siyasi-sosyal-ekonomik yapısı, dinamikleri, entegrasyon kabiliyeti, eylemlere cevap veriş farklılık gösterir. Hele ki halk katılımını da destekleyen bir yöntem olan kentsel dönüşümün, mevcut halkın kapasitesine, yurttaşlık bilincine ve dönüşüm projesinin yapısına uygun yöntem ve tekniklerle uygulamaya konulması beklenir. Zira halk katılımı zahmetli ve dikkat gerektiren bir süreçtir.

Batı'daki kentsel dönüşüm deneyimleri, başarılı projelerin yerel bağlamlı olduklarını göstermiştir. Batı yazınında, kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesinde ideal çözüm modelleri önerilmemektedir. Yerelin koşullarının, sorun ve ihtiyaçlarının incelenmesi, araştırılması ve ona göre çözümler önerilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Ancak kentsel dönüşüm yöntemi, günümüzde gittikçe daha çok başvurulmuş bir kent planlama yöntemi haline gelmişken yöntemi sonraki nesiller için geliştirmek ve derinliğini keşfetmek adına küresel kentsel dönüşüm örneklerini incelemek fayda sağlar. Örneklerde incelenen çözüm yolları birebir kopyalanamasa bile sürecin işleyişi, parametreleri ve dinamiklerin analizleri yeni projelere yol gösterecektir.

KAYNAKLAR

- Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.
- Altay, D., Balkanay, Ö., Büyükcivelek, A. B., Eriçok ve diğerleri** (2006). Kentsel dönüşümün temsiline ilişkin bir önerme; Bülten, Sayı: 40, Adres: http://www.academia.edu/2467689/Kentsel_Donusumun_Temsiline_Iliskin_bir_Onerme, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, 2006, 45-47.
- Atkinson, R.** (2004). Urban Regeneration, Partnerships and Community Participation: Lessons from England, *International Urban Regeneration Symposium: Workshop of Küçükçekmece District*, İstanbul, 17.
- Beswick, C.A.** (2001). *Public-private partnerships in urban regeneration: the case of London Docklands*, (yüksek lisans tezi), Calgary University, Faculty of Environmental Design, Calgary.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G. ve Stone, A. M.** (1992). *Public Space*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Çetiner, A.** (1981). Şehir yenilemenin ve korumanın prensipleri, *İstanbul Sempozyumu*, 20-21 Kasım 1981, SİSAV Yayınları, İstanbul.
- Couch, C. ve Fraser, C.** (2003). Introduction: the European context and theoretical framework. *Urban Regeneration in Europe*, Oxford, Malden, Iowa, Victoria, Berlin: Blackwell, 1-17 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Demirsoy, M. S.** (2006). *Kentsel dönüşüm projelerinin kent kimliği üzerindeki etkisi*, (yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, 26.
- Erden, Y. D.** (2003). Kent Yenileme ve Yerel Yönetimler: Kamu Yönetimi Perspektifi. *Yerel ve Kentsel Politikalar*, Çizgi Kitabevi, Konya, 415.
- Erden, Y.D.** (2003). *Kentsel yenileşmede bir araç olarak dönüşüm projeleri*, (doktora tezi), Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 250.
- Eren, F.** (2006). *Kentsel dönüşümlerde kamu-özel ortaklıkları ve özel girişimin dönüşümdeki varlığı: Konya örneği*. (yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, s. 20,21,24.

- Erginöz, M.** (2009).*İstanbul için Vizyonel Öngörü*.Adres:http://www.muraterginoz.com/mimarlik_calismalari.htm, alındığı tarih: 02.02.2009.
- Genç, F. N.** (2003).Kent Yenileme ve Yerel Yönetimler: Kamu Yönetimi Perspektifi.*Yerel ve Kentsel Politikalar*, Çizgi Kitabevi, Konya, 415.
- Gibson, M. v Langstaff, M.** (1982). An introduction to urban renewal.GB: Hutchinson.
- Gomà, R. ve Rosetti, N.** (1998). Análisis de una política de regeneración urbana: el caso de Ciutat Vella, *Gobiernos locales y políticas públicas*, Editorial Ariel, Barselona.
- Gümüşboğa, B.** (2009). *Katılım ekseninde kentsel dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi örneği*, (yüksek lisans tezi),Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri, Ankara.
- Hall, T. ve Hubbard, P.** (1996). The entrepreneurial city: new urban politics, new urban geographies. *Progress in Human Geography*, 20(2): 153-174
- (Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Hubbard, P.** (1995). Urban design and local economic development.*Cities*, 12(4):243-251
- (Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- İlkme, M.** (2008).“Kentsel dönüşüm ve Bursa raporu”, *TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi Rapor*, Bursa.
- Jacobs, A. ve Appleyard, D.** (1987).Toward an urban design manifesto.İlk yayınlandığı yer: American Planning Association Journal, The City Reader, 2. Baskı (2000) London ve New York: Routledge, 491-502
- (Akkar, A. M.** (2006).Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Jeffrey, P. ve Pounder, J.** (2000). Physical and environmental aspects.*Urban Regeneration*, London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications, 86-108
- (Akkar, A. M.,** (2006).Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Kara, G.** (2007). Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, Ankara, 9.
- Kara, G.** (2007).Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, Ankara, 9.
- Karadağ, T.** (2008). *Kentsel Dönüşümün Tanımı*. Adres:<http://www.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html>, alındığı tarih: 11.03.2008.
- Keleş, R.** (2002).*Kentleşme politikası*. İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 431.

- Kılıç, A.** (2006). Dönüşüm-kentsel yenileme kavramları ve yaklaşımlar. Ege Mimarlık, TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi, İzmir, 56 (1): 12-15.
- Kılıç, A.** (2006). Dönüşüm-kentsel yenileme kavramları ve yaklaşımlar. Ege Mimarlık, TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi, İzmir, 56 (1): 12-15.
- Kocamemi, G. N.** (2006). *Kentsel dönüşüm süreci Kızılçeşme örneği*, (yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 3-4.
- Kocamemi, G. N.** (2006). *Kentsel dönüşüm süreci Kızılçeşme örneği*. (yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 3-4, 10-11.
- LeGates, R. T. ve Stout, F.** (1998). Modernism and early urban planning, 1870-1940. İlk yayınlandığı yer: Early Urban Planning, The City Reader, 2. Baskı: London, New York: Routledge, 299-313 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Loftman, P. ve Nevin, B.** (1996). Going for growth: Prestige projects in three British cities. *Urban Studies*, 33(6): 991-1019 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Madanipour, A.** (2000). Public space in the city. *Design Professionals and the Built Environment*, New York: John Wiley, 117-125 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Noon, D., Smith-Canham, J. ve Eagland, M.** (2000). Economic regeneration and funding. *Urban Regeneration*, London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications. 61-85 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Öç, T. ve Tiesdell, S.** (1997). The death and life of city centres. *Safer City Centres: Reviving the Public Real*, London: Paul Chapman Publishing, 1-20 (**Akkar, A. M.** (2006). Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)
- Özden, P. P.** (2004). *Kentsel Dönüşüm Projeleri*.
Adres: http://www.spoist.org/calisma_raporu/
- Özden, P. P.** (2002). Kentsel yenileme uygulamalarında yerel yönetimlerin rolü üzerine düşünceler ve İstanbul örneği, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 23-24 Tarih: Ekim 2000-Mart 2001.
- Özden, P. P.** (2008). *Kentsel yenileme, yasal-yönetimsel boyut, planlama ve uygulama*, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul, 55-70, 177-180.
- Paddison, R.** (1993). City marketing, image reconstruction and urban regeneration. *Urban Studies*, 30(2): 339-350 (**Akkar, A. M.** (2006).

Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Planlama 2006/2.)

- Palen, J. ve London, B.** (1984). *Gentrification, displacement and neighborhood revitalization*. State University of New York Press, Albany.
- Roberts, P.** (2000). The evolution, definition and purpose of urban regeneration. *Urban Regeneration: A handbook*, Sage Publications, London, 2000, 14. (**Gümüşboğa, B.** (2009). *Katılım ekseninde kentsel dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi örneği*, (yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri, Ankara.
- Roberts, P. W. ve Sykes, H.** (2000). Urban regeneration, Sage, Londra (**Sökmen, P.** (2006). Kentsel yenileşmede örgütleyici kapasitenin belirleyici rolü, *Uluslararası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 28-29-30 Mayıs, İstanbul.)
- Şengül, M.** (2002). Kentleşen dünya, küreselleşme ve yoksulluk: Türkiye kentleşmesine bir bakış, *Kent ve Politika (Antik Kentten Dünya Kentine)*, İmge yayınları, Ankara.
- Şişmanyazıcı, B.** (2009). *Tarihi kentsel alanlarda toplumsal ve mekansal yeniden yapılandırma sürecinde değişim: Fener-Balat örneği*, (yüksek lisans tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Smith, N.** (1996). *The new urban frontier: gentrification and the revanchist city*. Routledge, Londra.
- Stea, D.** (1987). Participatory planning and design for the Third World, *Built Environment In The Developing World* (**Ünlü, Ö.** (2010). *Kentsel dönüşüm projelerinde aktörlerin sürece katılımları ve ilişkileri, Kartal örneği*. (yüksek lisans tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 7.)
- Stoker, G.** (1995). Regime theory and urban politics. *Theories of urban politics*, Thousand Oaks, CA: Sage (**Ünlü, Ö.** (2010). *Kentsel dönüşüm projelerinde aktörlerin sürece katılımları ve ilişkileri, Kartal örneği*. (yüksek lisans tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 7.)
- Subirats, J. ve Rius, J.** (2008). *Del Xino al Raval, cultura i transformacio social a la Barcelona Central*, Hacer Editorial, Barselona.
- Tatlıcan, G.** (2006). *Kentsel koruma alanlarının yaşatılmasında kültürel yatırımların önemi, İstanbul Fener ve Balat Semtleri örneği*, (yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 153.
- Thorns, D. C.** (2004). *Kentlerin Dönüşümü Kent Teorisi ve Kentsel Yaşam*, CSA Global Yayın Ajansı, İstanbul
- Turok, I. N.** (2004). Urban Regeneration: What Can Be Done & What Should be Avoided, *Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Küçükçekmece Belediyesi Yayınları, İstanbul, 57-62.
- Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu**, 2004, İstanbul.

- Ünlü, Ö.** (2010). *Kentsel dönüşüm projelerinde aktörlerin sürece katılımları ve ilişkileri, Kartal örneği*. (yüksek lisans tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 7.
- Villar, P.** (1996). *Historia y Leyenda del Barrio Chino*. La Campana, Barselona.
- Villar, P.** (2009). *Historia y Leyenda del Barrio Chino, Cronica y documentos de los bajos fondos de Barcelona 1900-1992*. La Campana, Barselona.
- Yüksel, Ö. ve Özdemir, N. S.** (2007). Ankara’da kentsel dönüşüm: Kuzey Ankara girişi kentsel dönüşüm projesi, *TMMOB Ankara Kent Sorunları Sempozyumu*, Ankara, 186-207.
- Url-1** <http://degustandobarcelona.blogspot.com.tr/2011_01_01_archive.html>, alındığı tarih: 04.02.2008
- Url-2** <<http://nin-lil.blogspot.com/2008/04/kentsel-dnmnedir.html>>, alındığı tarih: 29.04.2008
- Url-3** <<http://degustandobarcelona.blogspot.com/2011/01/urbanismo-e-historia-de-barcelona.html>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-4** <<http://www.icc.es>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-5** <<http://www.fomentciutatvella.net>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-6** <http://www.fomentciutatvella.net/pdf/Foment_CiutatVella_3.pdf>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-7** <http://www.ravalsudpladebarris.cat/Pla_de_Barris_del_raval_Sud.pdf>, alındığı tarih: 24.06.2010
- Url-8** <<http://www.boqueria.info/mercat-arxiu-historic-1701-1900.php>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-9** <<http://www.barcelonaholidayapartments.co.uk/city-guide/what-to-see/parks-markets/boquerias-market>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-10** <http://en.wikipedia.org/wiki/Old_Hospital_de_la_Santa_Creu,_Barcelona>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-11** <http://www.spain.info/en/que-quieres/arte/monumentos/barcelona/antiguo_hospital_de_la_santa_creu.html>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-12** <<http://gospain.about.com/od/thingstodoinbarcelona/ss/Cccb-Barcelona.htm>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-13** <<http://www.richardmeier.com/www/#/projects/architecture/name/0/123/2/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-14** <<http://www.macba.cat/es/arquitectura>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-15** <<http://geographyfieldwork.com/ElRavalSocialCleansing.htm>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-16** <<http://www.resa.es/eng/Residences/Pere-Felip-Monlau#>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-17** <<http://www.liceubarcelona.cat/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-18** <<http://www.fad.cat/>>, alındığı tarih: 24.01.2011

- Url-19** <http://www.ub.edu/web/ub/es/menu_eines/noticies/2010/08/16.html?>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-20** <[http://ca.wikipedia.org/wiki/Facultat_de_Geografia_i_Hist%C3%B2ria_\(UB\)>](http://ca.wikipedia.org/wiki/Facultat_de_Geografia_i_Hist%C3%B2ria_(UB)>), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-21** <[>](http://www.ub.edu/web/ub/es/menu_eines/agenda/2012/12/22_1.html), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-22** <[>](http://www.barcelo.com/BarceloHotels/tr_TR/hoteles/Espana/Barcelona/hotel-barcelo-raval/descripcion-general.aspx), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-23** <[>](http://www.ondiseno.com/proyecto_en.php?id=1906), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-24** <[>](http://www.gaudiallengaudi.com/AA008.htm), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-25** <[>](http://www.thehistoryblog.com/archives/11108), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-26** <<http://palauguell.cat/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-27** <<http://www.mateo-maparchitect.com/tag/filmoteca-de-catalunya/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-28** <<http://casasapo.es/Noticias/?ID=18218/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-29** <[>](http://www.fomentciutatvella.cat/fitxa_actuacions_marcha.php?idActuacion=122), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-30** <<http://hicarquitectura.com/2012/02/bru-lacomba-setoain-127-vpo-en-el-raval-2010/>>, alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-31** <[>](http://www.bcq.es/ficha.php?I=2&IDP=1&IDF=261), alındığı tarih: 24.01.2011
- Url-32** <[>](http://www.cpinos.com/english/home-eng.html), alındığı tarih: 24.01.2011

EKLER

EK A Raval Bölgesi’nde gerçekleştirilen ankete katılan kullanıcılar hakkında detaylı bilgiler

EK B Raval Bölgesi’nde dönüştürülmüş 5 binahakkında yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi

EK C Raval Bölgesi’nde dönüştürülmüş 5 binahakkında yapılan ankette kullanıcıların Soru 6 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar

EK A

KULLANICI TİPİ			
KOD	AÇIKLAMA	KATEGORİ	CEVAP
REF	Ad-Soyad	Aaa-Bbb	REF NO
	Meslek	Abcd	
CNS	Cinsiyet	Bayan	X
		Bay	Y
YAŞ	Yaş	15-30	1
		31-45	2
		46-60+	3
UYR	Uyruk	3DU	3DU
		AB	AB
		ISP	ISP
SED	Sosyo-Eko Durum	DUSUK	1
		ORTA	2
		YUKSEK	3

KULLANICI TİPİ		
KOD	KATEGORİ	CEVAP
REF	Kyle Javier	Ref No
	Basketbolcu	1
CNS	Bay	Y
YAŞ	15	1
UYR	ISPANYOL	ISP
SED	ORTA	2

REF	Ana *	Ref No
	Belediye Çalışanı	3
CNS	Bayan	X
YAŞ	51	3
UYR	ISPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Ruslan-Zakhara	Ref No
	Rusça-İng Çeviri	2
CNS	Bay	Y
YAŞ	51	3
UYR	RUS	AB
SED	ORTA	2

REF	Pilar *	Ref No
	Belediye Çalışanı	4
CNS	Bayan	X
YAŞ	47	3
UYR	ISPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Maria *	Ref No
	Belediye Çalışanı	5
CNS	Bayan	X
YAŞ	66	3
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Zuzana Prochazkova	Ref No
	Mimar	6
CNS	Bayan	X
YAŞ	27	1
UYR	SLOVAK	AB
SED	ORTA	2

REF	Dubravka Matic	Ref No
	Mimar	7
CNS	Bayan	X
YAŞ	31	2
UYR	SIRP	AB
SED	ORTA	2

REF	Mariona Soler	Ref No
	Turist Rehberi	8
CNS	Bayan	X
YAŞ	36	2
UYR	FRANSIZ	AB
SED	ORTA	2

REF	Abid Ali	Ref No
	Yurt Güvenlik Gör.	9
CNS	Bay	Y
YAŞ	58	3
UYR	PAKİSTANLI	3DU
SED	DUSUK	1

REF	* *	Ref No
		10
CNS	Bay	Y
YAŞ	45	3
UYR	AVUSTURYALI	AB
SED	YUKSEK	3

REF	* *	Ref No
		11
CNS	Bayan	X
YAŞ	29	1
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Jordi Camps	Ref No
	Mimar	12
CNS	Bay	Y
YAŞ	31	2
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	2

REF	Janis *	Ref No
	Güzel San. Öğrenci	13
CNS	Bayan	X
YAŞ	21	1
UYR	AMERİKALI	AB
SED	YUKSEK	3
REF	Nasır Ali	Ref No
	Öğrenci	14
CNS	Bay	Y
YAŞ	22	1
UYR	PAKİSTANLI	3DU
SED	DUSUK	1

REF	Shahzad İslam	Ref No
	Manav	15
CNS	Bay	Y
YAŞ	38	2
UYR	PAKİSTANLI	3DU
SED	DUSUK	1

REF	Muhammed İsmail	Ref No
	Dönerci	16
CNS	Bay	Y
YAŞ	47	3
UYR	PAKİSTANLI	3DU
SED	DUSUK	1

REF	Marina Ros	Ref No
	Profesör	17
CNS	Bayan	X
YAŞ	36	2
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Nuria Brunet	Ref No
	Bilgisayar Müh.	21
CNS	Bayan	X
YAŞ	33	2
UYR	İTALYAN	AB
SED	ORTA	2

REF	Ana Sandhez	Ref No
	Bilgisayar Müh.	22
CNS	Bayan	X
YAŞ	28	1
UYR	POLONYALI	AB
SED	ORTA	2

REF	Linda Chaquet	Ref No
	Profesör	18
CNS	Bayan	X
YAŞ	33	2
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	YUKSEK	3

REF	Ilaria Gramegna	Ref No
	Aşçı	19
CNS	Bayan	X
YAŞ	35	2
UYR	İTALYAN	AB
SED	ORTA	2

REF	**	Ref No
	Emekli	20
CNS	Bay	Y
YAŞ	70	3
UYR	İSPANYOL	ISP
SED	DUSUK	1

REF	Sirdy Ndiaye	Ref No
	Bilgisayar Müh.	23
CNS	Bayan	X
YAŞ	40	2
UYR	AFRİKALI	3DU
SED	ORTA	2

REF	Erwin Bitvin	Ref No
	İşçi	24
CNS	Bay	Y
YAŞ	21	1
UYR	FİLİPİNLI	3DU
SED	DUSUK	1

REF	Rolando Rolly	Ref No
	Ofis Elemanı	25
CNS	Bay	Y
YAŞ	57	3
UYR	FİLİPİNİLİ	3DU
SED	DUSUK	1

REF	Ehmzie Dimaculangan	Ref No
	İşçi	26
CNS	Bay	Y
YAŞ	25	1
UYR	FİLİPİNİLİ	3DU
SED	DUSUK	1

REF	* *	Ref No
	İşçi	27
CNS	Bay	Y
YAŞ	25	1
UYR	FİLİPİNİLİ	3DU
SED	DUSUK	1

Şekil A.1:Raval Bölgesi'nde gerçekleştirilen ankete katılan kullanıcılar hakkında detaylı bilgiler.

EK B

4. BARCELONA ÇAĞDAŞ SANAT MÜZESİ (MACBA)											
REF	CNS	YAŞ	UYR	SED	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7
1	Y	1	ISP	2	2	1	5	4	5	5	4
2	Y	3	AB	2	2	1	3-4	4	3	3	4
3	X	3	ISP	3	2	1	2	4	1	1	4
4	X	3	ISP	3	1	2	4	4	3	4	4
5	X	3	ISP	3	1	2	4	4	2	4	2
6	X	1	AB	2	2	1	3-4-5	4	2	3	3
7	X	2	AB	2	2	1	3-4	4	3	4	3
8	X	2	AB	2	2	1	4	5	4	4	4
9	Y	3	3DU	1	1	1	1				
10	Y	3	AB	3	2	1	2-3-4	4	1	1-2	2
11	X	1	ISP	3	2	1	2-3-4	4	1	1-2	2
12	Y	2	ISP	2	2	1	2-3-4-5	5	3	4	4
13	X	1	AB	3	2	1	2	3	3	1	2
14	Y	1	3DU	1	1	1	1				
15	Y	2	3DU	1	1	1	1				
16	Y	3	3DU	1	1	1	1				
17	X	2	ISP	3	1	2	3-5	5	2	4	3
18	X	2	ISP	3	2	1	3-5	4	2	4	3
19	X	2	AB	2	2	1	3	4	1	4	2
20	Y	3	ISP	1							
21	X	2	AB	2							
22	X	1	AB	2							
23	X	2	3DU	2	2	1	2	4	2	1	4
24	Y	1	3DU	1	2	1	2	4	2	1	1
25	Y	3	3DU	1	2	1	2	4	4	1	4
26	Y	1	3DU	1	2	1	4-5	4	3	4	4
27	Y	1	3DU	1							

Şekil B.1: Raval Bölgesi'nde Brs.Çağdaş Snt. Müzesi için yapılan ankette kul. ref. bilgilerinin ve cevapların ref. numaralarının listesi.

5. RAVAL MEYDAN YOLU											
REF	CNS	YAŞ	UYR	SED	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7
1	Y	1	ISP	2	2	1	2	4	3	1	2
2	Y	3	AB	2	1	3-4	2	3	2	2	4
3	X	3	ISP	3	1	2	2-4	5	2	3	2
4	X	3	ISP	3	1	2	2-4	5	1	3	4
5	X	3	ISP	3	1	2	2-4	5	3	3	4
6	X	1	AB	2	2	1	2-4	4	3	4	4
7	X	2	AB	2	2	1	2-4	4	3	4	3
8	X	2	AB	2	1	1	2-4-5	5	4	5	4
9	Y	3	3DU	1	1	1	1				
10	Y	3	AB	3	2	1	2-4	4	1	1-2	2
11	X	1	ISP	3	2	1	2-4	4	1	1-2	2
12	Y	2	ISP	2	1	2	2-4	5	4	5	3
13	X	1	AB	3	2	1	3-4	3	3	4	4
14	Y	1	3DU	1	1	1	1				
15	Y	2	3DU	1	1	1	1				
16	Y	3	3DU	1	1	1	1				
17	X	2	ISP	3	1	2	4-5	2	2	4	3
18	X	2	ISP	3	1	2	4-5	4	5	5	3
19	X	2	AB	2	2	1	2-4	4	3	2	2
20	Y	3	ISP	1	1	1	2	1	1	1	1
21	X	2	AB	2	2	1	4	4	3	1-4	5
22	X	1	AB	2	2	1	4	4	3	4	4
23	X	2	3DU	2							
24	Y	1	3DU	1							
25	Y	3	3DU	1	2	1	2	4	4	1	4
26	Y	1	3DU	1	2	1	2	3	4	1	4
27											

Şekil B.2: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Raval Meydan Yolu için ankette kullanıcı ref. bilg.nin ve cvp.ın ref. num. list.

13. KATALONYA FİLM ARŞİVİ											
REF	CNS	YAŞ	UYR	SED	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7
1	Y	1	ISP	2							
2	Y	3	AB	2	1	2	2	4	3	2	3
3	X	3	ISP	3							
4	X	3	ISP	3							
5	X	3	ISP	3							
6	X	1	AB	2	2	1	2	3	1	1	2
7	X	2	AB	2	2	1	2	3	1	1	2
8	X	2	AB	2	1	1	1				
9	Y	3	3DU	1	1	1	1				
10	Y	3	AB	3	1	1	3	4	2	4	3
11	X	1	ISP	3	1	1	3	4	2	4	3
12	Y	2	ISP	2	1	4	3-4	4	1	5	2
13	X	1	AB	3							
14	Y	1	3DU	1	1	1	1				
15	Y	2	3DU	1	1	1	1				
16	Y	3	3DU	1	1	1	1				
17	X	2	ISP	3	1	2	4-5	2	2	4	3
18	X	2	ISP	3							
19	X	2	AB	2	1	1	4	2	2	5	2
20	Y	3	ISP	1							
21	X	2	AB	2							
22	X	1	AB	2							
23	X	2	3DU	2							
24	Y	1	3DU	1							
25	Y	3	3DU	1							
26											
27											

Şekil B.3: Raval Bölgesi’nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.

2. ESKİ SANTA CREU HASTANESİ											
REF	CNS	YAŞ	UYR	SED	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7
1	Y	1	ISP	2							
2	Y	3	AB	2	1	2-4	2-3-4-5	5	5	4	
3	X	3	ISP	3	1	3	3	3	2	4	3
4	X	3	ISP	3	1	3	3	3	2	4	4
5	X	3	ISP	3	1	3	3	3	2	4	4
6	X	1	AB	2	2	1	3	4	2	4	4
7	X	2	AB	2	2	1	3	4	2	4	4
8	X	2	AB	2							
9	Y	3	3DU	1	1	1	1				
10	Y	3	AB	3	2	1	2-3	5	3	5	3
11	X	1	ISP	3	2	1	2-3	4	2	3	3
12	Y	2	ISP	2	1	2	2-3	4	2	3	4
13	X	1	AB	3	2	1	4	3	2	1	4
14	Y	1	3DU	1	1	1	1				
15	Y	2	3DU	1	1	1	1				
16	Y	3	3DU	1	1	1	1				
17	X	2	ISP	3	1	2-5	4-5	5	1	4	4
18	X	2	ISP	3	1	2	3-4-5	5	5	4	4
19	X	2	AB	2	1	1	3-5	4	3	4	4
20	Y	3	ISP	1	1	1	5	5	5	4	4
21	X	2	AB	2							
22	X	1	AB	2							
23	X	2	3DU	2							
24	Y	1	3DU	1							
25	Y	3	3DU	1							
26											
27											

Şekil B.4: Raval Bölgesi’nde dönüştürülmüş Eski Santa Creu Hastanesi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans numaralarının listesi.

11. BLANQUERNA VAKFI İLETİŞİM FAKÜLTESİ KÜTÜPHANESİ											
REF	CNS	YAŞ	UYR	SED	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7
1	Y	1	ISP	2							
2	Y	3	AB	2							
3	X	3	ISP	3							
4	X	3	ISP	3							
5	X	3	ISP	3							
6	X	1	AB	2							
7	X	2	AB	2							
8	X	2	AB	2							
9	Y	3	3DU	1							
10	Y	3	AB	3							
11	X	1	ISP	3							
12	Y	2	ISP	2							
13	X	1	AB	3							
14	Y	1	3DU	1							
15	Y	2	3DU	1							
16	Y	3	3DU	1							
17	X	2	ISP	3	1	2	3	5	2	3	3
18	X	2	ISP	3	2	1	2	4	2	1	4
19	X	2	AB	2	2	1	1				
20	Y	3	ISP	1							
21	X	2	AB	2							
22	X	1	AB	2							
23	X	2	3DU	2							
24	Y	1	3DU	1	2	1	4-5	4	4	4	3
25	Y	3	3DU	1	1	1	5	5	5	4	4
26	Y	1	3DU	1	1	1	2-5	5	4	5	5
27											

Şekil B.5:Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Blanquerna Vakfı İletişim Fakültesi Kütüphanesi için yapılan ankette kullanıcıların referans bilgilerinin ve sorulara verdikleri cevapların referans num.larının listesi.

EK C

4. MACBA	
REF	YORUMLAR
1	<i>Birçok kayak yapan insan olduğu için hoşuma gidiyor çünkü ben de buraya sürekli kayak yapmaya geliyorum.</i>
2	<i>Otoritelere göre bu bina çevresini tamamen değiştirdi ancak gerçekte oranın gerçek halkıyla şimdiki kullanıcısı istenilen kadar kaynaşamadı. Kaykaycılar meydanı işgal etmiş durumda, bu da burada yaşayan insanların hiç de hoşuna gitmiyor.</i>
3	
4	
5	<i>Polis buradaki rahatsız edici insanları dağıtıyor, kontrol ediyor.</i>
6	<i>Çok çeşitli insanlar geliyor. Gündüzleri turistler geliyor, geceleri evsizi de var, hırsız da. Tehlikeli oluyor, komşular rahatsız oluyor.</i>
7	<i>İki-üç farklı grubun gelmesi burada farklı bir ambiyans yaratıyor.</i>
8	<i>Meydanda daha çok kaykaycılar var; bu sebeple orada çok bulunmuyorum ama onların orada olması da hoşuma gidiyor. Bu kaykaycıların şehirde bir yere ihtiyaçları var ve burası da onları mutlu ediyorsa sorun yok.</i>
9	
10	<i>Bina ile yaratılmak istenen değişim gerçekleşti. Bina, meydanı ve çevresi oldukça merkezi oldu. Turistik hale geldi.</i>
11	<i>Beni kaykaycılar rahatsız ediyor. Hele meydanda bisikletle isen kesin birine çarpıyorsun. Bunun dışında hırsızlar ve evsizlerin uğrak noktası, bu sebeple kendimi güvende hissetmiyorum. Buraya büyük ve çok aydınlık yaratan ışıklar koydular.</i>
12	<i>Her zaman insan oluyor. Yabancı ya da turist olmayan insanları daha az soyuyorlar. Ben bölgede uzun zamandır yaşayan biri olarak alıştım.</i>
13	<i>Kaykaycılar ve turistler var. Kaykaycılardan hoşlanmıyorum. Polisi önemsemiyorum, insanlar yine de alkol alıyor.</i>
14	
15	
16	
17	<i>Kaykaycılar, hırsızlık yapanlar ve esrar içenler rahatsız ediyor.</i>
18	<i>Orada birçok kez soyuldum.</i>
19	<i>Orada soyuldum. Kaykaycılar rahatsız ediyor.</i>
20	
21	
22	
23	<i>Buradan ya geçiyorum ya da gündüzleri nezih bir yer oluyor, geceleri ise daha tehlikeli.</i>
24	<i>Orada çok kötü insanlar var. Çalışıyorlar, esrar içiyorlar. Ama kaykaycılardan rahatsız olmuyorum.</i>
25	
26	<i>Garip insanlar var ama bana dokunmadıklarca beni rahatsız etmiyorlar. İyi hissediyorum. Meydanında dans ediyorum, çok seyrek olarak da çevredeki kafe ve restoranlara gidiyorum.</i>
27	

Şekil C.1: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Barselona Çağdaş Sanat Müzesi için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.

5. RAVAL MEYDAN YOLU	
REF	YORUMLAR
1	
2	<i>Mekani seviyorum ancak çeşitli insanların olması beni rahatsız ediyor</i>
3	<i>Bu meydandaki bankalarda çevrede yaşayan yoksul halk, göçmenler, evsizler, alkolikler, hırsızlar tüm gün vakit geçirir. Bu insanlar bu bölgenin değişmeyen gerçekleri olarak sürekli orada olacaklardır. Turistlerse genelde meydandaki 'Kedi' heykeline bakmaya ya da meydandaki tursitik cafe-barlara gelirler. Değişik bir birleşim oluyor. Küçük bir meydana farklı sınırlarda çok farklı çeşitte insanlar yer alır. Nedenini bilmiyorum ama burası beni korkutmuyor; belki de oldukça aydınlık ve açık olmasıdır.</i>
4	<i>Beni korkutuyor, ama bu durum normal. Orada kendimi yabancı gibi hissediyorum.</i>
5	<i>Daha sakınım, buradaki restoranlar ve barlar entelektüel insanlarla doluyor.</i>
6	
7	<i>Burada yaşayan göçmenler ve yerliler için iyi bir değişim oldu.</i>
8	<i>Açılan kafalar, barlar ve restoranlar değişim için olumlu ama Barcelo Oteli'nin katkı bence yok. Bu bölgeye göre çok lüks kalıyor.</i>
9	<i>Yaratılan kamu mekanı gayet positif bir şe. Diğer taraftan burada yaşayaları bölge dışına itmeye çalışmak y ada süper lüks oteller inşa etmek bence olumsuz.</i>
10	<i>Eski zamanında caddeler çok dar ve karanlıktı. Bu meydan çevresine ferahlık yaratacak bir açıklık oldu.</i>
11	
12	<i>Buraya her pazar tezgahlar kuruluyor, büyük organizasyonlar konserler düzenliyorlar. Turistler merkezi La Rambla sokağından hızla geçerken bu meydana durup vakit geçirebiliyorlar, bu önemli. Bu turistler için de bir hotel açmaları güzel bir şey.</i>
13	<i>Burası canlı ve ferah bir mekan. Hemen yan sokaklarının karışık ve tehlikeli sokaklar olduğu anlaşılmıyor.</i>
14	<i>Polis rahatsızlık vermemesi için insanları kontrol ediyor; içkileri kaldırtıyor.</i>
15	<i>İşi olmayan oraya gidiyor. Sürekli polis geziyor.</i>
16	
17	
18	<i>Hırsızlık var.</i>
19	<i>Göçmenler rahatsız etmiyor, sadece hırsızlar ve hippy insanlar rahatsız ediyor.</i>
20	<i>Hırsızlar ve göçmenler var.</i>
21	<i>Moda oldu. Şu anda orada müslümanlar, fashılar, zenciler dolu. Katalan bir yerden eser kalmadı. İnsanlar paylaşmayı bilmiyor.</i>
22	<i>Buradaki çeşitli insanlar olmasından hoşlanıyorum. Benim şehrim hepsini kapsıyor.</i>
23	<i>Raval oldukça gelişti. Bölge moda oldu ve daha çok turist gelemey başladı.</i>
24	
25	
26	<i>Daha önce çok tehlikeliydi ama şimdi güvende hissediyorum çünkü polis sürekli orada</i>
27	

Şekil C.2: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Raval Meydan Yolu içinyapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.

13. KATALONYA FİLM ARŞİVİ	
REF	YORUMLAR
1	
2	<i>Buradaki kültürel hayatı canlandırdı. Çevreden sinemasına, kütüphanesine gelen insanlar oluyor, burası hareketleniyor. Ancak burada yaşayan göçmenler katien binayı kullanmıyorlar. İşi olmayanlar yanında yapılan yeni avluda bütün gün vakit geçiriyorlar. Dükkanı olanlar da binaya birçok ziyaretçi ve turist geldiği için mutlu, işlerini iyi etkilemiş. Burası hayat kadınlarının tam merkez noktasıydı. Hala buradalar ama sayılarının azaldığı aşikar.</i>
3	
4	
5	
6	<i>Yeni yapılan bina ve fonksiyonu beni çok ilgilendirmiyor. Hala tehlikeli gibi hissediyorum.</i>
7	<i>Eskiden burada hayat kadınları vardı. Azalmış olsalar da hala buradalar. Çünkü bina istenildiği gibi etki yaratmadı. Bina kapalı bir kutu gibi.</i>
8	
9	
10	
11	<i>Bu gibi sosyal fonksiyonlu binalar halkı daha eğitilmiş olmaya zorlar ve bölgeyi geliştirir. Diğer yandan da burada yaşayan halkın meydanı kullanması da bir artısı.</i>
12	<i>Bu köşede tarihten beri suç oranı her zaman yüksekti. Çevresinde de hep dar sokaklar vardır. Şu anda biraz iyileşti ama yine de tehlikeli.</i>
13	<i>Sınırları olmasa da kontrollü bir alan ve görünmez sınırları ar. Belki de yer döşemesi sınırları belirtiyor.</i>
14	<i>Daha az hayat kadını ve hırsız var; daha fazla turist geliyor. Böylece bizim de işimiz artıyor.</i>
15	<i>Eskiden nasılsa şimdi de öyle. Çok bir değişiklik olmadı.</i>
16	<i>Daha çok turist geliyor, dükkanımın döner satışları artıyor.</i>
17	
18	
19	<i>Hayat kadınları, polis, sarhoşlar, göçmenlerin dolu olduğu suça meyilli bir bölge. Binayı hiç beğenmedim, burayı değiştirme potansiyeli çok düşük. Dışarıya çok kapalı bir bina. Asıl sorunlu olan sokağın köşesine duvarlarını örmüş, iletişimini kapamış.</i>
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	

Şekil C.3: Raval Bölgesi’nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.

2. ESKİ SANTA CREU HASTANESİ	
REF	YORUMLAR
1	
2	
3	9-11 arası avluya gidip çalışıyorum, buradaki doğa çok hoşuma gidiyor.
4	Bazı kesimden insanlar buraya hırsızlık yapmak için geliyorlar. Bundan korkuyorum.
5	Önceden de çok sık kullanıyordum, şimdi de. Kütüphanesini kullanıyorum ya da tiyatroya gidiyorum ama artık avlusunda vakit geçirmeyi sevmiyorum.
6	
7	
8	Bina içinde mesela kütüphanede oldukça güvende hissediyorum ama avlusunda güvenli hissetmiyorum çünkü evsiz insanlar oluyor ya da kötü kokan yerleri var.
9	
10	
11	Avlu evsiz insanlar ve sarhoşlara ev olup bir nevi yardım ediyor. Kütüphane dışarıya kitaplar çıkarıyor ki insanlar masalarda, banklarda okusun ya da oyun alanları var, burada yaşlılar geleneksel oyunumuzu oynuyorlar. Bunlar insanların kaynaşması için .
12	Avlu içindeki kafe-barı avludaki güvenliği artırmak için açtılar ve garsonun tezgahanın altında polisi aramak için bir düğme vardır.
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	Dışa kapalı bir bina olduğu ve daha az insan geçtiği için daha güvenli geliyor.
20	Bina daha kapalı,içinnde kötü bir şey olmuyor.
21	Burada arkadaşlarım var, artık hergün geliyorum. Burada uyuyan çok insan da var.
22	
23	
24	
25	
26	
27	

Şekil C.4: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Katalonya Film Arşivi için yapılan ' ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.

11. BLANQUERNA VAKFI İLETİŞİM FAKÜLTESİ KÜTÜPHANESİ	
REF	YORUMLAR
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	<i>Hırsızlık vardı ama şimdi daha iy.i</i>
18	<i>Binaya sadece üniversiteliler girebiliyor.</i>
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	<i>Hiç kimse sizi rahatsız etmeden dilediğiniz gibi sporunuzu yapıyorsunuz, arkadaşlıklar edinip maç yapıyorsunuz. Huzurlu ve sevimli bir ortam.</i>
26	<i>Burada uzun zamandır tanıdığım arkadaşlarım var.</i>
27	

Şekil C.5: Raval Bölgesi'nde dönüştürülmüş Blanquerna V.k İle. Fak. için yapılan ' ankette kullanıcıların Soru 7 ile bağlantılı olarak bina ve çevresi hakkında getirdikleri yorumlar.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Hilal Ayşe Küçük Brusadin Viola

Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul / 24.11.1984

E-Posta: kucukhilal@hotmail.com

Lisans: İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul

Yüksek Lisans : Politecnica de Catalunya, Barselona